

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΜΣ "Δημόσια Διοίκηση- Δημόσιο Μάνατζμεντ"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα:

**Ο ψηφιακός μετασχηματισμός των φορολογικών διοικήσεων -
Η Ελληνική Προοπτική**

**The digital transformation of tax administrations - The Greek
Perspective**

Όνοματεπώνυμο Φοιτητή: ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Α.ΧΡΙΣΤΙΝΑ

AM 2116

Επιβλέπων καθηγητής: ΔΡ ΤΣΟΤΣΟΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Αθήνα

Απρίλιος 2023

Μέλη Τριμελούς Επιτροπής

1.

2.

3.

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Παπανικολάου Χριστίνα του Αθανασίου με αριθμό μητρώου ΔΜ 2116 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ του Τμήματος ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ της Σχολής ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

~~Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.~~

Όνοματεπώνυμο / Υπογραφή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	7
Περίληψη	8
Abstract.....	10
Κεφάλαιο 1 Οι βασικές έννοιες και η αλληλεπίδρασή τους	19
1.1 Η έννοια της δημόσιας διοίκησης	19
1.2 Η έννοια της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.....	21
1.3 Ιστορική αναδρομή	22
1.4 Σύνδεση ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και δημόσιας διοίκησης.....	25
1.5 Η πληροφόρηση ως δημόσιος πόρος.....	28
1.6 Η κυβερνοασφάλεια	29
Κεφάλαιο 2 Ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην ελληνική δημόσια διοίκηση	30
2.1 Τα πρόσφατα ψηφιακά βήματα της Ελλάδας.....	31
2.2 Η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της δημόσιας διοίκησης.....	34
2.3 Ο Δείκτης DESI και η θέση της Ελλάδας.....	36
Κεφάλαιο 3 Η έννοια του φόρου και του φορολογικού συστήματος.....	40
3.1 Η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή.....	42
3.2 Οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής/φοροαποφυγής και μέτρα καταστολής τους.....	45
3.3 Φορολογική Διοίκηση 3.0: Brave New World.....	47
3.4 Τα στάδια Ψηφιακού Μετασχηματισμού της Φορολογικής Διοίκησης κατά ΟΟΣΑ	51
3.5 Η συνεργασία μεταξύ των φορολογικών αρχών παγκοσμίως.....	53
Κεφάλαιο 4 Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στη φορολογική διοίκηση και ο εξελισσόμενος ρόλος της	57
4.1 Τα εν εξελίξει έργα των φορολογικών διοικήσεων.....	61
4.2 Τι είναι η τεχνητή νοημοσύνη και πως μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την δημόσια διοίκηση	64
Κεφάλαιο 5 Η περίπτωση της φορολογικής διοίκησης στην Ελλάδα.....	67
5.1 Ιστορική αναδρομή	67
5.2 Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων ΑΑΔΕ και οι νέες φορολογικές ψηφιακές εφαρμογές	68

5.3 Θεσμικό Πλαίσιο.....	75
Κεφάλαιο 6 Παγίδες και προϋποθέσεις για μια επιτυχημένη ψηφιακή μεταμόρφωση της φορολογικής διοίκησης.	77
Κεφάλαιο 7 Η προοπτική της Ελλάδας ,το μέλλον του ψηφιακού μετασχηματισμού και οι προκλήσεις	81
Συμπεράσματα.....	88
ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ/ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89

ΠΙΝΑΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ :

ΕΙΚΟΝΑ 1: Λογότυπο ΕΣΠΑ.....	32
ΕΙΚΟΝΑ 2: Ο Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας.....	37
ΕΙΚΟΝΑ 3: Πυλώνες της αποτελεσματικής φορολογικής διοίκησης.....	69
ΕΙΚΟΝΑ 4: Διάγραμμα Ροής.....	71
ΕΙΚΟΝΑ 5: Διάγραμμα Ροής	73

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ADEPT: Analytics for Debt Profiling and Targeting, Ανάλυση για προφίλ και στόχευση χρέους

AEAT: Agencia Tributaria(Spanish tax agency)

ATO: AUSTRALIAN TAXATION OFFICE

BEPS: Base Erosion and Profit Shifting

CRA: Canada Revenue Agency

CRS: Common Reporting Standard/Κοινό πρότυπο αναφορών

DECI: Digital Economy and Society Index, Δείκτης ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας

GAFAM: Google, Apple, Facebook και Amazon

G20: The Group of Twenty, Η Ομάδα των Είκοσι

NPA : New Public Administration

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

SAT: Servicio de Administración Tributaria, Υπηρεσία φορολογικής διοίκησης του Μεξικό

ΕΣΠΑ: Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης

ΣΔΙΤ : Σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

ΤΠΕ: Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών

Φ.Δ. : ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Περίληψη

Η εμφάνιση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης τόσο πρακτικά όσο και εννοιολογικά υπήρξε μία από τις σημαντικότερες εξελίξεις στη δημόσια διοίκηση τα τελευταία 15 χρόνια. Ανέδειξε νέο λεξιλόγιο, θεωρητικά μοντέλα και δεσμούς μεταξύ επιστημονικών κλάδων και μεταξύ θεωρίας και πράξης. Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι από τη φύση της ένα διαρκώς εξελισσόμενο φαινόμενο. Μόνο προσωρινές απόψεις μπορούν να αναπτυχθούν σχετικά με τη σχέση μεταξύ ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και δημόσιας διοίκησης, και είναι παρακινδυνευμένο να προβλεφθεί η μελλοντική εξέλιξη και το μέγεθος της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης εντός και εκτός του δημόσιου τομέα.

Στην παρούσα εργασία, εξετάζουμε την ηλεκτρονική διακυβέρνηση σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο στη δημόσια διοίκηση, αυτό της φορολογικής διοίκησης. Θα ξεκινήσουμε περιγράφοντας την έννοια της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και τι αφορά. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει ανάλυση της σχέσης μεταξύ ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και δημόσιας διοίκησης. Θα περιγράψουμε όρους όπως δημόσια διοίκηση, φορολογική διοίκηση, εκσυγχρονισμός του δημόσιου τομέα, ψηφιακός μετασχηματισμός της φορολογικής διοίκησης στην Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως.

Θα ολοκληρώσουμε αυτή την εργασία με μερικές σκέψεις για τη σημασία που πρέπει να δοθεί στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και τη μελλοντική της ανάπτυξη τόσο στον τομέα της φορολογίας, όσο και στον δημόσιο τομέα γενικότερα. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της φορολογικής διοίκησης αποτελεί παγκόσμια τάση και η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση.

Η ελληνική κυβέρνηση εφαρμόζει διάφορες πρωτοβουλίες για να εκσυγχρονίσει το σύστημα φορολογικής διοίκησης και να το καταστήσει πιο αποτελεσματικό, διαφανές και φιλικό προς τους φορολογούμενους γι αυτό και θα θέσουμε κάποιες απόψεις σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό στην χώρα μας, προτείνοντας και κάποιες ενδεδειγμένες δράσεις που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την ψηφιοποίηση της διοικητικής της δράσης.

Οι έννοιες που θα διαπραγματευτούμε είναι αυτή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, του ψηφιακού μετασχηματισμού, της φορολογικής διοίκησης και της εξέλιξης αυτής μέσα από την χρήση των νέων τεχνολογιών σε παγκόσμιο επίπεδο, προσπαθώντας να περιγράψουμε το παρόν και να θέσουμε κάποιες απόψεις σχετικά με το μέλλον.

Η παρούσα εργασία είναι δομημένη έτσι ώστε να παρέχει μια επισκόπηση των βασικών εννοιών και των τεχνολογικών εξελίξεων που σχετίζονται με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Στη συνέχεια εστιάζει ειδικά στον ψηφιακό μετασχηματισμό στη φορολογική διοίκηση, συμπεριλαμβανομένου του ορισμού του, της σημασίας του και του τρόπου με τον οποίο έχει αλλάξει το τοπίο της φορολογικής διοίκησης. Συζητούνται οι παράγοντες που οδηγούν στον ψηφιακό μετασχηματισμό στη φορολογική διοίκηση, καθώς και τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του ψηφιακού μετασχηματισμού. Παρουσιάζονται επίσης οι κανονιστικές αλλαγές και οι απαιτήσεις συμμόρφωσης, οι μεταβαλλόμενες προσδοκίες και συμπεριφορές των φορολογουμένων, καθώς και παραδείγματα ψηφιακού μετασχηματισμού στη φορολογική διοίκηση.

Στη συνέχεια, εξετάζονται οι διάφορες τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται στον ψηφιακό μετασχηματισμό, συμπεριλαμβανομένων των πυλών φορολογουμένων και των συστημάτων ηλεκτρονικής υποβολής και πληρωμής, των μεγάλων δεδομένων και της ανάλυσης, της αυτοματοποίησης και της τεχνητής νοημοσύνης, καθώς και της τεχνολογίας blockchain. Συζητούνται επίσης οι προκλήσεις που συνοδεύουν την εφαρμογή του ψηφιακού μετασχηματισμού στη φορολογική διοίκηση, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων κυβερνοασφάλειας, του ψηφιακού χάσματος και της πρόσβασης στην τεχνολογία.

Τέλος, καταλήγουμε τονίζοντας τη σημασία του ψηφιακού μετασχηματισμού στη φορολογική διοίκηση και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, διαφάνεια και συμμόρφωση. Ωστόσο, υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη προσεκτικής εξέτασης των προκλήσεων και των κινδύνων που συνδέονται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό, ώστε να διασφαλιστεί ότι αυτός εφαρμόζεται με ασφαλή και αποτελεσματικό τρόπο.

Abstract

The emergence of e-government, both practically and conceptually, has been one of the most important developments in public administration in the last 15 years. It has highlighted new vocabulary, theoretical models and links between disciplines and between theory and practice. E-government is by its nature a constantly evolving phenomenon. Only provisional views can be developed on the relationship between eGovernment and public administration, and it is risky to predict the future development and size of eGovernment within and outside the public sector.

In this paper, we examine e-government in a specific context in public administration, that of tax administration. We will start by describing the concept of e-government and what it involves. Then we will follow with an analysis of the relationship between e-government and public administration. We will describe terms such as public administration, tax administration, public sector modernization, digital transformation of tax administration in Greece and worldwide.

We will conclude this paper with some thoughts on the importance to be given to e-government and its future development both in the tax sector, and in the public sector in general. The digital transformation of the tax administration is a global trend and Greece is no exception.

The Greek government is implementing various initiatives to modernize the tax administration system and make it more efficient, transparent and taxpayer friendly so we will put forward some views on digital transformation in our country ,suggesting some interesting actions that could improve the digitalization of its administrative action.

The concepts that we will discuss are that of e-government, digital transformation, tax administration and its evolution through the use of new technologies at a global level , trying to describe the present and put forward some views on the future.

This paper is structured to provide an overview of the key concepts and technological developments related to e-government. It then focuses specifically on digital transformation in tax administration, including its definition, its importance and how it has changed the landscape of tax administration. The factors driving digital transformation in tax administration are discussed, as well as the advantages and disadvantages of digital transformation. Regulatory changes and compliance

requirements, changing taxpayer expectations and behaviours, and examples of digital transformation in tax administration are also presented.

The various technologies used in digital transformation, including taxpayer portals and e-filing and payment systems, big data and analytics, automation and artificial intelligence, and blockchain technology, are then discussed. The challenges that accompany the implementation of digital transformation in tax administration are also discussed, including cybersecurity risks, the digital divide and access to technology.

Finally, we conclude by highlighting the importance of digital transformation in tax administration and how it can lead to greater efficiency, transparency and compliance. However, it also highlights the need to carefully consider the challenges and risks associated with digital transformation to ensure that it is implemented in a safe and effective manner.

Εισαγωγή- Επισκόπηση του ψηφιακού μετασχηματισμού στη φορολογική διοίκηση

Ως κοινωνία γενικότερα, ζούμε έναν ψηφιακό μετασχηματισμό που επηρεάζει σχεδόν κάθε μέρα της ζωής μας. Τα τελευταία 40 χρόνια σημειώθηκε η μεγαλύτερη κοινωνική επανάσταση που έγινε ποτέ και κάτι που οι πρόγονοί μας δεν μπορούσαν ποτέ να φανταστούν – οι υπολογιστές και τα ψηφιακά συστήματα είναι πλέον καθημερινά εργαλεία που χρησιμοποιούμε για καθημερινές εργασίες.

Η εκθετική αύξηση του όγκου και της ταχύτητας πρόσβασης σε πληροφορίες και επικοινωνία έχει πολυάριθμα αποτελέσματα. Κάποια από αυτά είναι τα εξής:

Από όλα τα ψηφιακά δεδομένα στον κόσμο σήμερα, η πλειοψηφία αυτών δημιουργήθηκε τα τελευταία δύο χρόνια.

Το 59% των Ευρωπαίων έχει πρόσβαση στο 4G, αν και στις αγριτικές περιοχές παραμένει στο 15% .

Το 72% των χρηστών του Διαδικτύου εξακολουθεί να ανησυχεί ότι τους ζητούνται πάρα πολλά προσωπικά δεδομένα στο Διαδίκτυο.

Η Δανία, η Σουηδία, η Ολλανδία και η Φινλανδία είναι οι χώρες με τις υψηλότερες επιδόσεις σύμφωνα με τον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI). Δεν είναι μόνο μπροστά στην ΕΕ, αλλά είναι οι παγκόσμιοι ηγέτες στον ψηφιακό τομέα. (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Digital Economy and Society Index (DESI) 2022)

Ήδη, οι κυβερνοεπιθέσεις αντιστοιχούν σε παγκόσμιες απώλειες 300 δισεκατομμυρίων έως 1 τρισεκατομμυρίων δολαρίων. (VULETA 2022)

Όπως όλοι οι τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας , ο δημόσιος τομέας είναι ένας τομέας, ένα μέρος ενός κόσμου που αλλάζει ραγδαία. Η τεχνολογία συνδέει τους ανθρώπους εντός και πέρα από τα εθνικά σύνορα και διαταράσσει τις υπάρχουσες συνθήκες. Η τεχνολογία είναι αδιαμφισβήτητα μία από τις παγκόσμιες μεγάλες τάσεις που θα διαμορφώσουν τον ρόλο των κυβερνήσεων από τώρα και στο μέλλον.

Ένα σημαντικό σημείο εστίασης στην ψηφιακή ατζέντα των κυβερνήσεων εκτός από τις υποδομές είναι τα δεδομένα, τα ανοιχτά δεδομένα. Ορισμένα στοιχεία δείχνουν ότι με την πλήρη εκμετάλλευση των δεδομένων του δημόσιου τομέα, οι κυβερνήσεις θα μπορούσαν να μειώσουν το διοικητικό τους κόστος. Αυτές οι εκτιμήσεις δεν περιλαμβάνουν τα πρόσθετα οφέλη που θα προέκυπταν από τη μεγαλύτερη πρόσβαση και την αποτελεσματικότερη χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα. Τέτοια οφέλη μπορούν να ληφθούν από τις μετεωρολογικές προβλέψεις, τη διαχείριση της κυκλοφορίας, τις στατιστικές του εγκλήματος, τη

βελτιωμένη διαφάνεια των κυβερνητικών λειτουργιών (π.χ. προμήθειες) και την εκπαιδευτική και πολιτιστική γνώση για τον ευρύτερο πληθυσμό. Ένας άλλος παράγοντας αλλαγής σε αυτό το σύμπλεγμα είναι, φυσικά, τα Big Data.

Αν υπάρχει ένα καθολικό μάθημα από την πανδημία του Covid 19, αυτό είναι η σημασία της ψηφιακής ευελιξίας. Οι τελευταίοι μήνες έδειξαν τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στις κυβερνήσεις ότι στην εποχή της κρίσης πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόσουν γρήγορα το μοντέλο λειτουργίας τους. Αυτή η πίεση είναι ιδιαίτερα έντονη για τις φορολογικές διοικήσεις. Καθώς η παγκόσμια ύφεση δίνει έμφαση στη στρατηγική εσόδων, οι φορολογικές διοικήσεις βρίσκονται στην πρώτη γραμμή ενός γρήγορου και έντονου ψηφιακού μετασχηματισμού.

Αν και ο ψηφιακός μετασχηματισμός βρισκόταν ήδη σε εξέλιξη σε πολλές χώρες, η κατάσταση που προκλήθηκε από την πανδημία του COVID-19 ταρακούνησε τις δημόσιες διοικήσεις και υπογράμμισε τη σημασία της ύπαρξης ενός ψηφιοποιημένου φορολογικού συστήματος – ιδιαίτερα σε σχέση με τη διεθνοποίηση και τις διασυνοριακές λειτουργίες. Προσωπικότητες όπως ο Marcello Estevão, Παγκόσμιος Διευθυντής Μακροοικονομίας, Εμπορίου και Επενδύσεων στην Παγκόσμια Τράπεζα, εξέφρασαν πρόσφατα τη σημασία των κυβερνήσεων και των διοικήσεων παγκοσμίως να εργαστούν για τη δημιουργία απλών και διαφανών ψηφιακών μοντέλων για όλα τα κράτη. (Estevão 2023)

Ο ΟΟΣΑ(Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) εργάζεται για να εναρμονίσει και να καταστήσει τη φορολογική λειτουργία πιο αποτελεσματική στο πλαίσιο της ψηφιακής οικονομίας, μέσα από την ανάπτυξη του σχεδίου BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) και επί του παρόντος, 139 χώρες έχουν ενταχθεί σε αυτό το πλαίσιο, επικεντρωμένο στις προκλήσεις της φορολογίας που προκύπτουν από την ψηφιοποίηση. (ΟΟΣΑ, Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy 2021)

Η φορολογία είναι ο πυρήνας της κυριαρχίας των χωρών, αλλά τα τελευταία χρόνια, οι πολυεθνικές εταιρείες έχουν αποφύγει τη φορολογία στις χώρες καταγωγής τους, ωθώντας τις δραστηριότητες στο εξωτερικό σε χαμηλές ή καθόλου φορολογικές δικαιοδοσίες. Η G20¹ ζήτησε από τον ΟΟΣΑ να αντιμετωπίσει αυτό το αυξανόμενο πρόβλημα δημιουργώντας αυτό το σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της

¹ Η G20 είναι το διεθνές φόρουμ στο οποίο συμμετέχουν οι 20 μεγαλύτερες και ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες. Τα μέλη της αντιπροσωπεύουν πάνω από το 80 % του παγκόσμιου ΑΕΠ, το 75 % του παγκόσμιου εμπορίου και το 60 % του πληθυσμού του πλανήτη. (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Η ΕΕ ΣΤΗΝ G20 n.d.)

διάβρωσης της βάσης και της μετατόπισης κερδών. Αυτό το σχέδιο προσδιορίζει μια σειρά από εγχώριες και διεθνείς ενέργειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος και θέτει χρονοδιαγράμματα για την εφαρμογή τους .

Έτσι οι φορολογικές διοικήσεις με τις νέες τεχνολογίες που παρουσιάζουν λύσεις που πριν λίγο καιρό έμοιαζαν αδιανόητες , προχωρούν στη χρήση Big Data Analytics για να αυτοματοποιήσουν την οικονομική τους λειτουργία, να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους και να είναι σε θέση να εντοπίζουν αυτόματα πιθανούς κινδύνους ή παραβιάσεις. Η ανάλυση μεγάλων δεδομένων ή με διεθνείς όρους Big Data Analytics ,εξετάζει μεγάλες ποσότητες δεδομένων για να αποκαλύψει κρυφά μοτίβα, συσχετίσεις και άλλες πληροφορίες. Είναι η χρήση προηγμένων αναλυτικών τεχνικών έναντι πολύ μεγάλων, διαφορετικών συνόλων μεγάλων δεδομένων που περιλαμβάνουν δομημένα, ημιδομημένα και μη δομημένα στοιχεία, από διαφορετικές πηγές και σε διαφορετικά μεγέθη.

Οι έννοιες των Big Data , της ανάλυσης δεδομένων και της τεχνητής νοημοσύνης δεν είναι καινούριες, αλλά ορισμένες τεχνολογικές εξελίξεις τα τελευταία χρόνια κατέστησαν δυνατή την εντατική χρήση τους σε εταιρείες και στη δημόσια διοίκηση, καθώς και να έχουν θετική επίδραση στις φορολογικές αρχές .

Τα κύρια επιτεύγματα είναι:

Η μεγάλη επέκταση της ικανότητας επεξεργασίας και αποθήκευσης σε υπολογιστές σχετίζεται με τη μείωση του κόστους τους.

Η αυξανόμενη διαθεσιμότητα δικτύων επικοινωνιών και ευρυζωνικού Διαδικτύου.

Η ανάπτυξη αποτελεσματικών μοντέλων για τη συλλογή, αποθήκευση και επεξεργασία μαζικών δεδομένων και προηγμένων γνωστικών αλγορίθμων.

Η εμφάνιση νέων πηγών δεδομένων (π.χ. αισθητήρες, GPS, κοινωνικά δίκτυα κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών τιμολογίων και της ανταλλαγής φορολογικών πληροφοριών μεταξύ των χωρών.

Ο απώτερος στόχος του Big Data είναι η δημιουργία αξίας, και αυτό είναι σε μεγάλο βαθμό στην αναλυτική ικανότητα. Το ερώτημα είναι να μπορούμε να ρωτάμε τα δεδομένα με τέτοιο τρόπο ώστε οι πληροφορίες που συλλέγονται να δίνουν τις απαραίτητες απαντήσεις για να κατανοήσουμε τι συμβαίνει, γιατί συμβαίνει και ακόμη και τι μπορεί να συμβεί. Αυτές οι παραλλαγές είναι στην πραγματικότητα αυτό που γνωρίζουμε ως Προγνωστική, Περιγραφική και Προδιαγραφική Ανάλυση .

Το Descriptive Analytics χρησιμοποιεί δεδομένα ιστορικού, προσδιορίζοντας συμπεριφορές και σχεδιάζοντας πώς γίνονται τα πράγματα. Είναι τα πιο χρησιμοποιούμενα αναλυτικά στοιχεία και ο στόχος του είναι να δημιουργήσει μια σημαντική στιγμιαία εικόνα της κατάστασης για να μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις με υψηλό βαθμό επιτυχίας.

Το Predictive Analytics καθιστά δυνατή τη δημιουργία μοντέλων που επιτρέπουν την πρόβλεψη του τι θα συμβεί εκ των προτέρων.

Τέλος, το Prescriptive Analytics αναλύει τα δεδομένα για να βρει τη λύση μεταξύ μιας σειράς παραλλαγών. Το καθήκον τους είναι να βελτιστοποιούν τους πόρους και να αυξάνουν τη λειτουργική απόδοση. Χρησιμοποιεί τεχνικές προσομοίωσης και βελτιστοποίησης, καταφέροντας να επισημάνει ποιο είναι το μονοπάτι που είναι πραγματικά βολικό να διαλέξετε. (ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ 2019)

Πιο συγκεκριμένα ,στις Ηνωμένες Πολιτείες, το IRS χρησιμοποιεί Big Data για την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης. Μία από τις χρησιμοποιούμενες στρατηγικές, η εξόρυξη δεδομένων μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, χρησιμοποιείται για να αποδείξει ότι οι άνθρωποι ζουν έναν πιο ευημερούντα τρόπο ζωής από τα φορολογικά τους αρχεία, εξοικονομώντας με επιτυχία 300 δισεκατομμύρια δολάρια σε χαμένους φόρους κάθε χρόνο . (COLLOSA 2021)

Στο Ηνωμένο Βασίλειο . το HMRC έχει αναπτύξει από το 2017 το σύστημα Connect, ένα μηχανογραφημένο σύστημα εξόρυξης δεδομένων λογισμικού ανάλυσης κοινωνικών δικτύων που διασταυρώνει τα φορολογικά αρχεία εταιρειών και ιδιωτών με άλλες βάσεις δεδομένων για να διαπιστώσει δόλια δραστηριότητα. Το λογισμικό συνδυάζει αναλυτικά εργαλεία και συλλέγει τις πληροφορίες και εφαρμόζει προγνωστική ανάλυση παρόμοια με την αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας και έχει δυναμική συγκριτική αξιολόγηση. Αναζητά τη συσχέτιση του εισοδήματος με τον τρόπο ζωής, συγκρίνοντάς τον με πολυμεταβλητά στατιστικά μοντέλα.

Τα δεδομένα προέρχονται από διάφορες πηγές συμπεριλαμβανομένων τραπεζών, κτηματολογίου, πιστωτικών καρτών, ιδιόκτητων ή πωληθέντων οχημάτων, φορολογικών εγγράφων, καταβληθέντων δημοτικών φόρων, εγγραφής ΦΠΑ, φορολογικής δήλωσης του περασμένου έτους, οποιασδήποτε φορολογικής έρευνας, περιστασιακού εισοδήματος εργοδότη, παροχών εταιρείας, επιδόματα τέκνων και πληρωμές υποστήριξης τέκνων, διαδικτυακές πλατφόρμες, μέσα κοινωνικής δικτύωσης όλες οι δημόσιες αναρτήσεις, περιήγηση στο διαδίκτυο και αρχεία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Επίσης, στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπάρχει το ADEPT (Analytics for Debt Profiling and Targeting), το οποίο είναι ένα σύστημα ανάλυσης Big Data που χρησιμοποιείται για τη διαχείριση των χρεών.

Στην Ισπανία, η AEAT (Spanish tax agency) χρησιμοποιεί Big Data για να παρακολουθεί πλούσιους ανθρώπους που σκοπεύουν να διαμείνουν στο εξωτερικό για φορολογικούς σκοπούς.

Η AEAT έχει ήδη πραγματοποιήσει συγκεκριμένα καθήκοντα ελέγχου για να προσδιορίσει πού βρίσκονται τα μεγάλα περιουσιακά στοιχεία, μέσω της παρακολούθησης πληροφοριών, όπως τα έξοδα σε εγκαταστάσεις ή οι οικογενειακές σχέσεις. Χάρη στα Big data, η υπηρεσία διαθέτει τώρα ένα ad hoc εργαλείο για να διασταυρώσει περίπου 70 διαφορετικές πηγές πληροφοριών και να επιλέξει φορολογούμενους με σχετικά περιουσιακά στοιχεία που θα μπορούσαν να εξαπατήσουν το δημόσιο ταμείο.

Επιπλέον, το Σχέδιο Φορολογικού Ελέγχου 2021 της AEAT της Ισπανίας προβλέπει την υλοποίηση ανάλυσης «BigData» στον τομέα του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, για την υλοποίηση ενός έργου που επιδιώκει να μειώσει, χρησιμοποιώντας την εμπειρία που αποκτήθηκε, τα λάθη του ο φορολογούμενος κατά την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων. Αυτό είναι σύμφωνο με διεθνείς στρατηγικές και τεχνικές «ώθησης» (που στοχεύουν στην ενθάρρυνση και την προώθηση μιας σωστής φορολογικής συμπεριφοράς) που βασίζονται στην προσέγγιση «συμπεριφορικές γνώσεις» (προσέγγιση για καλύτερη κατανόηση της συμπεριφοράς του φορολογούμενου).

Στην Κόστα Ρίκα, μέσω της χρήσης Big Data, βελτιώθηκε η είσπραξη φόρων. Το μοντέλο πρόβλεψης που σχεδιάστηκε με τεχνικές εξόρυξης δεδομένων που χρησιμοποιούνται από το Υπουργείο Οικονομικών στην Κόστα Ρίκα εντόπισε στην προσομοίωση πληρωμών σε τρίτους περισσότερα από 31 εκατομμύρια δολάρια.

Στο Μεξικό για να ενισχύσει τους μηχανισμούς του για συμμόρφωση με τις φορολογικές υποχρεώσεις, το SAT χρησιμοποιεί τεχνητή νοημοσύνη, η οποία επιτρέπει τη συλλογή μεγάλου όγκου δεδομένων από ηλεκτρονικά τιμολόγια.

Το SAT έχει τη δυνατότητα να εκμεταλλευτεί τους πιο εξελιγμένους αλγόριθμους τεχνητής νοημοσύνης, προκειμένου να βελτιώσει την εποπτεία και να αυξήσει τη συλλογή του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) κατά 3%.

Στην περίπτωση των Big Data, το SAT έλυσε ήδη τρία βασικά προβλήματα πριν εφαρμόσει την τεχνητή νοημοσύνη: 1. Δημιουργία αλγορίθμων. 2. Μετατροπή

δεδομένων σε δομημένες πληροφορίες. 3. Οι πληροφορίες προσβάσιμες σε πραγματικό χρόνο.

Στην Αυστραλία, η Αυστραλιανή Εφορία (ATO) κατασκευάζει μια λύση ανάλυσης δικτύου που ονομάζεται «ANGIE» για να βοηθήσει την ομάδα εργασίας της για τη φοροδιαφυγή να διακρίνει περίπλοκες, πολυεπίπεδες σχέσεις μεταξύ των φορολογουμένων.

Η λύση, η οποία θα υποστηρίζεται από βάση δεδομένων γραφημάτων, αναπτύσσεται στο πλαίσιο του προγράμματος δεδομένων και ανάλυσης της ομάδας εργασίας.

Η ANGIE θα εντοπίσει και θα ομαδοποιήσει αυτόματα τους φορολογούμενους για να κατανοήσει τη σχέση τους μεταξύ τους. Θα επιτρέψει στην ομάδα εργασίας να ανιχνεύσει «μοτίβα ενδιαφέροντος» και να οπτικοποιήσει νέους δεσμούς μεταξύ των πελατών.

Στην Ινδία, μια αναφορά Business Standard αναφέρει ότι τα δεδομένα που συλλέγονται από το Insight θα διαχωριστούν. Αυτό θα δημιουργήσει το κύριο προφίλ του φορολογούμενου, το οποίο θα περιλαμβάνει τη διεύθυνση, την υπογραφή και το προφίλ επιστροφής φόρου. Υπάρχει επίσης ένα τμήμα που ονομάζεται επιχειρηματική ευφυΐα που θα ανακαλύψει άτομα που δεν συμμορφώνονται.

Ένα σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών θα βοηθήσει την φορολογική διοίκηση, να επικεντρωθεί σε μια συγκεκριμένη περιοχή για πιο εστιασμένες δράσεις. Θα κατατάξει επίσης τους φορολογούμενους με βάση παραμέτρους όπως το εισόδημα, τα κέρδη και τα κέρδη κεφαλαίου, αναφέρει η έκθεση.

Στον Καναδά, ο CRA, αναλύοντας μακροοικονομικά δεδομένα, επιδιώκει να καταπολεμήσει τη φοροδιαφυγή στο εξωτερικό. Συνεχίζει να δίνει προτεραιότητα στη λήψη ποιοτικότερων δεδομένων, στη βελτίωση της χρήσης δεδομένων για την καθοδήγηση των ενεργειών συμμόρφωσής, και στην επίτευξη αποτελεσμάτων στον αγώνα κατά της φοροδιαφυγής από το εξωτερικό και της επιθετικής φοροαποφυγής.

Στη Νότια Κορέα, έχει αναπτυχθεί ένα σύστημα ανάλυσης μεγάλων δεδομένων που βασίζεται στην τεχνητή νοημοσύνη, το οποίο μπορεί να αναλύσει διάφορα δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών τιμολογίων, των αποδείξεων μετρητών και των δεδομένων της οικογένειας και των φίλων. (COLLOSA 2021).

Οι σύγχρονες τεχνολογίες είναι εδώ για να μείνουν και η χρήση τους θα συνεχίσει να ενισχύεται σε δημόσιο και σε ιδιωτικό τομέα.

Όπως συμβαίνει με κάθε έργο ΤΠΕ², προκειμένου να αυξηθούν οι πιθανότητες επιτυχίας, οι ανώτατες αρχές των φορολογικών διοικήσεων πρέπει να συμμετέχουν από την αρχή και να παρακολουθούν στενά την εφαρμογή του.

Όλη αυτή η διαδικασία ψηφιοποίησης των Φ.Δ., δεν θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μεμονωμένα, αλλά θα πρέπει να ενσωματωθεί στην ψηφιοποίηση των χωρών, στην έννοια της ψηφιακής διακυβέρνησης.

Οι κυβερνήσεις πρέπει να συνεργαστούν με τους εκάστοτε εμπλεκόμενους φορείς για να διασφαλίσουν τη σωστή χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, με ηθικό και δίκαιο τρόπο, προστατεύοντας τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών .

Εν ολίγοις, είναι ζωτικής σημασίας, αφενός, η προώθηση της τεχνολογίας για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, αλλά, αφετέρου, η προσοχή στη διακυβέρνησή της, αποφεύγοντας πιθανές μεροληψίες στη χρήση της, σεβόμενοι πάντα τα δικαιώματα και τις ανάγκες των πολιτών σε όλο τον κόσμο.

² Η τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας ή τεχνολογία της πληροφορίας (ΤΠΕ, [αγγλ.](#) IT ή ICT) , (Reitz 2022)

Κεφάλαιο 1 Οι βασικές έννοιες και η αλληλεπίδρασή τους

1.1 Η έννοια της δημόσιας διοίκησης

Η δημόσια διοίκηση περιλαμβάνει όλους τους φορείς του δημόσιου τομέα που έχουν συσταθεί για να ασκούν έργο προς όφελος του κοινού συμφέροντος. Η δημόσια διοίκηση έρχεται να εκπληρώσει μια θεμελιώδη λειτουργία, αυτή η λειτουργία είναι να δημιουργήσει και να προωθήσει μια στενή σχέση μεταξύ της πολιτικής εξουσίας ή της κυβέρνησης και του λαού αν και μια δημόσια διοίκηση δεν πρόκειται να σταματήσει το έργο της όταν αλλάξει η κυβέρνηση. Τα κύρια συστατικά στοιχεία της δημόσιας διοίκησης είναι οι δημόσιοι θεσμοί και οι δημόσιοι υπάλληλοι. (ΠΡΕΒΕΔΟΥΡΟΥ 2023)

Η έννοια της δημόσιας διοίκησης μπορεί να γίνει κατανοητή από δύο απόψεις:

Τυπικά, αναφέρεται σε δημόσιους φορείς που έχουν λάβει από την πολιτική εξουσία τις αρμοδιότητες να καλύπτουν συγκεκριμένες ανάγκες των πολιτών σε θέματα γενικού συμφέροντος, όπως η υγεία, η παιδεία, η αστυνομία, οι ένοπλες δυνάμεις, η γραφειοκρατία κ.λπ.

Ουσιαστικά αναφέρεται στη διοικητική δραστηριότητα του Κράτους, δηλαδή στη διαχείριση του εαυτού του, στην ενίσχυση της τήρησης των νόμων και στην ικανοποίηση των δημόσιων αναγκών, καθώς και στη σχέση του με ιδιωτικούς οργανισμούς. Κατά μία απλοποιημένη έννοια είναι το «Κράτος σε δράση» Von Stein, 1869, Die vollziehende³.

Από τις αρχές του 2008-2009, το παράδειγμα της βιωσιμότητας της δημόσιας διοίκησης μελετάται όλο και περισσότερο προκειμένου να διερευνηθούν ανταγωνιστικά μοντέλα, αξίες, διαχείριση κατά της κρίσης στον τομέα της πολιτικής. Η αλλαγή των αξιών των κοινωνιών μέσω παγκόσμιων προκλήσεων και προβλημάτων έχει αλλάξει ή υποχρεώνει να αλλάξει την πρακτική της δημόσιας διοίκησης ώστε να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις προσδοκίες των πολιτών και στην μεταβλητότητα του εξωτερικού περιβάλλοντος. Το ζήτημα της διασφάλισης της πολιτικής ισορροπίας στις μεταβαλλόμενες ταραγμένες συνθήκες είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Η εξισορρόπηση του ρόλου της κυβέρνησης στη διαχείριση αλλαγών και προκλήσεων γίνεται ένα σημαντικό θέμα προς συζήτηση Παρόλο που οι θεσμοθετημένες γραφειοκρατικές δομές της δημόσιας διοίκησης έχουν αποδεδειγμένη ικανότητα να απορροφούν τις

³ Ο Lorenz von Stein (18 Νοεμβρίου 1815 – 23 Σεπτεμβρίου 1890) ήταν Γερμανός οικονομολόγος, κοινωνιολόγος και μελετητής της δημόσιας διοίκησης.

περιβαλλοντικές αναταράξεις χωρίς να υποκύπτουν σε ριζικές μεταρρυθμίσεις ,η αυξανόμενη πίεση των παγκόσμιων κινδύνων στο σύστημα δημόσιας διοίκησης απαιτεί την ανάπτυξη ευέλικτων και προσαρμοστικών προσεγγίσεων πολιτικής. Η κλιματική αλλαγή ,η πανδημία του covid,η ενεργειακή κρίση, ο αυξανόμενος αντίκτυπος των μεταναστευτικών ροών στην οικονομία αποτελούν σημαντικές προκλήσεις για τις κυβερνήσεις. Το επίπεδο αβεβαιότητας, πολυπλοκότητας των οικονομικών συστημάτων και δυσπιστίας αυξάνεται παγκοσμίως.

« Η ποιότητα της δημόσιας διοίκησης και διακυβέρνησης μιας χώρας αποτελεί βασικό παράγοντα για τις οικονομικές επιδόσεις της και την ευημερία των πολιτών της. Μια αποδοτική δημόσια διοίκηση εξυπηρετεί τις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων. Είναι σημαντικό οι δημόσιες αρχές να είναι σε θέση να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες περιστάσεις.» (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Public administration and governance n.d.).

1.2 Η έννοια της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

Ο όρος αναφέρεται στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών στο κοινό «online» (συνήθως μέσω Διαδικτύου) ή την απαραίτητη τεχνολογική υποδομή για την παροχή αυτών των υπηρεσιών. Με τον όρο «Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση ή Ψηφιακή Διακυβέρνηση (αγγλικά: electronic ή digital governance, electronic ή digital government, e- governance, e-government, e-gov) χαρακτηρίζεται γενικά η εισαγωγή των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), κυρίως του ίντερνετ, στη δημόσια διοίκηση και οι νέες διοικητικές πρακτικές, τις οποίες οι τεχνολογίες αυτές εισήγαγαν. Οι τεχνολογίες ΤΠΕ υποστηρίζουν τις εσωτερικές λειτουργίες της δημόσιας διοίκησης, την επικοινωνία και συνεργασία της με τους πολίτες και επιχειρήσεις, αλλά και τη λήψη αποφάσεων και την ανάπτυξη πολιτικών και συμβάλλουν στο μετασχηματισμό του τρόπου λειτουργίας της όπως δραστηριότητες, διαδικασίες, στόχοι, οργανωτικές δομές, τρόπος επικοινωνίας με τους πολίτες κλπ» (Reitz 2022).

Σύμφωνα με μια γενικότερη αντίληψη, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αφορά όλους τους ρόλους και τις δραστηριότητες της διοίκησης που βασίζονται στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών και τις χρησιμοποιούν.

Έννοια συναφή με αυτή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, είναι και η έννοια του ψηφιακού μετασχηματισμού ο οποίος ουσιαστικά είναι μια θεμελιώδης αλλαγή η οποία, όταν εφαρμόζεται σε μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό, σηματοδοτεί μια μεγάλης κλίμακας αλλαγή στα θεμελιώδη στοιχεία αυτού του οργανισμού –επιχείρησης και συνήθως είναι επακόλουθο μιας προηγούμενης αδυναμίας να εξελιχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αγοράς ή και της κοινωνίας στην περίπτωση του δημόσιου τομέα. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι ένας μετασχηματισμός που προκαλεί την αναπροσαρμογή της τεχνολογίας και των επιχειρηματικών μοντέλων ενός οργανισμού, προκειμένου να εμπλακεί αποτελεσματικά με τους ψηφιακούς πελάτες –πολίτες. Οι νέες τεχνολογίες που προκύπτουν , έχουν να κάνουν με ψηφιακές πλατφόρμες, με τεχνητή νοημοσύνη, με υπολογιστικό νέφος, με διαχείριση μεγάλων δεδομένων. Οι παραπάνω τεχνολογίες βρίσκουν εφαρμογή στην καθημερινή επικοινωνία του πολίτη με το κράτος, στην εκπαίδευση, στην υγειονομική περίθαψη, στις επικοινωνίες, στις μεταφορές, στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, στην ενέργεια και σε πολλούς άλλους τομείς.

1.3 Ιστορική αναδρομή

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η κατάσταση των πολιτικών και διοικητικών υποθέσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες σημαδεύτηκε από την αδυναμία της θεωρίας της διχοτομίας πολιτικής και διοίκησης στην παραδοσιακή δημόσια διοίκηση. Γίνεται κατανοητό ότι ο τρόπος με τον οποίο η δημόσια διοίκηση έχει μέχρι στιγμής προσδιορίσει την πολιτική και τη διοίκηση ως δύο ξεχωριστούς και διακριτούς τομείς πρακτικής δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε περιόδους κρίσης.

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο διάφορα έθνη αντιμετώπιζαν μια σειρά από προβλήματα όπως η φτώχεια, η ανεργία, η ανοικοδόμηση του έθνους, η υπο ανάπτυξη κ.λπ. Και τι τους χρειαζόταν; Χρειάζονταν τη γρήγορη ανάπτυξη της οικονομίας τους, του βιομηχανικού και αγροτικού τους τομέα. Έτσι προέκυψαν ερωτήματα σχετικά με το πώς θα μπορούσαν αυτά τα έθνη να αναπτυχθούν .

Επίσης υπήρξε μια περίοδος της δεκαετίας του 1960. Αυτή ήταν γνωστή ως η περίοδος της κρίσης και της αναταραχής στην κοινωνικοοικονομική πτυχή των Ηνωμένων Πολιτειών. Υπήρχε τεράστια ανεργία και η παραδοσιακή δημόσια διοίκηση σχεδόν παραιτήθηκε από το να επιλύσει αυτά τα προβλήματα. Ως αποτέλεσμα λοιπόν για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, ήταν η εξέλιξη μιας νέας προσέγγισης της δημόσιας διοίκησης. Η προσέγγιση ονομάστηκε Νέα Δημόσια Διοίκηση.

Η νέα Δημόσια Διοίκηση

Η Νέα Δημόσια Διοίκηση σημαίνει λιγότερη γραφειοκρατική δομή. Πιστεύει ότι η δημόσια διοίκηση θα αλλάξει όταν αλλάξουν οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της κοινωνίας και . ενδιαφέρεται περισσότερο για τις υπηρεσίες προς τους πολίτες. Οι άνθρωποι αντιμετωπίζονται ως πελάτες. Η Νέα Δημόσια Διοίκηση (NPA) προσπαθεί να καταστήσει τη δημόσια διοίκηση πιο ευέλικτη, δυναμική ,λειτουργική και σωστά εμπλεκόμενη στη δημόσια πολιτική.

Η νέα δημόσια διοίκηση δίνει έμφαση στην οργανωτική αποτελεσματικότητα , στη μείωση του κόστους,στον τρόπο ενίσχυσης των δεξιοτήτων του προσωπικού.

Η νέα δημόσια διοίκηση είναι περισσότερο φιλολαϊκή, πιο άμεσα προσανατολισμένη από τους προκατόχους της, περισσότερο φιλοπελατοκεντρική παρά θεσμική, πιο πιστή στην πολιτική παρά στην ουδετερότητα. Ένας από τους στόχους της δημόσιας διοίκησης είναι η εδραίωση της ισότητας στην κοινωνία. Πιστεύουν ότι ένας διαχειριστής πρέπει να έχει κατά νου τον αντίκτυπο του κυβερνητικού έργου στους ανθρώπους. Η νέα δημόσια διοίκηση πιστεύει ότι ο κύριος

στόχος της δημόσιας διοίκησης είναι η ανακούφιση της οικονομικής, κοινωνικής και ψυχολογικής ταλαιπωρίας των ανθρώπων. Η νέα δημόσια διοίκηση εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο γίνεται το διοικητικό έργο και στον τρόπο μείωσης των γραφειοκρατικών τάσεων στους κρατικούς θεσμούς. (Πολυμέρου 2022)

Ο πελάτης αναφέρεται στον πολίτη. Πρωταρχικός στόχος του NPA είναι η παροχή ικανοποιητικής εξυπηρέτησης στους πολίτες. Από την παραπάνω συζήτηση για τη Νέα Δημόσια Διοίκηση, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Νέα Δημόσια Διοίκηση μπόρεσε να επιφέρει μια μεγάλη αλλαγή στον παλιό τρόπο σκέψης για τη δημόσια διοίκηση. Αυτό το κίνημα μετέτρεψε τη δημόσια διοίκηση σε μια κοινωνικά συνειδητή αλλαγή, απελευθερώνοντας τη διοίκηση από τα δεσμά της γραφειοκρατίας. Μπορεί να ειπωθεί ξεκάθαρα ότι αυτό το νέο κίνημα της δημόσιας διοίκησης επιδιώκει να αλλάξει την ποιότητα της δημόσιας ζωής, μέσα από μια συγκεκριμένη ιδεολογία (Osborne 2010).

Αν και ο όρος «ηλεκτρονική διακυβέρνηση» χρησιμοποιείται γενικά μόνο για μια δεκαπενταετία, το φαινόμενο άρχισε να αναπτύσσεται από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Οι περισσότερες τεχνολογικές καινοτομίες και τα νέα δόγματα στις πρακτικές διαχείρισης προήλθαν εκτός της δημόσιας διοίκησης -συγκεκριμένα από τον ιδιωτικό τομέα- ενώ η δημόσια διοίκηση επηρεάστηκε σημαντικά από εξωτερικούς παράγοντες, ιδίως από τις ανάγκες και τις ικανότητες του πολίτη / χρήστη. Υπό αυτή την έννοια, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση εξακολουθεί να είναι μια εξελισσόμενη έννοια. Τα τελευταία χρόνια, η εντυπωσιακή πρόοδος των τεχνολογιών έχει ενσωματωθεί στη διοίκηση και, όλο και περισσότερο, στην καθημερινή ζωή. Ένα από τα πρώτα βήματα ψηφιακού μετασχηματισμού που έγιναν, αφορούσε τη σύγκλιση της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών, με αποτέλεσμα την ευρεία υιοθέτηση του Διαδικτύου —ιδιαίτερα του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου— εκτός ακαδημαϊκών και στρατιωτικών κύκλων. Το 1994, ο Παγκόσμιος Ιστός ξεκίνησε χρησιμοποιώντας τεχνολογίες που έκαναν ευρεία χρήση γραφικού και κειμενικού υλικού και επέτρεψαν ευκολότερη πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Σύντομα ακολούθησε η ανάπτυξη κρατικών ιστοσελίδων και η παροχή πληροφοριών και υπηρεσιών μέσω του Διαδικτύου, καθιστώντας δυνατές αμφίδρομες ηλεκτρονικές συναλλαγές μεταξύ δημόσιας διοίκησης και πολιτών καθώς και εξωτερική πρόσβαση σε κρατικές βάσεις δεδομένων. Το «πρόβλημα του έτους 2000», ήταν άλλο ένα ορόσημο. Ανάγκασε τις κυβερνήσεις να συνειδητοποιήσουν περισσότερο τους ταχέως αναπτυσσόμενους τεχνολογικούς πόρους και το εργατικό δυναμικό τους και να αναγνωρίσουν την

αλληλεξάρτηση που δημιουργεί αυτό μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και μεταξύ των δύο τομέων και των πολιτών συνολικά.

Πλέον σε όλο τον κόσμο, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αναπτύσσεται ραγδαία, επιταχυνόμενη από την πανδημία Covid-19. Η εμπειρία των πιο προηγμένων χωρών στη διάθεση των δημόσιων υπηρεσιών τους στο Διαδίκτυο δείχνει ότι η επιτυχία δεν οφείλεται μόνο στις τεχνικές πτυχές. Πρόκειται για έναν ψηφιακό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Μια νέα βιομηχανική επανάσταση. Όπως και να το ονομάσουμε, κάτι συμβαίνει. Σχεδόν το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού είναι online σήμερα. Διαμορφωμένες από τις ψηφιακές τεχνολογίες, οι κοινωνίες και οι συμπεριφορές μας αλλάζουν. Οι προσδοκίες μας από τον δημόσιο τομέα και τις δημόσιες υπηρεσίες αλλάζουν επίσης. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της κοινωνίας και του δημόσιου τομέα προσφέρει τόσες ευκαιρίες όσες και κινδύνους.

Ο ρυθμός του μετασχηματισμού έχει επιταχυνθεί τις τελευταίες δύο δεκαετίες και η πανδημία του Covid-19 ενίσχυσε ακόμα περισσότερο την επιτάχυνση αυτή. Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για μία νέα Βιομηχανική Επανάσταση. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός φέρνει ευκαιρίες και κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένου του δημόσιου τομέα. Όταν είναι επιτυχής, ελευθερώνει πόρους για άλλους στόχους και σκοπούς δημοσίου συμφέροντος.

Οι ανησυχίες της κυβέρνησης σήμερα φαίνεται να προσανατολίζονται περισσότερο στη συνοχή και τον συντονισμό των δημόσιων πολιτικών: η έμφαση δίνεται στην οριζόντια συνεργασία, στην ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών μεταξύ των φορέων και των επιπέδων διακυβέρνησης, στην ενοποίηση των τμημάτων και στην επανένταξη, στην τυποποίηση των φορέων.

1.4 Σύνδεση ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και δημόσιας διοίκησης

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση συγκεντρώνει δύο στοιχεία που δεν ήταν φυσικά συνδεδεμένα στο παρελθόν. Το πρώτο είναι το περιβάλλον, εντός της διοίκησης και της κοινωνίας στο σύνολό της, που δημιουργείται από τη χρήση ηλεκτρονικών τεχνολογιών όπως υπολογιστές, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, Παγκόσμιος Ιστός, ασύρματη τεχνολογία και άλλες τεχνολογίες, σε συνδυασμό με επιχειρηματικά μοντέλα όπως «στο επίκεντρο» ο πελάτης/πολίτης και σύγκλιση εντός καταστημάτων μιας στάσης. Το δεύτερο είναι το βασικό μοντέλο του κράτους και της δημόσιας διοίκησης μέσα σε αυτό, που συνδέει τις έννοιες της δημοκρατίας, της διακυβέρνησης και της δημόσιας διοίκησης. «Οι αρχές της διοικητικής οργάνωσης και δράσης συντείνουν σε τέσσερις κεντρικές στοχεύσεις, επάλληλες μεταξύ τους: την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την τήρηση του δικαίου, την ικανοποίηση του δημόσιου συμφέροντος και την ποιότητα της δημόσιας διοίκησης». (TZEMOS 2013)

Με την πιο πάνω ευρύτερη αντίληψη η ηλεκτρονική διακυβέρνηση τοποθετείται ως ένα από τα πιο σημαντικά εργαλεία ,προσανατολισμένο στις τέσσερις αυτές στοχεύσεις της δημόσιας διοίκησης .

-Η προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, η τήρηση του δικαίου

Ίσως από τις πιο σημαντικές αρχές για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι η νομιμότητα του κράτους και η σχέση του με τους πολίτες και το κράτος δικαίου. Οι σχέσεις με τους πολίτες / χρήστες είναι ένας από τους πυλώνες του ηλεκτρονικού μετασχηματισμού .Η αξιοπιστία, η αμεροληψία, η διαφάνεια, η ισότητα, η νομιμότητα, ο έλεγχος της δημόσιας διοίκησης και δράσεις που δημιουργεί η ψηφιακή εξυπηρέτηση του πολίτη από το κράτος και αναγκαστικά της λογοδοσίας, γιατί τα πάντα είναι εκεί και μπορούν να ανακτηθούν ανά πάσα στιγμή, δημιουργεί την εμπιστοσύνη που πρέπει να έχει ο διοικούμενος από το κράτος-δικαίου, προκειμένου μια κοινωνία να προοδεύσει.

-Ποιότητα της δημόσιας διοίκησης / Εξυπηρέτηση με επίκεντρο τον πολίτη .

Εξίσου σημαντική για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι η παροχή υπηρεσιών με επίκεντρο τον πολίτη. Αυτή η αρχή, είναι δανεισμένη από τον ιδιωτικό τομέα Σύμφωνα με αυτή την αρχή, οι δημόσιες υπηρεσίες πρέπει να σχεδιάζονται στοχεύοντας την ευημερία των αναγκών της κοινωνίας και των πολιτών ή την παροχή βοήθειας στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους . Αυτή η εστίαση στον πολίτη/πελάτη αναδεικνύει τον απώτερο στόχο, δηλαδή την παροχή της υπηρεσίας και τις διαδικασίες που ακολουθούνται από τη δημόσια διοίκηση για την επίτευξη αυτών

των στόχων. Η τεχνολογία θεωρείται ως βοηθητικός παράγοντας. Ωστόσο, τόσο η λογική όσο και το κόστος των ηλεκτρονικών συστημάτων έντασης τεχνολογίας απαιτούν απλοποίηση των βημάτων που συνθέτουν την παροχή υπηρεσιών, δίνοντας έμφαση στον σκοπό και όχι στα μέσα. Αυτό οδήγησε στην εξέταση του «μετασχηματισμού» των υπηρεσιών, χρησιμοποιώντας τις μεθόδους, τις γνώσεις και τα τεχνολογικά μέσα που αποκτήθηκαν τα τελευταία χρόνια.

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση δημιουργεί νέους τρόπους παροχής υπηρεσιών στο κοινό, δίνοντας έμφαση στην αυτοεξυπηρέτηση και στην ενδυνάμωση των πολιτών. (ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 2020) Η ηλεκτρονική εξυπηρέτηση του συμβάλει σημαντικά στη μείωση της γραφειοκρατίας, της αναμονής στα φυσικά σημεία παροχής εξυπηρέτησης, στην εξοικονόμηση χρόνου, στη αποφυγή συνωστισμού και φυσικά στην εμπέδωση συνθηκών διαφάνειας. Γενικότερα συμβάλει στην ποιοτικότερη εξυπηρέτηση του πολίτη.

-Ηλεκτρονική διακυβέρνηση και ικανοποίηση του δημόσιου συμφέροντος

Προτεραιότητες της δημόσιας διοίκησης είναι η προώθηση της κοινωνικής συνοχής και η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας. Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αποφέρει οφέλη για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και την κυβέρνηση.

Για τους πολίτες: Περισσότερα κανάλια ή υπηρεσίες επικοινωνίας. Μείωση του λειτουργικού κόστους, δηλαδή του κόστους μετακίνησης, του χρόνου αναμονής σε ουρές, του κόστους εκτυπώσεων.

Εξατομικευμένες και ταχύτερες υπηρεσίες. Συμμετοχή πολιτών

Για τις επιχειρήσεις και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών:

Ταχύτερη αλληλεπίδραση με την δημόσια διοίκηση. Μείωση λειτουργικού κόστους (ακόμα και μείωση δωροδοκιών και γενικότερα μη νόμιμων μεθόδων εξυπηρέτησης). Απλούστευση διοικητικών διαδικασιών

Για δημόσιους φορείς:

Πιο αποτελεσματική και αποδοτική στις λειτουργίες της. Μειωμένο κόστος σε λειτουργίες και συναλλαγές. Καλύτερη χρήση των επενδύσεων ΤΠΕ.

Για το δημόσιο, την εκάστοτε κυβέρνηση και την κοινωνία γενικότερα, τα μακροπρόθεσμα οφέλη μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

α) Απλοποίηση της ζωής της Διοίκησης - αυτοματοποίηση σταδίων των διαδικασιών.

β) Μείωση του χρόνου για την εκτέλεση εργασιών - τα δεδομένα που μεταδίδονται σε ψηφιοποιημένη μορφή δεν χρειάζεται να εισαχθούν εκ νέου.

γ) Εξοικονόμηση σε έντυπα - Εκτυπώσεις, διαχείριση αποθεμάτων, ταχυδρομικά τέλη, κ.λπ.

δ) Ικανοποίηση των πολιτών από τις δημόσιες υπηρεσίες.

ε) Λιγότερη διαφθορά – περισσότερη διαφάνεια .

στ) Προώθηση της δημοκρατίας και της χρηστής διακυβέρνησης.

1.5 Η πληροφόρηση ως δημόσιος πόρος

Ένα χαρακτηριστικό της δημόσιας διοίκησης στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι η ανάδειξη της πληροφόρησης ως βασικού πόρου διοίκησης, η οποία απαιτεί τη δική της νομοθεσία, πολιτικές και θεσμούς. Οι πόροι πληροφόρησης της διοίκησης έγιναν εξίσου σημαντικοί με τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, που παραδοσιακά ευνοούνται από τη δημόσια διοίκηση. Όπως και με τη διαχείριση των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση έχει καλλιεργήσει το δικό της περιβάλλον θεσμών της δημόσιας διοίκησης, νόμους, πολιτικές, διαδικασίες και δεξιότητες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτά τα στοιχεία είναι νέα. Σε άλλες, έχουν δώσει νέο πλαίσιο και σημασία στους υπάρχοντες θεσμούς. Σε κάθε περίπτωση, το περιβάλλον αλλάζει διαρκώς και θα χρειαστεί λίγος χρόνος για να θεωρηθεί τόσο ανεπτυγμένο όσο η διαχείριση της δημόσιας διοίκησης ή η διαχείριση των δημοσίων κονδυλίων.

1.6 Η κυβερνοασφάλεια

Το σύγχρονο κράτος, του οποίου η διοίκηση βασίζεται σε νέες τεχνικές λύσεις, έχει γίνει ευαίσθητο σε διαταραχές στη λειτουργία του υλικού, των δικτύων πληροφορικής, των συστημάτων, των βάσεων δεδομένων και των διαδικασιών πληροφόρησης που βασίζονται σε αυτές τις λύσεις. Σήμερα, η διασφάλιση της ασφάλειας των πόρων και των συστημάτων πληροφοριών που χρησιμεύουν, ιδίως, για την εκπλήρωση δημόσιων καθηκόντων, έχει αναδειχθεί ως σοβαρό ζήτημα. Ο δημόσιος τομέας κατέχει ένα ευρύ φάσμα ευαίσθητων πληροφοριών, καθιστώντας τον ιδιαίτερα περιζήτητο στόχο για εγκληματίες στον κυβερνοχώρο. Τα δεδομένα των κυβερνητικών υπηρεσιών είναι ελκυστικά για τους χάκερ, επειδή τα συστήματα περιέχουν τεράστιες ποσότητες πληροφοριών από πολίτες και άλλους οργανισμούς που συνδέονται μέσω διαφόρων πλατφορμών, συστημάτων και οργανισμών. (Jaccard and Nepal 2014)

Επιπλέον, σε ένα πλαίσιο κλιμάκωσης γεωπολιτικών και γεωοικονομικών εντάσεων, μια από τις μεγαλύτερες απειλές που αντιμετωπίζουν τα έθνη σήμερα είναι από τον κυβερνοπόλεμο που υποστηρίζεται από άλλα κράτη. Οποιαδήποτε επίθεση σε υποδομές ζωτικής σημασίας σε έναν τομέα μιας χώρας μπορεί να οδηγήσει σε αναστάτωση και σε άλλους τομείς. Μια επίθεση στις τηλεπικοινωνίες μιας χώρας, για παράδειγμα, μπορεί να διαταράξει τις ηλεκτρονικές πληρωμές

Η καταπολέμηση των επιθέσεων στον κυβερνοχώρο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται εκ των προτέρων μέσω προληπτικής δράσης, τεχνολογικής αριστείας και εκπαίδευσης τόσο των επαγγελματιών της πληροφορικής όσο και των χρηστών. Δεν ξέρουμε τι επιφυλάσσει το μέλλον, αλλά καθώς οι χάκερ γίνονται πιο δημιουργικοί και πιο επιθετικοί, πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι. Για τα κυβερνητικά τμήματα πληροφορικής, αυτό σημαίνει επανεξέταση των τρεχουσών προσεγγίσεων και βέλτιστων πρακτικών και παρακολούθηση αποτελεσματικών νέων λύσεων που προστατεύουν τους οργανισμούς τους χωρίς να προσθέτουν επιβαρυντικά έξοδα.

Κεφάλαιο 2 Ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην ελληνική δημόσια διοίκηση

Η μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα αποτελεί στόχο αρκετών δεκαετιών, με εξαγγελίες οι οποίες δεν ολοκληρώνονταν λόγω αδυναμίας εφαρμογής των δημοσίων πολιτικών και μεγάλου πολιτικού κόστους. Η πολυνομία, η γραφειοκρατία, η διαφθορά, η έλλειψη επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών φορέων, η έλλειψη αξιοκρατίας, η ανεπάρκεια στη διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και η έλλειψη θέλησης και κατάρτισης, η τεχνολογική ανομοιομορφία και η έλλειψη διαδικασιών ήταν μερικοί από τους ανασταλτικούς παράγοντες του εκσυγχρονισμού της χώρας μας.

Η οικονομική κρίση επιδείνωσε ακόμα περισσότερο την κατάσταση και ανέδειξε τις αδυναμίες μας και εκτός των συνόρων μας, σε Ευρωπαϊκό αλλά και σε Παγκόσμιο Επίπεδο, αφού η χώρα μας έχασε την αυτονομία της και αναγκάστηκε να δεχτεί τη στήριξη από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, υπογράφοντας τις δανειακές συμβάσεις γνωστές ως μνημόνια.

Η έξοδος από την ενισχυμένη εποπτεία τον Αύγουστο του 2022, ελπίζουμε πως κλείνει το κεφάλαιο κρίσης έπειτα από 12 έτη και όπως αναφέρει η δισέλιδη ανακοίνωση του Eurogroup, «αποκαθίστανται οι συνθήκες κανονικότητας στην Ελλάδα για πρώτη φορά από το 2010». Ο πρωθυπουργός έκανε λόγο για μία σημαντική εθνική επιτυχία. Κλείνει, όπως δήλωσε, ένας επώδυνος κύκλος και ανοίγει μία νέα εποχή αυτόνομων επιλογών για την ανάπτυξη της χώρας και την ευημερία των πολιτών. «Η Ελλάδα είναι ένας αξιόπιστος εταίρος. Ένα κράτος που δεν δέχεται υποδείξεις, αλλά συνδιαμορφώνει τις εξελίξεις. Που δεν αδικείται, αλλά ηγείται», υπογραμμίζει στη δήλωσή του πρωθυπουργός και προσθέτει «με το βλέμμα στην ανάπτυξη της οικονομίας και τη σκέψη στην ανακούφιση της κοινωνίας. Μετατρέποντας τα καθημερινά βήματα προς τα εμπρός, σε ένα μεγάλο άλμα προς το μέλλον». (ΣΤΕΡΓΙΟΥ 2022)

2.1 Τα πρόσφατα ψηφιακά βήματα της Ελλάδας

Η Ελλάδα διαθέτει τα τελευταία χρόνια Υπουργείο, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, επιφορτισμένο με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και την επίβλεψη όλων των σχετιζόμενων με τους πιο πάνω στόχους, δομών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών . «Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού είναι ένα κείμενο τριακοσίων σαράντα έξι σελίδων που εκδόθηκε το Δεκέμβριο του 2020 από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Ελλάδας, ο κύριος ρόλος του οποίου είναι να περιγράψει το όραμα, τη φιλοσοφία και τους στόχους της εθνικής στρατηγικής για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού ορίζονται περισσότερα από 400 συγκεκριμένα έργα τα οποία θα συμβάλλουν στον εκσυγχρονισμό τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Στο συγκεκριμένο κείμενο καταγράφονται οι απαραίτητες παρεμβάσεις στις τεχνολογικές υποδομές του κράτους, στην εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού για την απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων καθώς και στον τρόπο που η χώρα μας αξιοποιεί την ψηφιακή τεχνολογία σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της δημόσιας διοίκησης ».

«Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 , πέρα από ένας κατάλογος έργων, στον τομέα της τεχνολογίας, της ψηφιοποίησης και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, είναι και ένα κείμενο ανάπτυξης του οράματος, της φιλοσοφίας και των στόχων της εθνικής στρατηγικής για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας.» (ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 2020)

Περισσότερα από τριάντα προγράμματα και έργα αξίας άνω των 6,5 δις. βρίσκονται στο πρόγραμμα υλοποίησης του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027, και έχουν την έγκριση της Κομισιόν, έχοντας έτσι και εξασφαλισμένο προϋπολογισμό. (ΕΣΠΑ 2021)

Τα προγράμματα και τα έργα αυτά, σχετίζονται με παρεμβάσεις που θα ενισχύσουν την επιχειρηματικότητα, θα δημιουργήσουν νέα έργα υποδομής, θα ενισχύσουν ψηφιακά κρίσιμους τομείς της δημόσιας διοίκησης, με άμεσο αντίκτυπο στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας καθώς και την βελτίωση της ποιότητας ζωής .

ΕΙΚΟΝΑ 1: ΛΟΓΟΤΥΠΟ ΕΣΠΑ, (ΕΣΠΑ 2021)

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ψηφιακού μετασχηματισμού «θα συμβάλλει ουσιαστικά στην οικοδόμηση της «Ψηφιακής Ελλάδας» μέσω της προώθησης του οικονομικού μετασχηματισμού της χώρας, δίνοντας έμφαση στην αξιοποίηση και την ενσωμάτωση των τεχνολογιών αιχμής, αλλά και υπηρετώντας τη στρατηγική επιλογή για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων».

Τρεις οι βασικοί πυλώνες: Ο ψηφιακός μετασχηματισμός του δημόσιου τομέα, έργο που έχει προϋπολογισμό περί τα 400 εκατ. ευρώ, η ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων, όπου προβλέπεται να διατεθούν επιπλέον 400 εκατ. ευρώ, και η ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων, με χρηματοδότηση ύψους 113 εκατ. ευρώ.

Οι στόχοι των δράσεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος είναι:

«Η παροχή, σε πολίτες και επιχειρήσεις, καινοτόμων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών, οι οποίες θα διασφαλίζουν τις αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, της προσβασιμότητας και του καθολικού σχεδιασμού, ώστε να είναι φιλικές για όλους χωρίς εξαιρέσεις και αποκλεισμούς.»

«Η διασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών, ώστε να ενισχυθεί, περαιτέρω, η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη του Δημοσίου (gov.gr).»

«Η ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.»

«Η ανάπτυξη υποδομών νέφους και κέντρων δεδομένων υψηλής διαθεσιμότητας φιλικών προς το περιβάλλον.»

«Η επέκταση των σημείων ασύρματης πρόσβασης και η ολοκλήρωση του Δικτύου Δημόσιου Τομέα.»

«Η εξασφάλιση της συνδεσιμότητας υπερυψηλών ταχυτήτων με την εγκατάσταση δικτύων οπτικών ινών.»

«Η ενίσχυση της «Εθνικής Ακαδημίας Ψηφιακών Ικανοτήτων» και της «Εθνικής Συμμαχίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την Απασχόληση», με βασικούς στόχους: Την ενδυνάμωση των ψηφιακών δεξιοτήτων τόσο των εργαζομένων σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα όσο και του γενικού πληθυσμού, την εξοικείωση συνολικά των πολιτών με τις ψηφιακές υπηρεσίες και την ενδυνάμωση εργαζομένων μέσης και υψηλής ψηφιακής ωριμότητας, σε θέματα αξιοποίησης και διαχείρισης καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών και κυβερνοασφάλειας.» (ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ 2022)

2.2 Η Ενιαία Ψηφιακή πύλη της δημόσιας διοίκησης

Οι κυβερνήσεις διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην κοινωνία μας παρέχοντας στους πολίτες και τις επιχειρήσεις πρόσβαση σε μια σειρά από βασικές δημόσιες υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, υπάρχει συνεχής ζήτηση για τρόπους βελτίωσης της διαφάνειας, της ανταπόκρισης και της αποτελεσματικότητας στην παροχή αυτών των υπηρεσιών. Η υιοθέτηση και χρήση ψηφιακών τεχνολογιών παρέχει μια σειρά από προφανή οφέλη από αυτή την άποψη και η ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών αποτελεί σταθερό θέμα στην ατζέντα των υπευθύνων χάραξης πολιτικής για πάνω από μια δεκαετία. Τα πιθανά οφέλη που προκύπτουν από την υιοθέτηση ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών έχουν γίνει ακόμη πιο ορατά κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19, όταν το κοινό αναγκάστηκε να μετακινήσει μεγάλο μέρος των καθημερινών του δραστηριοτήτων στο Διαδίκτυο λόγω των περιορισμών που τέθηκαν σε ισχύ για τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού. Σε αυτό το πλαίσιο, οποιαδήποτε υπηρεσία δεν ήταν διαδικτυακή δεν ήταν προσβάσιμη, οι δημόσιοι οργανισμοί αναγκάστηκαν να επιταχύνουν την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών και να βρουν πιο καινοτόμες χρήσεις των υφιστάμενων λύσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης παντού αλλά και στη χώρα μας.

Όσον αφορά την Ελλάδα, το έργο της ενιαίας ψηφιακής πύλης GOV.GR αναφέρεται στην ενοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών από την οπτική γωνία ενός πολίτη (πολίτη/ επιχείρηση). Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία μέσω ενός μόνο σημείου πρόσβασης. Οι πληροφορίες και οι δημόσιες υπηρεσίες που προσφέρονται οργανώνονται και ενσωματώνονται με πελατοκεντρικό τρόπο για να καλύπτουν τις προσωπικές ανάγκες και τις απαιτήσεις των πολιτών και των επιχειρήσεων. Πρόκειται για μια σειρά ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών που είναι εύχρηστες, αξιόπιστες, ασφαλείς και παρέχουν καλύτερη ποιότητα αποτελέσματος για όλους. (ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, GOV.GR 2022)

Η προτεραιότητα για διευκόλυνση των πολιτών και των επιχειρήσεων στις καθημερινές τους συναλλαγές με το Δημόσιο, οδήγησε στη θέσπιση με το άρθρο 52 του Ν. 4635/2019 (Α' 167) της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr). Η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη αποτελεί το κεντρικό σημείο παροχής ψηφιακών υπηρεσιών (τις οποίες σωρεύει από όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης) και συγκεντρώνει το σύνολό τους σε έναν ιστότοπο του Δημοσίου.

Η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη (gov.gr) είναι το νέο πρόσωπο της Δημόσιας Διοίκησης στις σχέσεις με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, μέσω του οποίου οι

συναλλασσόμενοι έχουν πρόσβαση στο σύνολο της πληροφορίας και των ψηφιακών υπηρεσιών που χρειάζονται. Η πύλη συγκεντρώνει όλα όσα πρέπει να γνωρίζουν οι συναλλασσόμενοι, είτε είναι εργαζόμενοι, επιχειρηματίες, ξένοι επενδυτές, επισκέπτες της χώρας, απλοί πολίτες, με το δημόσιο, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί κεντρικό σημείο εισόδου και αναφοράς των πολιτών και λοιπών ενδιαφερομένων για πληροφορίες ή υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης. «Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες και τα συστήματα που τις παρέχουν εξακολουθούν να λειτουργούν υπό την εποπτεία και ευθύνη του εκάστοτε φορέα-παρόχου, με το gov.gr να λειτουργεί ως το κοινό “front desk” των δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών». (ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, GOV.GR 2022).

2.3 Ο Δείκτης DESI και η θέση της Ελλάδας

Ο ψηφιακός δείκτης οικονομίας και κοινωνίας DESI (Digital Economy and Society Index) παρακολουθεί τη συνολική ψηφιακή απόδοση της Ευρώπης και την πρόοδο των χωρών της ΕΕ όσον αφορά την ψηφιακή ανταγωνιστικότητά τους.

Ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών έθεσε έναν δεκάλογο ,ο οποίος θα πρέπει να ακολουθηθεί πιστά όπως οι δέκα εντολές αν θέλουμε η Ελλάδα να ανέβει θέση από την 25η θέση στο σύνολο των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) που δημοσίευσε η Κομισιόν για το 2021, (Η Ελλάδα βρίσκεται μόλις πάνω πάνω από τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία, με τη Φιλανδία να βρίσκεται πρώτη) .

Ο δεκάλογο με τους κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας κατά τον ΣΕΒ έχει ως εξής :

«Το εθνικό ψηφιακό όραμα πρέπει να συνενωθεί με την εθνική στρατηγική μεταρρύθμισης και η πολιτική ηγεσία πρέπει να δεσμευτεί για την υλοποίησή του. Ο πρωθυπουργός πρέπει να έχει, για την εθνική ψηφιακή στρατηγική, έναν κεντρικό ρόλο στην εποπτεία και στην παροχή στρατηγικής κατεύθυνσης.»

«Η ψηφιακή στρατηγική θα πρέπει να υπερβαίνει τον στενό κύκλο ζωής μιας κυβέρνησης. Καλείται να αποτελεί ένα εθνικό σχέδιο με ευρύτερες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συναινέσεις.»

«Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της Ελλάδας απαιτεί μηχανισμό ισχυρής διακυβέρνησης, που θα παρακολουθεί και θα διασφαλίζει την υποστήριξη της ψηφιακής στρατηγικής από τα ανώτερα κλιμάκια της κυβέρνησης. Σε αυτό το επίπεδο κρίνουμε απαραίτητη την ενεργό συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας που διαθέτει πολύτιμη εμπειρία και γνώσεις.»

«Η ανάληψη και απόδοση ευθύνης αποτελεί βασικό στοιχείο για την επιτυχή εφαρμογή της στρατηγικής. Απαιτείται η καθιέρωση ενός δομημένου πλαισίου ανάληψης αρμοδιοτήτων, και καθορισμού επί μέρους στόχων και ελέγχου, το οποίο θα διασφαλίζει την επίτευξη των στρατηγικών στόχων.»

«Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ευνοϊκού ρυθμιστικού και νομοθετικού πλαισίου για ανοιχτά δεδομένα, που θα ρυθμίζει την χρήση τους και παράλληλα θα διασφαλίζει την προστασία της ιδιωτικής ζωής, αποτελεί μία κρίσιμη προϋπόθεση επιτυχίας της Ψηφιακής Στρατηγικής.»

«Η ανάπτυξη σύγχρονων υποδομών σε όλη την επικράτεια της χώρας αποτελεί αναγκαιότητα για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ελλάδας. Θα εξασφαλίσει

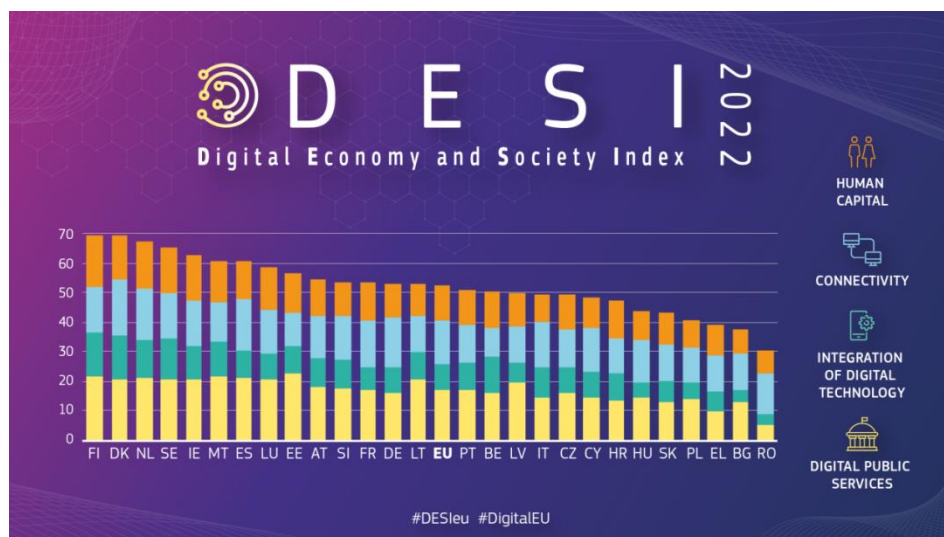
αδιάλειπτη συνδεσιμότητα και θα οδηγήσει στην καινοτομία και τη βελτίωση των υπηρεσιών μέσω της αξιοποίησης αναδυόμενων και προηγμένων τεχνολογιών.»

«Η εκπόνηση από την πολιτεία ενός σχεδίου εξωτερικής ανάθεσης ψηφιακών υπηρεσιών στον ιδιωτικό τομέα, καθώς και έργων που θα υλοποιηθούν μέσω συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), προκειμένου να επιταχύνουμε την ψηφιακοποίηση των υπηρεσιών.»

«Ο βασικός στόχος της ψηφιακής στρατηγικής δεν θα πρέπει να είναι κυρίως η απορρόφηση των εθνικών και κοινοτικών πόρων, όπως συχνά γίνεται μέχρι σήμερα, αλλά η προσεκτική στόχευση σε υποδομές, κλάδους της οικονομίας και υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που δημιουργούν προστιθέμενη αξία και συμβάλλουν άμεσα στον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας.»

«Το ψηφιακό είναι ένα πραγματικά διατομεακό θέμα που επηρεάζει όλους τους τομείς πολιτικής. Όταν απαιτείται νέα νομοθεσία ή εκσυγχρονισμός παλαιότερης, αυτή θα πρέπει να γίνεται «ψηφιακή εξ ορισμού» και να παίρνει υπόψη τον ψηφιακό της αντίκτυπο, ανεξάρτητα από τον τομέα πολιτικής.»

«Τέλος, οι ψηφιακές δεξιότητες αποτελούν το "καύσιμο" για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ελλάδας. Πρέπει να αναληφθεί στοχευμένη δράση για την ψηφιακή αναβάθμιση και επανεκπαίδευση της ελληνικής κοινωνίας και του εργατικού της δυναμικού ώστε να διασφαλιστεί η ψηφιακή ένταξη των πολιτών στην κοινωνία.» (ΦΕΣΣΑΣ 2017) .

ΕΙΚΟΝΑ 2: Ο Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας, (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Digital Economy and Society Index (DESI) 2022)

Η αλήθεια είναι ότι η Ελλάδα συνεχώς βελτιώνει τις επιδόσεις της σε όλες της παραμέτρους του δείκτη DESI. Μάλιστα, από τις ραγδαίες εξελίξεις των τελευταίων 3

χρόνων, τις οποίες επίστευσε θα λέγαμε η πανδημία, διαπιστώνουμε, ότι στον τομέα του ψηφιακού μετασχηματισμού η χώρα μας “τρέχει”. Μαζί της όμως τρέχουν και οι υπόλοιπες χώρες, οι οποίες από την αρχή προηγούνταν. Έτσι, αν δεν θέλουμε να μείνουμε στο περιθώριο με ότι αυτό συνεπάγεται, θα πρέπει να τρέξουμε ακόμα πιο γρήγορα για να κερδίσουμε το χαμένο έδαφος και χρόνο. (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Digital Economy and Society Index (DESI) 2022)

Το ανθρώπινο κεφάλαιο, η συνδεσιμότητα, η ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και οι ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες είναι οι 4 τομείς με βάση τον δείκτη DESI, όπου αναμένουμε η Ελλάδα να δείξει καλύτερα αποτελέσματα.

Δυστυχώς, όσον αφορά το ανθρώπινο κεφάλαιο, η Ελλάδα παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με το ποσοστό των ατόμων που έχουν ψηφιακές δεξιότητες, να παραμένει πολύ χαμηλό. Αυτό μας δείχνει ξεκάθαρα, ότι η ευρεία, σχεδόν καθολική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, δεν μας προσδίδει αυτόματα και ψηφιακή παιδεία. Η ύπαρξη εργατικού δυναμικού και πληθυσμού με ψηφιακή εξειδίκευση είναι ζωτικής σημασίας για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα και μια ψηφιακή κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς. Ωστόσο, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και το 42% των ευρωπαίων πολιτών δεν έχει βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Το 37% των ατόμων στο εργατικό δυναμικό – αγρότες, τραπεζικοί υπάλληλοι και εργαζόμενοι σε εργοστάσια εξίσου – δεν διαθέτουν επίσης επαρκείς ψηφιακές δεξιότητες, παρά την αυξανόμενη ανάγκη για τέτοιες δεξιότητες σε όλες τις θέσεις εργασίας.

Η Ευρώπη δεν διαθέτει επίσης ειδικευμένους ειδικούς στις ΤΠΕ για να καλύψουν τον αυξανόμενο αριθμό κενών θέσεων εργασίας σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

Για να συμβάλει στην αντιμετώπιση του κενού δεξιοτήτων στην Ευρώπη, ξεκίνησε η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Ψηφιακών Δεξιοτήτων και Εργασίας στο πλαίσιο του Προγράμματος Διευκόλυνσης Συνδέοντας την Ευρώπη. Η πλατφόρμα στοχεύει να προσφέρει μια σειρά από πόρους, όπως:

πληροφορίες σχετικά με τις πρωτοβουλίες και τις δράσεις της ΕΕ και των εθνικών ψηφιακών δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας

ευκαιρίες κατάρτισης και υποστήριξη επαγγελματικής εξέλιξης

καλές πρακτικές, συμβουλές ειδικών, πόροι και εργαλεία

δεδομένα, στοιχεία και αριθμοί που βασίζονται σε έρευνα

ευκαιρίες χρηματοδότησης και χρηματοδοτικά μέσα

ακμάζοντες διαδραστικούς κοινοτικούς χώρους

ειδήσεις, απόψεις και εκδηλώσεις

Ακόμα πιο δυσάρεστη, είναι η θέση μας στην ΕΕ που έχει να κάνει με την συνδεσιμότητα, όπου καταλαμβάνουμε την τελευταία θέση, δηλαδή την 27η. Στην Ελλάδα, λιγότερο από 1 στα 5 νοικοκυριά έχουν πρόσβαση σε σταθερό δίκτυο πολύ υψηλής χωρητικότητας και σε αυτόν τον τομέα πρέπει να γίνει αγώνας δρόμου .

Όσον αφορά την ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας στις επιχειρηματικές δραστηριότητες, καταλαμβάνουμε την 22η θέση. Η ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας στις επιχειρήσεις, έχει δύο στόχους για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο πρώτος είναι έως το 2030, τουλάχιστον το 90 % των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στην ΕΕ να χρησιμοποιεί ψηφιακές τεχνολογίες και ο δεύτερος στόχος για την επόμενη δεκαετία: τουλάχιστον το 75 % των εταιρειών θα πρέπει να χρησιμοποιούν προηγμένες ψηφιακές τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ), το υπολογιστικό νέφος και τα μαζικά δεδομένα .

Και ερχόμαστε στις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, που είναι και αντικείμενο της παρούσας εργασίας. Εδώ η Ελλάδα καταλαμβάνει την 26η θέση, παρόλο που ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης και η πρόσβαση σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για όλους είναι προτεραιότητες της κυβέρνησης. Εδώ στόχος της ΕΕ είναι οι βασικές δημόσιες υπηρεσίες για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις να είναι πλήρως διαδικτυακές έως το 2030. (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Digital Economy and Society Index (DESI) 2022)

Αυτή την στιγμή στην χώρα μας, έχουν συγκεντρωθεί στην ψηφιακή πύλη GOV.GR, περίπου 1414 υπηρεσίες που συνεχώς αυξάνονται, κατηγοριοποιημένες σε 11 ομάδες :

Γεωργία –Κτηνοτροφία, Επιχειρηματική Δραστηριότητα , Περιουσία και Φορολογία, Στράτευση, Δικαιοσύνη, Εργασία και Ασφάλιση, Πολίτης και καθημερινότητα, Υγεία και Πρόνοια, Εκπαίδευση, Οικογένεια, Πολιτισμός- Αθλητισμός- Τουρισμός.

Στην παρούσα εργασία θα επικεντρωθούμε στον ψηφιακό μετασχηματισμό, και τις σύγχρονες τεχνολογίες που έχουν να κάνουν με την Φορολογία, και τον εκσυγχρονισμό της φορολογικής διοίκησης γενικότερα και ειδικότερα στη χώρα μας.

Κεφάλαιο 3 Η έννοια του φόρου και του φορολογικού συστήματος

Φόρος, θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι αναγκαστική (χρηματική) εισφορά επί των πόρων φυσικών ή νομικών προσώπων, που χρησιμοποιείται για την κάλυψη δαπανών του Δημοσίου. Στα σύγχρονα κράτη, η επιβολή των φόρων, εξυπηρετεί , αφενός μεν δημοσιονομικούς σκοπούς , αφετέρου δε κοινωνικο οικονομικούς σκοπούς. Με την επιβολή των φόρων, το δημόσιο αποβλέπει βασικά στην εξοικονόμηση των πόρων που του χρειάζονται για την εξυπηρέτηση των κοινωνικών αναγκών, όπως η δημόσια υγεία, η παιδεία, η ασφάλεια, η απονομή δικαιοσύνης κλπ. Ταυτόχρονα με την επιβολή των φόρων –κυρίως με τον φόρο εισοδήματος – επιτυγχάνεται η δικαιότερη κατανομή του πλούτου και την άμβλυνση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των πολιτών. «Οι φόροι θα πρέπει να αντιστοιχούν στη φοροδοτική ικανότητα του ατόμου, και επιπλέον θα πρέπει να είναι συγκεκριμένοι, ευκόλως βεβαιούμενοι και αποδοτικοί.» (Smith 1776) Η επιβολή των φόρων γενικά διέπεται από ορισμένους κανόνες που έχουν επιβληθεί διεθνώς σαν γενικές αρχές σε όλα τα σύγχρονα φορολογικά συστήματα. Κάποιες από τις αρχές / κανόνες είναι οι κάτωθι :

Η αρχή της καθολικότητας του φόρου, σύμφωνα με την οποία ο φόρος επιβάλλεται και καταβάλλεται, από το σύνολο των πολιτών, χωρίς καμία διάκριση και χωρίς εξαιρέσεις.

Η αρχή της φορολογικής δικαιοσύνης σύμφωνα με την οποία, κάθε φορολογούμενος πρέπει να εισφέρει στα κοινά βάρη ανάλογα με την οικονομική του αντοχή και τα εισοδήματά του.

Η αρχή της παραγωγικότητας του φόρου σύμφωνα με την οποία, ο φόρος πρέπει να επιβάλλεται κατά τέτοιο τρόπο και σε τέτοιο ποσοστό, ώστε να επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή απόδοση του, αλλά ταυτόχρονα να αποτρέπει τους πολίτες από το να αναζητούν μεθόδους και ενέργειες που οδηγούν σε καταστρατήγηση του.

Η αρχή της απλότητας του φόρου που επιβάλλει την θέσπιση φορολογικών διατάξεων όσο γίνεται πιο απλές και κατανοητές τόσο από τους εφαρμοστές των φορολογικών νόμων όσο και τους φορολογούμενους .

Η αρχή βεβαιότητας και σταθερότητας του φόρου η εφαρμογή του οποίου συμβάλει αποτελεσματικά στην ορθή εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων. Αυτό επιτυγχάνεται πραγματικά όταν οι φορολογούμενοι γνωρίζουν εκ των προτέρων τις φορολογικές τους υποχρεώσεις και ανταποκρίνονται σε αυτές εμπρόθεσμα

αποφεύγοντας έτσι τις συνέπειες εκπρόθεσμης καταβολής των φόρων και τις ταλαιπωρίες.

Η αρχή του διαχωρισμού των εισοδημάτων η οποία επιβάλλει για λόγους φορολογικής δικαιοσύνης τη διαφορετική φορολογική επιβάρυνση ορισμένων εισοδημάτων ή αγαθών όπως για παράδειγμα τα εισοδήματα από κεφάλαια ή εργασία, τα αγαθά ευρείας κατανάλωσης ή τα αγαθά πολυτελείας και τα λοιπά.

Η αρχή της αποφυγής της διπλής φορολογίας η οποία πρέπει να εφαρμόζεται τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε σχέση μεταξύ κρατών. Έτσι σε διακρατικό επίπεδο έχουν υπογραφεί διμερείς συμβάσεις περί αποφυγής της διπλής φορολογίας πολλές από τις οποίες έχει υπογράψει και εφαρμόζει και η χώρα μας.

Οι φόροι διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες στους άμεσους και στους έμμεσους

Άμεσοι φόροι είναι οι ονομαστικοί αναφερόμενοι σε συγκεκριμένα πρόσωπα και επιβαλλόμενοι στο παραγόμενο εισόδημα ή στην περιουσία του φορολογουμένου. Τέτοιοι φόροι είναι ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος κληρονομιάς, δωρεάς, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων, ο φόρος ακίνητης περιουσίας και τα λοιπά.

Οι έμμεσοι φόροι επιβάλλονται στο δαπανώμενο εισόδημα και εισπράττονται όχι ονομαστικά αλλά με την ευκαιρία πραγματοποίησης ορισμένων γεγονότων ή συναλλαγών. Τέτοιοι φόροι είναι το ΦΠΑ, τα τέλη χαρτοσήμου, οι δασμοί, οι φόροι πολυτελείας κτλ. (ΣΙΑΚΟΥΛΗΣ 1981)

3.1 Η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή

Οι χώρες σε όλο τον κόσμο αντιμετωπίζουν μια κοινή απειλή που δημιουργείται από όλο και πιο περίπλοκες και καινοτόμες μορφές οικονομικού εγκλήματος. Η φοροδιαφυγή, η απάτη, η διαφθορά, το ξέπλυμα χρήματος και άλλα οικονομικά εγκλήματα απειλούν τα στρατηγικά, πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα όλων των χωρών και υπονομεύουν την εμπιστοσύνη του κοινού στην κυβέρνηση και το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η καταπολέμηση αυτών των στενά συνδεδεμένων εγκλημάτων απαιτεί οικονομική διαφάνεια, ισχυρά νομικά και θεσμικά πλαίσια και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων και άλλων αρχών επιβολής του νόμου

Η φοροδιαφυγή είναι μια παράνομη δραστηριότητα κατά την οποία ένα πρόσωπο ή μία οντότητα αποφεύγει σκόπιμα να πληρώσει μια πραγματική φορολογική υποχρέωση. Όσοι συλλαμβάνονται να φοροδιαφεύγουν γενικά υπόκεινται σε ποινικές διώξεις και σημαντικές κυρώσεις. Η φοροδιαφυγή μπορεί να είναι είτε η μη πληρωμή είτε η μερικώς αποπληρωμή των πραγματικών οφειλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων. Η φοροαποφυγή περιλαμβάνει την εξεύρεση νόμιμων τρόπων (στο πλαίσιο του νόμου, συνήθως κενά στην νομοθεσία) για τη μείωση των υποχρεώσεων των φορολογουμένων. Η φοροαποφυγή συνίσταται στην κατάχρηση των ελαττωμάτων του συστήματος, ενός अपαρχαιωμένο φορολογικό συστήματος που δεν ανταποκρίνεται πλέον στην πραγματικότητα του σημερινού οικονομικού κόσμου.

Συνήθεις Μέθοδοι Φοροδιαφυγής / Φοροαποφυγής

Παράλειψη πληρωμής του οφειλόμενου φόρου. Αυτός είναι ο απλούστερος τρόπος με τον οποίο κάποιος μπορεί να φοροδιαφύγει. Απλώς δεν πληρώνει τις φορολογικές του υποχρεώσεις στο κράτος ηθελημένα ή μη.

Λαθρεμπόριο: Όταν ορισμένα αγαθά διακινούνται από μια τοποθεσία σε άλλη, πέρα από διεθνή ή κρατικά σύνορα, με παράνομους - κρυφούς τρόπους, προκειμένου να αποφευχθεί η καταβολή των φόρων που προβλέπονται όπως φπα, δασμοί, τέλη.

Υποβολή ψευδών φορολογικών δηλώσεων και ανακριβών οικονομικών καταστάσεων προκειμένου να μειωθεί ή να εξαληφθεί ο φόρος.

Έκδοση και αποδοχή εικονικών-πλαστών τιμολογίων:

Το εικονικό τιμολόγιο γίνεται αποδεκτό από μία επιχείρηση με σκοπό να μειωθούν τα φορολογητέα έσοδα και άρα το ποσό του καταβαλλόμενου φόρου εισοδήματος. Επίσης υπάρχουν περιπτώσεις όπου η έκδοση εικονικών τιμολογίων έχει

ως στόχο την αύξηση του κύκλου εργασιών της επιχείρησης ώστε να καλυφθούν τραπεζικές προϋποθέσεις για λήψη χρηματοδότησης ή προϋποθέσεις επενδυτικών νόμων για λήψη επιχορήγησης.

Δωροδοκία είναι η προσφορά χρημάτων, μιας χάρης ή άλλων τιμαλφών ως αντάλλαγμα για να πειστεί κάποιος να εκτελέσει μια υπηρεσία. Η δωροδοκία τείνει να θεωρείται αδίκημα σε πολλούς εθνικούς νόμους και διεθνείς συμβάσεις.

Οι φορολογικοί παράδεισοι είναι οι πρώτοι κρίκοι στην αλυσίδα της φοροδιαφυγής. Χωρίς αυτούς, οι μεγάλες εταιρείες και τα πλούσια άτομα δεν θα μπορούσαν να φοροδιαφύγουν.

Φορολογικός παράδεισος είναι μια χώρα ή περιοχή που έχει σκόπιμα υιοθετήσει φορολογικούς νόμους και πολιτικές που επιτρέπουν σε άτομα ή εταιρείες να ελαχιστοποιούν τους φόρους τους στις χώρες όπου δραστηριοποιούνται πραγματικά. (ΟΟΣΑ, Glossary of Tax Terms n.d.) Οι φορολογικοί παράδεισοι έχουν συχνά τα κοινά χαρακτηριστικά της προσφοράς:

Φορολογικά οφέλη σε ιδιώτες ή εταιρείες, χωρίς να απαιτείται πραγματική δραστηριότητα επί τόπου.

Πολύ χαμηλός ή και μηδενικός φορολογικός συντελεστής.

Έλλειψη διαφάνειας : αυτές οι χώρες έχουν υιοθετήσει νόμους ή διοικητικές πρακτικές που εμποδίζουν την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών, ιδίως στο πλαίσιο φορολογικών διαδικασιών με άλλα κράτη.

Νομικές, διοικητικές ή δικαστικές διατάξεις που διασφαλίζουν το απόρρητο της ταυτότητας των πραγματικών ιδιοκτητών εταιρειών, καταπιστεύματα κ.λπ. ή των ιδιοκτητών περιουσιακών στοιχείων ή δικαιωμάτων.

Οι φορολογικοί παράδεισοι δεν περιορίζονται σε μακρινά νησιά όπως συχνά πιστεύει η συλλογική φαντασία, αλλά είναι παρόντες στην ίδια την Ευρώπη. Φορολογικός παράδεισος είναι και η Ολλανδία, όπου κατοικούν περισσότερες από 14.000 εταιρίες, εικονικές, ως επί το πλείστον που δημιουργήθηκαν με στόχο την απόκρυψη κερδών και, επομένως, τη φοροδιαφυγή. Εκτός από την Ολλανδία, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει άλλους 4 φορολογικούς παραδείσους: το Λουξεμβούργο, την Ιρλανδία, τη Μάλτα και την Κύπρο. (Oel 2016) Τέλος, η άνοδος του ηλεκτρονικού εμπορίου θέτει νέα ερωτήματα στη φορολογική πολιτική και διοίκηση. Το ηλεκτρονικό εμπόριο διευκολύνει τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων χωρίς τη δημιουργία της «Μόνιμης εγκατάστασης» που αν υπήρχε ή ήταν ξεκάθαρη, θα υποχρέωνε τις εταιρείες ηλεκτρονικού εμπορίου σε φόρο εισοδήματος. Οι ραγδαίες

εξελίξεις στην τεχνολογία των πληροφοριών δεν έχουν μόνο θετικό αντίκτιπο στην εκτίμηση της φορολογικής υποχρέωσης και στην είσπραξη εσόδων, αλλά και αρνητικό ,στην ικανότητα του κράτους να προσδιορίζει τον αυξανόμενο αριθμό φορολογητέων συναλλαγών που πραγματοποιούνται στον κυβερνοχώρο .

3.2 Οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής/φοροαποφυγής και μέτρα καταστολής τους

Στερώντας από τα κράτη βασικούς οικονομικούς πόρους για τη χρηματοδότηση της καταπολέμησης της φτώχειας και της ανισότητας, η φοροδιαφυγή έχει σημαντικό ανθρώπινο κόστος. Εξ ορισμού, επειδή η φοροδιαφυγή είναι μια αδιαφανής πρακτική, η ποσοτικοποίηση της είναι μια πολύπλοκη διαδικασία και, επομένως, υπάρχουν πολλές εκτιμήσεις. Τον Νοέμβριο του 2020, ερευνητές από το διεθνές δίκτυο Tax Justice υπολόγισαν ότι οι χώρες παγκοσμίως χάνουν συνολικά περισσότερα από 427 δισεκατομμύρια δολάρια σε φόρους κάθε χρόνο λόγω της φοροδιαφυγής εταιρειών και φυσικών προσώπων. (INTERNATIONAL n.d.) Τα τελευταία χρόνια ο κατάλογος των φορολογικών σκανδάλων συνεχώς μεγαλώνει: απάτη τύπου καρουζέλ, ΦΠΑ ενδοκοινοτικών συναλλαγών, "Swissleaks"⁴, υπόθεση Cahuzac⁵, "Luxleaks"⁶, φοροδιαφυγή από τους ψηφιακούς γίγαντες (GAFA) (Google, Apple, Facebook και Amazon), "Panama Papers", "Paradise Papers», για να μην αναφέρουμε περιπτώσεις λιγότερο δημοσιοποιημένες αλλά εξίσου ανησυχητικές, όπως η χρήση δόλιου λογισμικού ταμειακών μηχανών από εμπόρους ή η μη δήλωση δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται μέσω Διαδικτύου.

Ο ολοένα εντονότερος ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών σε ένα πλαίσιο επιχειρηματικής παγκοσμιοποίησης, το αυξανόμενο μερίδιο άυλων περιουσιακών στοιχείων (εμπορικά σήματα, οικονομικές ρυθμίσεις, πατέντες, λογισμικό κ.λπ.) στα εταιρικά αποτελέσματα, ο φορολογικός ανταγωνισμός μεταξύ κρατών και οι ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες (δόλιο λογισμικό, εικονικό νομίσματα κ.λπ.) είναι παράγοντες που συμβάλλουν στην αύξηση της φοροδιαφυγής.

⁴ Το Swiss Leaks (ή SwissLeaks) είναι το όνομα μιας δημοσιογραφικής έρευνας, που κυκλοφόρησε τον Φεβρουάριο του 2015, για ένα γιγάντιο σύστημα φοροδιαφυγής που φέρεται να λειτουργούσε με τη γνώση και την ενθάρρυνση της βρετανικής πολυεθνικής τράπεζας HSBC μέσω της ελβετικής θυγατρικής της, HSBC Private Bank (Suisse). Προκαλούμενη από διαρροή πληροφοριών από τον Γάλλο αναλυτή υπολογιστών Hervé Falciani σε λογαριασμούς που κατείχαν πάνω από 100.000 πελάτες και 20.000 offshore εταιρείες με την HSBC στη Γενεύη, οι πληροφορίες που αποκαλύφθηκαν τότε ονομάστηκαν «η μεγαλύτερη διαρροή στην ελβετική τραπεζική ιστορία» (Serge, LHOMME and DAVET 2015)

⁵ Ο αρμόδιος για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής υπουργός της Γαλλίας, κατηγορήθηκε για κατοχή μυστικού λογαριασμού στην Ελβετία και οδηγήθηκε σε παραίτηση. (ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΣ 2013)

⁶ Ο Antoine Deltour και ο Raphaël Halet, και οι δύο πρώην υπάλληλοι της PricewaterhouseCoopers (PwC), διέρρευσαν έγγραφα που αποκάλυπταν τις πολυάριθμες ρυθμίσεις φοροαποφυγής που είχαν κάνει οι αρχές του Λουξεμβούργου με περίπου 340 εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων εταιρικών κολοσσών όπως η Ikea, η Pepsi, η Walt Disney και η Apple. Αυτές οι ρυθμίσεις βοήθησαν αυτές τις εταιρείες να εξοικονομήσουν δισεκατομμύρια δολάρια σε φόρους, σύμφωνα με τα έγγραφα που διέρρευσαν και σε ορισμένες περιπτώσεις οι πληρωμές φόρων ελαχιστοποιήθηκαν στο 1% ή λιγότερο. (UNIVERCITY 2016)

Ως αποτέλεσμα, από την οικονομική κρίση του 2007-2008 και την επιθυμία των κρατών να βάλουν τάξη στα διεθνή οικονομικά, η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής έχει γίνει αντικείμενο παγκόσμιας ανησυχίας. Αυτό το θέμα βρίσκεται τακτικά στην ημερήσια διάταξη της G20 και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το έχει καταστήσει προτεραιότητά της.

Η φορολογικές διοικήσεις των κρατών προσπαθούν πλέον να ενισχύσουν τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, τόσο σε επίπεδο συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών όσο και σε επίπεδο ελέγχου και αποτροπής, τόσο στο ίδιο το εσωτερικό της κάθε χώρας όσο και μέσω διεθών ρυθμιστικών μηχανισμών.

Ήδη κάποια κενά στις νομοθεσίες έχουν καλυφθεί, τα μέσα ελέγχου των φορολογικών διοικήσεων συνεχώς βελτιώνονται και έχουν πλέον πολλά εργαλεία για να ανακαλύψουν τι πραγματικά συμβαίνει.

Βέβαια σε ένα τόσο μεταβαλλόμενο και πολύπλοκο θέμα, πρέπει συνεχώς να διασφαλίζουμε ότι έχουμε τα σωστά μέσα δράσης. Όπως συμβαίνει συχνά με πολύπλοκα ζητήματα, η λύση δεν είναι απλή. Πόσο μάλλον που το θέμα έχει μια αναπόφευκτη διεθνή διάσταση. Ένα κράτος δεν μπορεί από μόνο του να καταπολεμήσει αποτελεσματικά τη φοροδιαφυγή. Για αυτό, η ψηφιακή τεχνολογία είναι μεγάλη βοήθεια. Μπορούμε τώρα να συλλέξουμε έναν ανυπολόγιστο όγκο πληροφοριών και να τις αναλύσουμε και να αξιοποιήσουμε τα δεδομένα. Οι εποχές των πληροφοριών που συγκεντρώνονταν «τυχαία» και χρησιμοποιούνται χωρίς γενικές κατευθυντήριες γραμμές έχουν περάσει.

Οι φορολογικές διοικήσεις επενδύουν στην ψηφιοποίηση και αυξάνονται τα μέτρα φορολογικής διαφάνειας. Η ψηφιοποίηση των φορολογικών διοικήσεων έχει ξεκινήσει εδώ και χρόνια.

Ο ΟΟΣΑ έχει δημοσιεύσει αρκετές εκθέσεις και έγγραφα σχετικά με το θέμα και έχει ξεκινήσει την καταγραφή μιας νέας παγκόσμιας απογραφής πρωτοβουλιών φορολογικής τεχνολογίας (ITTI), η οποία ονομάζεται Tax Administration 3.0. (ΟΟΣΑ, Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration 2020)

3.3 Φορολογική Διοίκηση 3.0: Brave New World

Ο ΟΟΣΑ με το Tax Administration 3.0 προτείνει ένα νέο μοντέλο φορολογικής διοίκησης που απαιτείται για να αντικατοπτρίζει την αυξανόμενη ψηφιοποίηση του εμπορίου, της διοίκησης επιχειρήσεων και της κοινωνίας στο σύνολό της. (ΟΟΣΑ, Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration 2020)

Σε αυτόν τον νέο κόσμο, τα συστήματα φορολογικής διοίκησης λειτουργούν απρόσκοπτα πέρα από τις φορολογικές αρχές και τα επιχειρηματικά όρια για να διασφαλίσουν ότι ο προβλεπόμενος φόρος καταβάλλεται έγκαιρα, κάθε φορά – μέσω φορολογικής συμμόρφωσης σε πραγματικό χρόνο. Με αυτήν την αυξανόμενη ψηφιοποίηση όλων των πτυχών των επιχειρήσεων, τομείς όπως ο φόρος εισοδήματος εταιρειών και ο ΦΠΑ θα κινηθούν περαιτέρω αυξητικά, όλο και πιο κοντά στις πραγματικές φορολογητέες συναλλαγές που πραγματοποιούνται μεταξύ των εταιρειών και των πελατών και των προμηθευτών τους.

Η μεγαλύτερη αλλαγή που προβλέπεται στο μοντέλο αυτό είναι η απομάκρυνση από την τρέχουσα προσέγγιση της διασφάλισης της φορολογικής συμμόρφωσης «μετά το συμβάν» – με τις πληρωμές που γίνονται συνήθως πολλούς μήνες ή και χρόνια μετά την πραγματοποίηση των σχετικών συναλλαγών, και που συχνά απαιτούνται δαπανηροί και χρονοβόροι έλεγχοι. Αντίθετα, ο ΟΟΣΑ βλέπει τις φορολογικές διαδικασίες –και τη συμμόρφωση– να πλησιάζουν όλο και περισσότερο τις ίδιες τις πραγματικές συναλλαγές κατά τον χρόνο που συμβαίνουν.

Ο ρόλος της φορολογικής διοίκησης έχει αλλάξει δραματικά την τελευταία δεκαετία και ο ρυθμός των αλλαγών έχει επιταχυνθεί απότομα τα τελευταία χρόνια λόγω της ανάπτυξης και εφαρμογής νέων τεχνολογιών και της εφαρμογής της τεχνολογίας στις λειτουργίες και τις διαδικασίες της φορολογικής διοίκησης. Οι φορολογικές διοικήσεις είναι υποχρεωμένες να επιταχύνουν την ψηφιοποίηση και να αναπτύξουν περαιτέρω καινοτόμες τεχνολογικές λύσεις. Αυτό μπορεί να τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν τις άνευ προηγουμένου ευκαιρίες και προκλήσεις και να εισπράξουν περισσότερα από τα οφειλόμενα έσοδα μέσω της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, του ευρύτερου πεδίου εφαρμογής και της επέκτασης των αρμοδιοτήτων τους.

Για τους πολίτες σε όλο τον κόσμο, η πληρωμή φόρων είναι μια από τις πιο περίπλοκες και χρονοβόρες αλληλεπιδράσεις με την κυβέρνηση. Και για τις κυβερνήσεις, η βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης και η συγκέντρωση

επαρκών εσόδων είναι ουσιαστικής σημασίας για τη χρηματοδότηση δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών.

Αυτός είναι ο λόγος που οι φορολογικές διοικήσεις αναλαμβάνουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την αυτοματοποίηση των συστημάτων τους. Η τεχνολογία μπορεί πράγματι να προωθήσει επιτυχείς και βιώσιμες μεταρρυθμίσεις, να διασφαλίσει τη σωστή φορολόγηση της ψηφιακής οικονομίας και να μειώσει τα εμπόδια στη φορολογική συμμόρφωση. Η πανδημία του COVID-19, η οποία οδήγησε σε τεράστια άνηση στο ηλεκτρονικό εμπόριο, έχει καταστήσει αυτήν την εξέλιξη ιδιαίτερα επείγουσα για τις φορολογικές υπηρεσίες.

Ο μετασχηματισμός ούτως ή άλλως έχει επιταχυνθεί την τελευταία δεκαετία, λόγω της πτώσης του κόστους των ψηφιακών τεχνολογιών και της ανάπτυξης ισχυρών, πιο εύχρηστων εργαλείων ανάπτυξης εφαρμογών. Το κόστος της αποθήκευσης δεδομένων cloud, για παράδειγμα, μειώθηκε περισσότερο από το μισό μέσα σε λίγα μόλις χρόνια.

Η άνοδος των μεγάλων δεδομένων είναι σημαντικός παράγοντας αυτής της αλλαγής, καθώς μπορεί να διευκολύνει τη διασταύρωση των πληροφοριών και, ως εκ τούτου, να βελτιώσει τη συμμόρφωση των φορολογικών δηλώσεων. Συνολικά, ο παγκόσμιος όγκος δεδομένων από παρόχους πληρωμών κινητής τηλεφωνίας, συστήματα ηλεκτρονικών ταμείων, διαδικτυακές αγορές και άλλες ψηφιακές πηγές αναμένεται σχεδόν να τριπλασιαστεί μεταξύ 2020 και 2024.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός καθοδηγείται επίσης από την ταχεία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, το οποίο αναμένεται να επεκταθεί κατά 24% μεταξύ 2020 και 2025 και ως εκ τούτου να αποτελεί ένα ολοένα και πιο σημαντικό μέρος της φορολογικής βάσης. (Novak 2018) Η αυξανόμενη χρήση άυλων πληρωμών, ιδίως μέσω κινητών τηλεφώνων, τροφοδοτεί επίσης αυτόν τον μετασχηματισμό. Πράγματι, τέτοιες πληρωμές μπορούν εύκολα να επαληθευτούν από τις φορολογικές αρχές και συχνά αφήνουν ένα ψηφιακό ίχνος που μπορεί να ελεγχθεί.

Η ψηφιοποίηση διευκολύνει το έργο των αρχών μειώνοντας τον διοικητικό φόρτο, γεγονός που αφήνει στους δημόσιους υπαλλήλους περισσότερο χρόνο για να αφιερωθούν σε δραστηριότητες με υψηλότερη προστιθέμενη αξία. Ωστόσο, επιτρέπει επίσης στις δημόσιες αρχές να απλοποιήσουν τις διαδικασίες και να μειώσουν την πολυπλοκότητα των δηλώσεων για τους φορολογούμενους. Για παράδειγμα, μελέτες δείχνουν ότι στη Νότια Κορέα, η ψηφιοποίηση μείωσε το κόστος της φορολογικής συμμόρφωσης κατά 19% κατά την περίοδο 2011-2016.

Η έκθεση Tax Administration 3.0 του ΟΟΣΑ επιδιώκει να καταγράψει τα κοινά στοιχεία και τις διαφορές μεταξύ των χωρών (76 στο σύνολο) και των φορολογικών τους διοικήσεων για να παρουσιάσει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση του ψηφιακού μετασχηματισμού της φορολογικής διοίκησης γενικότερα. Διότι μπορεί οι χώρες να διαφέρουν μεταξύ τους αλλά οι γενικότεροι στόχοι, οι λειτουργίες, οι διαδικασίες και η τεχνολογική εστίαση της «φορολογικής διοίκησης του μέλλοντος» καθώς και η διαδρομή ως προς το εύρος, το χρονοδιάγραμμα, τη φάση και την επιλογή των τεχνολογικών μέσων είναι τελικά μονόδρομος λόγω της παγκοσμιοποίησης. Η έκθεση λοιπόν επιδιώκει να συγκεντρώσει μια συζήτηση γύρω από τις στρατηγικές και τους στόχους, έναν κατάλογο λύσεων και επιλογών τεχνικών μέσων και μια προσέγγιση για την εφαρμογή του ψηφιακού μετασχηματισμού των φορολογικών διοικήσεων των χωρών. Η έκθεση ερευνά και αναλύει τα ζητήματα και τους τομείς με τους οποίους οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα ήθελαν να εξοικειωθούν για να ξεκινήσουν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός ψηφιακού φορολογικού μετασχηματισμού της. Ειδικότερα είναι ένας ψηφιακός οδικός χάρτης, μια περίληψη των πιθανών τελικών σημείων και των κινδύνων και προκλήσεων κατά την μεταρρύθμιση, καθώς και συζήτηση των πιθανών επιπτώσεων.

Βέβαια, τελικά προκύπτει ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός δεν έχει καταληκτικό σημείο, αλλά πρόκειται για μια συνεχή διαδικασία που αποτελείται από πολλά μεμονωμένα βήματα. Έτσι, οι περισσότερες χώρες βρίσκονται σε μια συνέχιση προσπάθεια, σε ένα αγώνα δρόμου. Επιπλέον, το πόσο μακριά προχωρούν οι κυβερνήσεις στην ψηφιοποίηση της φορολογικής διοίκησης εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως η πολιτική βούληση, τα επίπεδα ικανότητας, το στρατηγικό όραμα, η εξασφάλιση χρηματοδότησης, η φορολογική παιδεία της κοινωνίας κτλ.

Ο αυτοματισμός αποτελεί τον πυρήνα της κυβερνητικής ατζέντας εκσυγχρονισμού για δεκαετίες. ο ρυθμός της αλλαγής έχει επιταχυνθεί απότομα τα τελευταία 10 χρόνια λόγω της ανάπτυξης και εφαρμογής νέων τεχνολογιών, της εφαρμογής της τεχνολογίας στις λειτουργίες και τις διαδικασίες της φορολογικής διοίκησης, καθώς και της ανάγκης να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις για είσπραξη περισσότερων εσόδων μέσω της αποτελεσματικότητας, της διεύθυνσης του πεδίου εφαρμογής και την διεύρυνση των αρμοδιοτήτων. (ΟΟΣΑ, Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration 2020)

Συγκεκριμένα, οι φορολογικές αρχές προσπαθούν να βελτιώσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά τους στη συλλογή εσόδων, καθώς και να

παρέχουν καλύτερη εξυπηρέτηση των φορολογουμένων αξιοποιώντας συστήματα, δεδομένα και αυτοματισμούς τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών .

Η πανδημία της νόσου του κοροναϊού (COVID-19) και η επακόλουθη οικονομική κρίση έχουν δημιουργήσει μια μοναδική, χρονικά ευαίσθητη

ευκαιρία για τις κυβερνήσεις να ενεργήσουν σε αυτές τις πρωτοβουλίες με μεγαλύτερη επείγουσα ανάγκη. Από την εξασφάλιση και ενεργοποίηση πληρωμών στήριξης και άλλα δημοσιονομικά κίνητρα για ευάλωτους πληθυσμούς, έως και την ενίσχυση του DRM⁷ για τη σταθεροποίηση των οικονομικών και τις επενδύσεις στη βιώσιμη ανάπτυξη, οι φορολογικές διοικήσεις υποχρεούνται να επιταχύνουν την ψηφιοποίηση και να διερευνήσουν περαιτέρω καινοτόμες τεχνολογικές λύσεις για την αντιμετώπιση πρωτοφανών ευκαιριών και προκλήσεων.

Η μεταρρύθμιση της φορολογικής διοίκησης μέσω του ψηφιακού μετασχηματισμού είναι ένα βασικό στοιχείο για τη βελτίωση της ικανότητας, της αποτελεσματικότητας και της ταχύτητας διαχείρισης των μεγάλων ροών δεδομένων (σε διάφορες μορφές) και των πολύπλοκων δραστηριοτήτων των φορολογουμένων που συμβαίνουν σήμερα και για ό,τι θα ισχύει στο μέλλον.

⁷ Η διαχείριση ψηφιακών δικαιωμάτων (DRM) είναι η διαχείριση της νόμιμης πρόσβασης σε ψηφιακό περιεχόμενο . Διάφορα εργαλεία ή μέτρα τεχνολογικής προστασίας (TPM) , όπως οι τεχνολογίες ελέγχου πρόσβασης , μπορούν να περιορίσουν τη χρήση ιδιόκτητου υλικού και έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα . Οι τεχνολογίες DRM διέπουν τη χρήση, την τροποποίηση και τη διανομή έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα (όπως λογισμικό και περιεχόμενο πολυμέσων), καθώς και συστήματα που επιβάλλουν αυτές τις πολιτικές εντός συσκευών. (COUNCIL 2009)

3.4 Τα στάδια Ψηφιακού Μετασχηματισμού της Φορολογικής Διοίκησης κατά ΟΟΣΑ

Το Φόρουμ του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για τη Φορολογική Διοίκηση (FTA) εννοιοποίησε την πορεία ψηφιακού μετασχηματισμού μιας φορολογικής διοίκησης σκιαγραφώντας το σημείο εκκίνησης, τα ενδιάμεσα στάδια και το φιλόδοξο τελικό σημείο ως εξής:

- "Tax Administration 1.0" μια φορολογική διοίκηση βασισμένη σε χαρτί & παραδοσιακές λειτουργίες.

- "Tax Administration 2.0" μια ηλεκτρονική διοίκηση, όπου οι περισσότερες λειτουργίες είναι ψηφιοποιημένες, αν και οι θεμελιώδεις διαδικασίες είναι οι ίδιες (αλλά ταχύτερες και πιο αποτελεσματικές).

- Και το "Tax Administration 3.0" αντιπροσωπεύει μια καθοριστική αλλαγή, όπου τα συστήματα φορολογούμενου και φορολογικής διοίκησης είναι διασυνδεδεμένα, όπου η συμμόρφωση είναι αυτόματη και απρόσκοπτη και όπου οι παραδοσιακές λειτουργίες λήψης αποφάσεων γίνονται από την τεχνολογία. (ΟΟΣΑ, Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration 2020)

Το τελικό σημείο, όπως προβλέπεται σήμερα, είναι μια πλήρως ψηφιοποιημένη, αυτοματοποιημένη φορολογική διοίκηση που βασίζεται σε δεδομένα που μεταδίδονται αυτόματα από τον φορολογούμενο, συλλέγονται, καθαρίζονται, φιλτράρονται, αντιστοιχίζονται και αποθηκεύονται για την αξιολόγηση κινδύνου, ελέγχου, διαφωνιών και άλλων διαδικασιών.

Η μεταρρύθμιση της φορολογικής διοίκησης, γενικά, είναι μια συνεχής διαδικασία. Ωστόσο, υπάρχουν στιγμές «έξαρσης» κατά τις οποίες οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής προσβλέπουν στη φορολογική διοίκηση να προσφέρει περισσότερα (τις περισσότερες φορές σε περιόδους οικονομικής ύφεσης όταν τα μέσα φορολογικής πολιτικής είναι λιγότερο παραγωγικά καθώς η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνεται). Αυτές οι στιγμές παρουσιάζουν μοναδικές ευκαιρίες για την ενίσχυση και τη μεταρρύθμιση της φορολογικής διοίκησης και, ειδικότερα, για καινοτόμο σκέψη και ανάπτυξη νέων τεχνικών. Η πανδημία του COVID-19 και η επακόλουθη οικονομική κρίση είναι μια τέτοια στιγμή.

Μέχρι την έναρξη της πανδημίας COVID-19 και τον οικονομικό αντίκτυπο που έπληξε το πρώτο τρίμηνο του 2020, η παγκόσμια οικονομία αναπτυσσόταν σταθερά γύρω στο 2%–3% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) ετησίως σε

πραγματικούς όρους τα τελευταία 5 χρόνια . Η ανάπτυξη μειώθηκε κατά 3,6% το 2020 λόγω των lockdown σε όλο τον κόσμο .

3.5 Η συνεργασία μεταξύ των φορολογικών αρχών παγκοσμίως

Πολλές από τις αιτίες της φοροδιαφυγής συνδέονται άμεσα με την παγκοσμιοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και τους νέους τρόπους επιχειρηματικής δραστηριότητας στην ψηφιακή οικονομία.

Μεταξύ άλλων αιτιών, επισημάνουμε τα ακόλουθα:

Η παρουσία πολυεθνικών εταιρειών με επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό.

Οι φορολογικοί παράδεισοι και/ή οι δικαιοδοσίες χωρίς ή χαμηλή φορολογία ή μη συνεργάσιμες δικαιοδοσίες.

Το μεγάλο βάρος των άυλων περιουσιακών στοιχείων, δυσχεραίνει τον προσδιορισμό της πραγματικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και του τύπου παραγωγής τους.

Ένα εξελιγμένο χρηματοπιστωτικό σύστημα με πολλαπλά μεγέθη που μπορεί να κινητοποιήσει χρήματα γρήγορα και εύκολα.

Ο πολλαπλασιασμός των ειδικών φορολογικών καθεστώτων για την προσέλκυση επενδύσεων (π.χ. φορολογικές αποφάσεις)

Η δυσκολία ελέγχου των τιμών μεταβίβασης πολυεθνικών εταιρειών που συνδέονται μεταξύ τους: σήμερα περισσότερο από το 60% του παγκόσμιου εμπορίου πραγματοποιείται από αυτές τις εταιρείες και το 50% είναι δραστηριότητες εντός του ομίλου.

Η ψηφιακή οικονομία: ανάπτυξη υψηλής τεχνολογίας, ηλεκτρονικό εμπόριο, συνεργατικές πλατφόρμες, ψηφιακά νομίσματα και νέοι τρόποι διάθεσης στην αγορά αγαθών και υπηρεσιών αυξάνουν τις δυσκολίες φορολόγησης και ελέγχου των φόρων.

Ως εκ τούτου, σήμερα περισσότερο από ποτέ, για την καταπολέμηση της απάτης, οι φορολογικές αρχές πρέπει να συνεχίσουν να στοχεύουν στη διεθνή συνεργασία.

Η συνεργασία πρέπει να υπάρχει όχι μόνο μεταξύ των ίδιων των φορολογικών αρχών, αλλά και μεταξύ των διαφόρων φορέων κάθε κράτους. Αυτή η ανάγκη για συνεργασία/συνεργασία είναι ακόμη μεγαλύτερη σε περιοχές όπως η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική (LAC), οι οποίες χαρακτηρίζονται από υψηλή ανισότητα στην κατανομή του εισοδήματος και ιδιαίτερα από κακή αναδιανεμητική ικανότητα της δημοσιονομικής πολιτικής. (INTERAMERICAN 2015)

Σήμερα, η συνεργασία καθοδηγείται από τις φορολογικές αρχές και αρκετούς διεθνείς οργανισμούς, και ρυθμίζεται από διεθνείς φορολογικές διατάξεις. Από αυτή την άποψη, το Υπόδειγμα Φορολογικού Κώδικα CIAT (2015) εξετάζει στην Ενότητα

7 το ζήτημα της Αμοιβαίας Διοικητικής Συνδρομής σε Φορολογικά Θέματα. Σε αυτό το τμήμα, το άρθρο 101 προσδιορίζει σύγχρονες μορφές αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής σε φορολογικά θέματα.

Το άρθρο 101 ορίζει ότι η Φορολογική Διοίκηση (Φ.Δ.) δυνάμει Συμφωνιών Διεθνούς Φορολογικού Δικαίου μπορεί να απαιτήσει ή να ζητήσει:

«Ενέργειες ανταλλαγής πληροφοριών, είτε κατόπιν αιτήματος, είτε αυτόματες είτε αυθόρμητες.

Ταυτόχρονους ελέγχους από υπαλλήλους άλλης υπογράφουσας χώρας σύμφωνα με το άρθρο 107.

Βοήθεια στην είσπραξη της φορολογικής οφειλής.

Διάφορες δράσεις ή πρωτοβουλίες που γίνονται δεκτές ή αναφέρονται σε αυτές τις Συμβάσεις.

Στο προαναφερθέν Υπόδειγμα Φορολογικού Κώδικα, το άρθρο 102 εξετάζει επίσης το θέμα των διοργανικών, εθνικών και διεθνών συμφωνιών, πράγμα που σημαίνει ότι η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να υπογράψει τέτοιες συμφωνίες για την εφαρμογή των Συμβάσεων του Διεθνούς Φορολογικού Δικαίου, οι οποίες προβλέπουν την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα, εντός των επιτρεπόμενων όρων.

Η Φορολογική Διοίκηση (Φ.Δ.) μπορεί επίσης να συμμετέχει, μαζί με τις αρχές άλλων κρατών ή άλλους αξιωματούχους της φορολογικής διοίκησης της χώρας, σε ταυτόχρονους ελέγχους που θα διενεργούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις των Συμβάσεων Διεθνούς Φορολογικού Δικαίου Εθνικών Διοργανικών Συμφωνιών. (INTERAMERICAN 2015)

Επί του θέματος, έχουμε να κάνουμε με ένα ορόσημο στον τομέα της συνεργασίας της Φορολογικής Διοίκησης, που είναι το Σχέδιο Δράσης BEPS. Αυτά τα προβλήματα επηρεάζουν εξίσου ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες. Σύμφωνα με πρόσφατη συλλογή δεδομένων, εκτιμάται ότι οι χώρες χάνουν από 4 έως 10% σε φόρο εισοδήματος ετησίως, που είναι περίπου 100-240 δισεκατομμύρια δολάρια. (ΟΟΣΑ, What is BEPS? 2022)

Μετά τη δημοσίευση του πακέτου BEPS τον Οκτώβριο του 2015, οι ηγέτες της G20 προέτρεψαν την εφαρμογή τους και ζήτησαν από τον ΟΟΣΑ να αναπτύξει ένα πιο περιεκτικό πλαίσιο με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων χωρών που δεν είναι μέλη του G20 και των αναπτυσσόμενων οικονομιών.

Το 2019, σχεδόν 130 χώρες και δικαιοδοσίες συμμετείχαν εξίσου στην ανάπτυξη προτύπων που σχετίζονται με το BEPS και παρακολουθούν την ομοιόμορφη εφαρμογή τους.

Μία από τις σημαντικότερες πτυχές που αντικατοπτρίζει επί του παρόντος τη διεθνή συνεργασία μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων είναι η ανταλλαγή πληροφοριών.

Υπό αυτή την έννοια, το Παγκόσμιο Φόρουμ του ΟΟΣΑ για τη Διαφάνεια και την Ανταλλαγή Πληροφοριών του 2019 συγκεντρώνει περίπου 154 χώρες.

Μέχρι σήμερα, περισσότερες από 100 χώρες ανταλλάσσουν αυτόματα οικονομικά στοιχεία για φορολογικούς σκοπούς.

Σχετικά με αυτό το θέμα, μια πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ σημειώνει ότι περισσότερες από 90 δικαιοδοσίες συμμετέχουν σε μια παγκόσμια πρωτοβουλία διαφάνειας στο πλαίσιο του Κοινού Προτύπου Αναφοράς (CRS) του ΟΟΣΑ. Από το 2018 έως τώρα έχουν ανταλλάξει πληροφορίες για 47 εκατομμύρια λογαριασμούς στο εξωτερικό, συνολικής αξίας περίπου 4,9 τρισεκατομμυρίων ευρώ.

Η πρωτοβουλία αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών (ΑΕΟΙ) που ενεργοποιείται από 4.500 διμερείς σχέσεις, σηματοδοτεί τη μεγαλύτερη ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών στην ιστορία και το αποκορύφωμα διεθνών προσπαθειών για περισσότερες από δύο δεκαετίες για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

Η εθελοντική γνωστοποίηση υπεράκτιων λογαριασμών, χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και εσόδων κατά την περίοδο πριν από την πλήρη εφαρμογή της πρωτοβουλίας ΑΕΟΙ δημιούργησε περισσότερα από 95.000 εκατομμύρια ευρώ σε πρόσθετα έσοδα (φόρους, τόκους και πρόστιμα) για τις χώρες του ΟΟΣΑ και την G20 κατά την περίοδο 2009-2019. Αυτό το συσσωρευμένο ποσό έχει αυξηθεί κατά 2.000 εκατομμύρια ευρώ από την τελευταία έκθεση του ΟΟΣΑ τον Νοέμβριο του 2018.

Από την άλλη πλευρά, είναι επίσης ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι στα τέλη του 2018, η CIAT, η IDB και η Παγκόσμια Τράπεζα συμμετείχαν ενεργά σε μια συνάντηση που ολοκληρώθηκε με την υπογραφή της Διακήρυξης της Punta del Este, στην οποία οι εκπρόσωποι της, η Ουρουγουάη, η Αργεντινή, ο Παναμάς και η Παραγουάη συμφώνησαν:

Θέσπιση πρωτοβουλίας της Λατινικής Αμερικής για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικής χρήσης των πληροφοριών που ανταλλάσσονται σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα φορολογικής διαφάνειας για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, της διαφθοράς και άλλων οικονομικών εγκλημάτων.

Διερεύνηση άλλων μέσων συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας ευρύτερης χρήσης των πληροφοριών που παρέχονται μέσω διαύλων ανταλλαγής φορολογικών πληροφοριών για άλλους σκοπούς επιβολής του νόμου, όπως επιτρέπεται από την Πολυμερή Σύμβαση για την Αμοιβαία Διοικητική Συνδρομή σε Δημοσιονομικά Θέματα, και την αποτελεσματική πρόσβαση σε πραγματικό χρόνο πληροφοριών σχετικά με την πραγματική ιδιοκτησία.

Κατάρτιση εθνικών σχεδίων δράσης για την προώθηση των στόχων .

Υπάρχουν επί του παρόντος πολλά φόρουμ ή/και φορείς φορολογικής διοίκησης που λειτουργούν ως μηχανισμοί για την ανταλλαγή εξειδικευμένων πληροφοριών. Διαφέρουν ως προς τον αριθμό των μελών, την κατάστασή τους, το επίπεδο δραστηριότητάς τους, τη γλώσσα και τον πολιτισμό τους και το ιστορικό λειτουργίας τους ως οργανισμοί . Αυτά τα φόρουμ και/ή οι οργανισμοί προσφέρουν ποικίλες και άφθονες εμπειρίες στην αντιμετώπιση θεμάτων φορολογικής διοίκησης. (ΟΟΣΑ, Tax Transparency in Latin America, Punta del Este Declaration Progress Report 2022)

Κεφάλαιο 4 Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στη φορολογική διοίκηση και ο εξελισσόμενος ρόλος της

Η πανδημία του COVID-19 και η επακόλουθη οικονομική κρίση έχουν δράσει για να επιταχύνουν τόσο την επανεξέταση του ρόλου της φορολογικής διοίκησης όσο και τη στρατηγική σκέψη σχετικά με τον τρόπο αναμόρφωσης της φορολογικής διοίκησης ώστε να επιτευχθεί ο σχεδιασμός του μέλλοντος. Ειδικότερα, οι φορολογικές διοικήσεις αντιμετώπισαν τα ακόλουθα προβλήματα:

- απότομες μειώσεις των εσόδων λόγω της συρρίκνωσης της οικονομικής δραστηριότητας·

- απότομες μειώσεις των εσόδων λόγω πολιτικών οικονομικής στήριξης των πλητόμμενων και αναβολές πληρωμών ((π.χ. φόρος προστιθέμενης αξίας –ΦΠΑ),περισσότερες δόσεις σε φόρο εισοδήματος κτλ. Ειδικά για τις πολιτικές οικονομικής στήριξης , οι φορολογικές διοικήσεις επιφορτίστηκαν με την υλοποίηση των απαραίτητων εφαρμογών ώστε οι διάφορες παροχές από τον κρατικό προϋπολογισμό για την στήριξη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων λόγω του lockdown , να φτάσουν στα χέρια των πολιτών και των επιχειρηματιών με διαφανή και βάση των εκάστοτε νομοθετικών ρυθμίσεων .Ειδικά αυτός ο ρόλος διέυρνε περαιτέρω τον ρόλο των φορολογικών διοικήσεων.

- και ας μην παραλείψουμε την τηλεργασία ,η οποία καθέστησε πιο δύσκολη την εκτέλεση ορισμένων παραδοσιακών φορολογικών λειτουργιών (ειδικά τον έλεγχο).

Ο ρόλος και οι λειτουργίες της φορολογικής διοίκησης παγκοσμίως διευρύνεται με ταχείς ρυθμούς την τελευταία δεκαετία, από το να είναι ο βραχίονας εφαρμογής της κυβερνητικής φορολογικής πολιτικής ,στο να γίνει το σημείο εισόδου για μεγάλα σύνολα χρηματοοικονομικών δεδομένων και η πρώτη διεπαφή μεταξύ του πολίτη και της κυβέρνησης. (WORLD n.d.)

Για να επιτρέψουν και να υποστηρίξουν αυτήν την εξέλιξη, οι φορολογικές διοικήσεις έχουν υιοθετήσει νέες τεχνολογίες, οι οποίες χειρίζονται όλες τις πτυχές του κύκλου ζωής των φορολογικά υπόχρεων, συμπεριλαμβανομένων των λειτουργιών λήψης αποφάσεων και πρόβλεψης (κινδύνων) .

Οι στόχοι του ψηφιακού μετασχηματισμού των φορολογικών διοικήσεων είναι οι εξής :

- απρόσκοπτη, εξαιρετικά αποτελεσματική συλλογή εσόδων μέσω βελτιστοποιημένης και αυτόματης (streaming) διαχείρισης του φορολογικού

συστήματος, σύλληψης μιας ευρύτερης φορολογικής βάσης, η οποία περιλαμβάνει τη χρήση προσεγγίσεων βάσει δεδομένων που ελαχιστοποιούν τα φορολογικά κενά χωρίς απαραίτητα να αυξάνουν τους φορολογικούς συντελεστές ή να προσθέτουν νέα μέσα.

- βελτιωμένη ασφάλεια δεδομένων διαφάνειας και εμπιστοσύνη μέσω της χρήσης ψηφιακών πλατφορμών για την προώθηση των βασικών φορολογικών λειτουργιών, φορολογικής εγγραφής, υποβολής, πληρωμών και επίλυσης διαφορών, ώστε να καταστούν σαφείς οι διαδικασίες για τους φορολογούμενους, διασφαλίζοντας ότι όλες οι πληρωμές είναι ανιχνεύσιμες, μειώνοντας έτσι τη διαφθορά. Η ηλεκτρονική εξυπηρέτηση του φορολογούμενου συμβάλει σημαντικά στη μείωση της γραφειοκρατίας, της αναμονής στα φυσικά σημεία παροχής εξυπηρέτησης, στην εξοικονόμηση χρόνου, στη αποφυγή συνωστισμού και φυσικά στην εμπέδωση συνθηκών διαφάνειας. Γενικότερα συμβάλει θα λέγαμε στην οικιοθελή συμμόρφωσή του. Η ενίσχυση της διαφάνειας στις αποφάσεις και τις ενέργειες του δημόσιου τομέα συμβάλει στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης του πολίτη προς το κράτος.

- βελτίωση της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης επανεξετάζοντας τη διεπαφή με τις επιχειρήσεις και γενικότερα με τους φορολογικά υπόχρεους, ιδίως όσον αφορά την παροχή δεδομένων συμμόρφωσης, την εφαρμογή τεχνολογίας για την ανάληψη, την επιτάχυνση και τον εξορθολογισμό των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, όπως στην αξιολόγηση και τον έλεγχο μέσω της χρήσης τεχνητής νοημοσύνης και τεχνολογιών μηχανικής μάθησης.

- προώθηση της ανάπτυξης και άλλων στόχων πολιτικής (πέραν άλλων που σχετίζονται με τη φορολογική διοίκηση), όπως η διασύνδεση των διαφόρων υποσυστημάτων των δημόσιων υπηρεσιών καθώς η μετεξέλιξη σε τράπεζα δεδομένων της κυβέρνησης.

Η διεύρυνση των ρόλων της φορολογικής διοίκησης και η αλλαγή της βασικής εστίασης από τη λειτουργία της είσπραξης φόρων σε μια

απρόσκοπτη διαδικασία που καθοδηγείται από δεδομένα είναι απαιτήσεις από εξωτερικές και εσωτερικές πιέσεις, που επιτρέπει η ανάπτυξη και εφαρμογή νέων τεχνολογιών.

Η βούληση των κυβερνήσεων αλλού σε μικρότερο και αλλού σε μεγαλύτερο βαθμό, είναι οι πολυεθνικές και τα άτομα υψηλής καθαρής θέσης, να αποκαλύψουν επαρκή φορολογικά δεδομένα που θα επιτρέψουν στις φορολογικές αρχές να προσδιορίσουν αρχικά εάν η αλυσίδα συναλλαγών μιας οντότητας δημιουργήθηκε αποκλειστικά για την αποφυγή ή τη φοροδιαφυγή. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι

φορολογικές διοικήσεις να αναγκάζονται να λαμβάνουν, να αποθηκεύουν και να χρησιμοποιούν δεδομένα που δεν υπήρχαν πριν.

Έτσι δημιουργήτε η ανάγκη ανταλλαγής πληροφοριών για τις φορολογικές υπηρεσίες για την πρόληψη της μετατόπισης κερδών και την προώθηση της διαφάνειας και γίνεται απαραίτητο η φορολογική αρχή να έχει τις ακόλουθες δυνατότητες:

- για αποστολή και λήψη μεγάλων συνόλων δεδομένων.
- για καθαρισμό, φιλτράρισμα και αποθήκευση δεδομένων με ασφάλεια. και
- να χρησιμοποιήσει τα δεδομένα στις διαδικασίες ανίχνευσης και αξιολόγησης κινδύνου . (φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή, ξέπλυμα χρήματος)

Ο όγκος, η συχνότητα και η ταχύτητα με την οποία ανταλλάσσονται δεδομένα τώρα είναι μεγαλύτερος, συχνότερος, οργανωμένος και εξαιρετικά γρήγορος .Στη σύγχρονη φορολογική διοίκηση, η βασική συμμόρφωση διασφαλίζεται μέσω της τεχνολογίας. Τα συστήματα χρηματοοικονομικής λογιστικής του φορολογούμενου συνδέονται ψηφιακά με τη φορολογική διοίκηση, έτσι ώστε τα δεδομένα ρέουν απρόσκοπτα την ώρα που συμβαίνουν ,σε πραγματικό χρόνο , και μπορούν να αξιολογηθούν.

Η πληρωμή φόρων γίνεται επίσης μια απρόσκοπη εμπειρία με την πάροδο του χρόνου,ενσωματωμένη στην καθημερινή ζωή και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες όσο το δυνατόν περισσότερο. Έτσι οι φορολογούμενοι ξοδεύουν όσο λιγότερο χρόνο γίνεται στις φορολογικές υποχρεώσεις τους, για να τον αφιερώνουν στις δραστηριότητες τους, από όπου προκύπτει και το εισόδημά τους, άρα και τα δημόσια έσοδα.

Οι φορολογικές διοικήσεις και οι οργανισμοί του ιδιωτικού τομέα θα συνεργάζονται ολοένα και περισσότερο για τη δημιουργία καινοτόμων και συνδεδεμένων υπηρεσιών, προσθέτοντας αξία στον φορολογούμενο, μειώνοντας τον διοικητικό φόρτο και διασφαλίζοντας ασφαλή, διαφανή και εξαιρετικά αξιόπιστα αποτελέσματα.

Όλοι οι έλεγχοι θα μπορούν να γίνουν ηλεκτρονικά χωρίς να ζητούνται πρόσθετες πληροφορίες.

Η ταχεία ανάπτυξη της νέας τεχνολογίας υποστηρίζει την μετατόπιση της έμφασης από τις φορολογικές διοικήσεις που βασίζονται στη συμπεριφορά και τις πληροφορίες των φορολογουμένων ως το κύριο επίκεντρο της φορολογικής διοίκησης στις λειτουργίες που βασίζονται σε δεδομένα ως βάση για όλες τις λειτουργίες. Οι

διαδικασίες έντασης δεδομένων χρησιμοποιούνται πλέον για να καλύψουν τα φορολογικά κενά και είναι σε θέση να συλλάβουν τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή χωρίς να αυξάνουν απαραίτητα το επίπεδο (συντελεστές) ή το εύρος της φορολογίας. (ASIAN DEVELOPMENT 2022)

Στην αρχή της επανάστασης της φορολογικής τεχνολογίας, οι κυβερνήσεις εστίασαν στην ηλεκτρονική υποβολή αρχείων για να εξασφαλίσουν ιδιαίτερα την ακρίβεια και ως πρώτο βήμα στην ψηφιοποίηση των δεδομένων. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι φορολογικές διοικήσεις είχαν αρχίσει να πειραματίζονται με τη χρήση δεδομένων τρίτων για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης (από τη συλλογή εξωτερικών δεδομένων έως τον διασταυρούμενο έλεγχο αρχειοθετημένων δεδομένων, τη χρήση έρευνας στο Διαδίκτυο και ξένες πηγές δεδομένων).

4.1 Τα εν εξελίξει έργα των φορολογικών διοικήσεων

Στις περισσότερες φορολογικές διοικήσεις χωρών του ΟΟΣΑ (ΟΟΣΑ, Artificial Intelligence, Machine Learning and 2021) ,βρίσκονται σε εξέλιξη τα παρακάτω έργα και μεταρρυθμίσεις μέσω των νέων τεχνολογιών :

1) Η εφαρμογή των τεχνολογιών της τεχνητής νοημοσύνης και εργαλείων ανάλυσης δεδομένων , ώστε να αξιοποιηθούν οι μεγάλοι όγκοι δεδομένων που διαθέτουν οι φορολογικές διοικήσεις , και να διευκολυνθεί ο ψηφιακός έλεγχος των οικονομικών συναλλαγών. Η αλλαγή «νοοτροπίας» στη φορολογική διοίκηση, ή συγκεκριμένα, η αυτοματοποίηση διαδικασιών όπως ο έλεγχος και η εκτίμηση κινδύνου αποτελεί βασική πρόκληση για τους φορολογικούς διαχειριστές παγκοσμίως.

2) Η ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Μέτρα για την ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Η ταχεία διάδοση των συστημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών – συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών μεταφορών χρημάτων, πιστωτικών και χρεωστικών καρτών και ηλεκτρονικών πορτοφολιών – βοήθησε στην επιβολή των φόρων κατανάλωσης. Πολλές χώρες πλέον απαγορεύουν ή αποθαρρύνουν τη χρήση μετρητών για συναλλαγές υψηλότερης αξίας, ειδικά σε συναλλαγές ακινήτων και σε κατασκευαστικές υπηρεσίες.

3) Η απλοποίηση των διαδικασιών επικοινωνίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορολογικών διοικήσεων, μείωση του διοικητικού βάρους για τις επιχειρήσεις μέσω των ηλεκτρονικών βιβλίων, ηλεκτρονικών τιμολογίων και τη διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα πληροφοριακά συστήματα των φορολογικών διοικήσεων. Έχουμε πλέον να κάνουμε με συνδεδεμένα φορολογικά οικοσυστήματα: Με την ψηφιοποίηση να συμβαίνει σχεδόν παντού, εκτός από τις φορολογικές αρχές, όλοι οι φορείς παρακολούθησης και οι ιδιωτικοί τομείς συλλέγουν περισσότερα ψηφιακά δεδομένα από πριν. Η προώθηση της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ κρατικών υπηρεσιών και του ιδιωτικού τομέα μπορεί να μειώσει τη συνολική διοικητική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις και να προσφέρει ένα φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον. .Οι βασικοί παράγοντες σε αυτά τα συνδεδεμένα φορολογικά οικοσυστήματα περιλαμβάνουν την κοινωνική ασφάλιση, τις ασφαλιστικές εταιρείες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα κτηματολογικά γραφεία, τα χρηματιστήρια , άλλες φορολογικές αρχές, κ.λπ

Η αξιοποίηση δεδομένων των ηλεκτρονικών συναλλαγών από τον ελεγκτικό μηχανισμό, θα χρησιμοποιούνται για την προ-συμπλήρωση των δηλώσεων των φορολογούμενων. Η προσυμπλήρωση των φορολογικών δηλώσεων από τη

φορολογική διοίκηση έχει μειώσει το κόστος συμμόρφωσης των φορολογουμένων για την ολοκλήρωση των φορολογικών δηλώσεων.

4) Καταπολέμηση λαθρεμπορίου. Διαμόρφωση νέου πλαισίου καταπολέμησης του λαθρεμπορίου στα προϊόντα που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνικά, αλκοόλ, ενέργεια) μέσα από τη δημιουργία ενοποιημένου συστήματος παρακολούθησης συναλλαγών και διαδικασιών σε πραγματικό χρόνο, σύγχρονης υποδομής εντοπισμού εμπορευμάτων και ηλεκτρονική παρακολούθηση μεταφοράς εμπορευμάτων. Το έργο αυτό καταπολεμά τη φοροδιαφυγή και θα ενισχύσει τον υγιή ανταγωνισμό.

5) Καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών και ηλεκτρονική τιμολόγηση. Μεταρρύθμιση διασύνδεσης των ταμειακών μηχανών και των POS, αλλά και των τιμολογήσεων εν γένει με τις φορολογικές και ελεγκτικές αρχές, με θέσπιση κινήτρων για την προσαρμογή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις νέες απαιτήσεις και στην προμήθεια του σχετικού εξοπλισμού. Το έργο θα ενισχύσει τη διαφάνεια και θα καταπολεμήσει τη φοροδιαφυγή. (ASIAN DEVELOPMENT 2022)

Οι φόροι κατανάλωσης, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ και των φόρων λιανικών πωλήσεων, θεωρούνται μερικές φορές ως κατάλληλη πηγή εσόδων για τις κυβερνήσεις. Ωστόσο, οι φόροι κατανάλωσης μπορεί να είναι δύσκολο να επιβληθούν σε χώρες που χαρακτηρίζονται από εξαιρετικά κατακερματισμένα συστήματα λιανικής, με πολλές μικρές ή πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Η υποχρεωτική χρήση από τα καταστήματα λιανικής ταμειακών μηχανών που συνδέονται με την αρμόδια φορολογική διοίκηση μπορεί να άρει ένα σημαντικό εμπόδιο στην υιοθέτηση των φόρων κατανάλωσης. Ο ΟΟΣΑ παρέχει ορισμένα παραδείγματα χωρών στις οποίες η εισαγωγή υποχρεωτικών δυνδεδεμένων ταμειακών μηχανών απέφερε σημαντικά κέρδη από τον ΦΠΑ ή τους γενικούς φόρους επί των πωλήσεων. Αυτές οι χώρες δεν περιλαμβάνουν μόνο προηγμένες οικονομίες όπως η Αυστρία, το Βέλγιο, ο Καναδάς, η Ουγγαρία και η Σουηδία, αλλά και αναπτυσσόμενες, όπως η Ρουάντα.

Έτσι τα κράτη πετυχένουν τη διενέργεια έξυπνων διασταυρώσεων δεδομένων, τη διευκόλυνση του ψηφιακού ελέγχου των συναλλαγών και τη διενέργεια στοχευμένων και πιο αποτελεσματικών φορολογικών ελέγχων, την κωδικοποίηση και απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας, την επιτάχυνση των επιστροφών ΦΠΑ, την ηλεκτρονική διασύνδεση των ταμειακών μηχανών και των λογιστηρίων των επιχειρήσεων με τα πληροφοριακά συστήματα της Φορολογικής Διοίκησης και την

αξιοποίηση των δεδομένων των ηλεκτρονικών συναλλαγών για την αυτόματη προσυμπλήρωση των περισσότερων στοιχείων στις φορολογικές δηλώσεις .

Οι νέες ψηφιακές τεχνολογίες που χαρακτηρίζουν την τέταρτη βιομηχανική επανάσταση, όπως το Διαδίκτυο των πραγμάτων, το υπολογιστικό νέφος , η τεχνητή νοημοσύνη, η μηχανική μάθηση , ο ρομποτικός αυτοματισμός, η επαυξημένη πραγματικότητα ,οι λίμνες δεδομένων και πολλές άλλες , φέρνουν επανάσταση στις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις και οδηγούν σε αυτό που ονομάστηκε ψηφιακός μετασχηματισμός.

«Η μηχανική μάθηση διερευνά τη μελέτη και την κατασκευή αλγορίθμων που μπορούν να μαθαίνουν από τα δεδομένα και να κάνουν προβλέψεις σχετικά με αυτά. Τέτοιοι αλγόριθμοι λειτουργούν κατασκευάζοντας μοντέλα από πειραματικά δεδομένα, προκειμένου να κάνουν προβλέψεις βασιζόμενες στα δεδομένα ή να εξάγουν αποφάσεις που εκφράζονται ως το αποτέλεσμα/» (ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ 2018)

«Τα τελευταία χρόνια έντονη είναι η εμφάνιση της επαυξημένης πραγματικότητας. Η τεχνολογία Augmented Reality ή αλλιώς επαυξημένη πραγματικότητα ή αλλιώς ενισχυμένη πραγματικότητα είναι μια τεχνολογία που χρησιμοποιείται στις κινητές συσκευές. Η τεχνολογία Augmented Reality επιτρέπει την ζωντανή προβολή ενός φυσικού περιβάλλοντος του οποίου όμως η πραγματικότητα είναι επαυξημένη με την προβολή πληροφοριών αλλά και εικονικών προσώπων ή χώρων σχεδιασμένων μέσα έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή.» (Cipresso, et al. 2018)

Η λίμνη δεδομένων είναι ένα κεντρικό αποθετήριο αποθήκευσης που κρατά τα μεγάλα δεδομένα από τις πηγές στην αρχική του μορφή έως ότου το χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις. Τα δεδομένα μπορούν να είναι δομημένα, ημι-δομημένα ή μη δομημένα με ευελιξία στη χρήση στο μέλλον. (Ραχμάν 2021)

4.2 Τι είναι η τεχνητή νοημοσύνη και πως μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την δημόσια διοίκηση

Η τεχνητή νοημοσύνη είναι ένας ευρύς κλάδος της επιστήμης των υπολογιστών που ασχολείται με την κατασκευή έξυπνων μηχανών ικανών να εκτελούν εργασίες που απαιτούν συνήθως ανθρώπινη νοημοσύνη. Η τεχνητή νοημοσύνη επιτρέπει στις μηχανές να αναπαράγουν τις δυνατότητες του ανθρώπινου μυαλού. Από την ανάπτυξη αυτοοδηγούμενων αυτοκινήτων μέχρι τον πολλαπλασιασμό των έξυπνων βοηθών όπως η Siri και η Alexa, η τεχνητή νοημοσύνη είναι ένα αυξανόμενο μέρος της καθημερινής ζωής. Ως αποτέλεσμα, πολλές εταιρείες τεχνολογίας σε διάφορους κλάδους επενδύουν σε τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης.

Λιγότερο από μια δεκαετία αφότου βοήθησε τις Συμμαχικές Δυνάμεις να κερδίσουν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο σπάζοντας τη ναζιστική μηχανή κρυπτογράφησης Enigma, ο μαθηματικός Άλαν Τούρινγκ⁸ άλλαξε την ιστορία για δεύτερη φορά θέτοντας μία πολύ απλή ερώτηση : «Μπορούν οι μηχανές να σκεφτούν;»

Η εργασία του Turing του 1950 « Υπολογιστικές Μηχανές και Ευφυΐα » και η επακόλουθη δοκιμή καθιέρωσαν τον θεμελιώδη στόχο και το όραμα της τεχνητής νοημοσύνης.

Στον πυρήνα της, η τεχνητή νοημοσύνη είναι ο κλάδος της επιστήμης των υπολογιστών που στοχεύει να απαντήσει θετικά στην ερώτηση του Turing. Είναι η προσπάθεια να αναπαραχθεί ή να προσομοιωθεί η ανθρώπινη νοημοσύνη σε μηχανές. Ο εκτεταμένος στόχος της τεχνητής νοημοσύνης έχει προκαλέσει πολλά ερωτήματα και συζητήσεις. Τόσο πολύ που κανένας μοναδικός ορισμός του πεδίου δεν είναι καθολικά αποδεκτός

Ο κύριος περιορισμός στον ορισμό της τεχνητής νοημοσύνης ως απλώς «κατασκευής μηχανών που είναι ευφυείς» είναι ότι δεν εξηγεί στην πραγματικότητα τι είναι η τεχνητή νοημοσύνη και τι κάνει μια μηχανή ευφυή.

Η τεχνητή νοημοσύνη έχει πολλές χρήσεις — από την ενίσχυση της ανάπτυξης εμβολίων μέχρι την αυτοματοποίηση της ανίχνευσης πιθανής απάτης .

Η δραστηριότητα της ιδιωτικής αγοράς τεχνητής νοημοσύνης σημείωσε έτος ρεκόρ το 2021, με την παγκόσμια χρηματοδότηση να αυξάνεται κατά 108 τοις εκατό σε σύγκριση με το 2020.

⁸ Μαθηματικός, κρυπτογράφος, θεωρητικός βιολόγος, «πατέρας» της πληροφορικής

Η έκθεση του Business Insider Intelligence⁹ για το 2022 σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη στον τραπεζικό τομέα, (Insider 2022) διαπίστωσε ότι περισσότερες από τις μισές εταιρείες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών χρησιμοποιούν ήδη λύσεις τεχνητής νοημοσύνης για τη διαχείριση κινδύνων και τη δημιουργία εσόδων. Η εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης στον τραπεζικό τομέα θα μπορούσε να οδηγήσει σε εξοικονομήσεις άνω των 400 δισεκατομμυρίων δολαρίων. (Διγαλάκη 2022) Όσον αφορά την ιατρική, μια έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας του 2021 αναφέρει ότι ενώ η ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης συνοδεύεται από προκλήσεις, η τεχνολογία «υπόσχεται πολλά», καθώς θα μπορούσε να οδηγήσει σε οφέλη όπως πιο ενημερωμένη πολιτική υγείας και βελτιώσεις στην ακρίβεια της διάγνωσης ασθενών .

Η ΤΝ έχει επίσης αφήσει το στίγμα της στην ψυχαγωγία. Η παγκόσμια αγορά για την τεχνητή νοημοσύνη στα μέσα και την ψυχαγωγία εκτιμάται ότι θα φτάσει τα 99,48 δισεκατομμύρια δολάρια έως το 2030, αυξάνοντας από την αξία των 10,87 δισεκατομμυρίων δολαρίων το 2021, σύμφωνα με την Grand View Research¹⁰ . (Grandviewresearch 2020) Αυτή η επέκταση περιλαμβάνει χρήσεις τεχνητής νοημοσύνης όπως η αναγνώριση λογοκλοπής και η ανάπτυξη γραφικών υψηλής ευκρίνειας.

Σχετικά με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) από τις φορολογικές διοικήσεις είναι το μέσο μετασχηματισμού των φορολογικών διαδικασιών , βελτιώνοντας τη φορολογική αποτελεσματικότητα και διαφάνεια, δημιουργώντας ιδέες και σχέδια για την εφαρμογή νέων φορολογικών διοικήσεων βάσει δεδομένων, αυτοματοποιώντας επαναλαμβανόμενες φορολογικές εργασίες. βελτιώνοντας την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, και την απόκτηση φορολογικών στοιχείων που θα χρησιμοποιηθούν από τη φορολογική διοίκηση σε φορολογικούς ελέγχους και στον τρόπο εντοπισμού των φορολογικών κινδύνων . Οι σύγχρονες φορολογικές διοικήσεις δεν μπορούν παρά να επιτρέψουν να είναι αποτελεσματικές και διαφανείς στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

⁹ Το Insider Intelligence είναι πηγή ανεξάρτητης ανάλυσης οντότητα δύο ερευνητικών οργανισμών, του Business Insider Intelligence και του eMarketer, που παρέχει στους πελάτες του πληροφορίες για τους ψηφιακούς ηγέτες του κλάδου τους και τις περισσότερες μετασχηματιστικές τεχνολογίες. (INTELLIGENCE n.d.)

¹⁰ Βάση δεδομένων έρευνας αγοράς.

Η ταχύτατη εξέλιξη της τεχνητής νοημοσύνης σε συνδυασμό με την εξίσου ταχύτατα αυξανόμενη δυνατότητα αποθήκευσης και επεξεργασίας δεδομένων, οδηγεί σε μία σημαντική τεχνολογική επανάσταση. Σε ένα κοντινό σενάριο και στα πλαίσια του Internet of Things , δισεκατομμύρια διασυνδεδεμένες συσκευές θα αποστέλλουν, συστηματικά, δεδομένα και events που θα αποθηκεύονται και επεξεργάζονται αυτόματα από προηγμένες τεχνολογίες Big Data, Machine Learning και Artificial Intelligence. Το Internet of Things, ή IoT, αναφέρεται στα δισεκατομμύρια φυσικές συσκευές σε όλο τον κόσμο που είναι πλέον συνδεδεμένες στο Διαδίκτυο, όλες συλλέγοντας και μοιράζονται δεδομένα. (ΟΟΣΑ, Artificial Intelligence, Machine Learning and 2021) Η σύνδεση όλων αυτών των διαφορετικών αντικειμένων και η προσθήκη αισθητήρων σε αυτά προσθέτει ένα επίπεδο ψηφιακής νοημοσύνης σε συσκευές που διαφορετικά θα ήταν χαζές, επιτρέποντάς τους να επικοινωνούν δεδομένα σε πραγματικό χρόνο χωρίς να εμπλέκεται άνθρωπος. Το Διαδίκτυο των Πραγμάτων κάνει τον ιστό του κόσμου γύρω μας πιο έξυπνο και πιο ευαίσθητο, συγχωνεύοντας το ψηφιακό και το φυσικό σύμπαν. Ο πλούτος των δεδομένων σε συνδυασμό με τις δυνατότητες αξιοποίησής τους, θα δημιουργήσει πρωτοφανείς ευκαιρίες για την βελτίωση της υγείας, της καθημερινότητας και του τρόπου ζωής μας, των μεταφορών και του περιβάλλοντος. Οι εφαρμογές είναι πραγματικά απεριόριστες.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν σοβαρά ερωτήματα με πολιτικές, κοινωνικές και ηθικές προεκτάσεις. Για παράδειγμα, η Τεχνητή Νοημοσύνη επιτρέπει μεγάλης κλίμακας, έξυπνες αυτοματοποιήσεις που θα επιφέρουν δραματικές αλλαγές στην απασχόληση και την αγορά εργασίας. Από μία άλλη οπτική, υπάρχουν εξίσου μεγάλα ερωτήματα σχετικά με την πρόσβαση στα δεδομένα και τη γνώση που παράγεται από την ανάλυση και μοντελοποίησή τους. Όπως επίσης και σχετικά με την διαχείριση και 'εκπαίδευση' κεντρικών συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης.

Η τεχνολογία ήδη μετασχηματίζει τον κόσμο μας και η τεχνητή νοημοσύνη επιταχύνει τις σχετικές διεργασίες. Αυτό που πρέπει να εξασφαλιστεί, είναι η καλή χρήση της τεχνολογίας.

Κεφάλαιο 5 Η περίπτωση της φορολογικής διοίκησης στην Ελλάδα

5.1 Ιστορική αναδρομή

Το 1979 αποφασίστηκε η εννοποίηση των τριών υφιστάμενων τότε μηχανογραφικών συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών, της Φορολογίας, των Τελωνίων και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και ονομάστηκε ΜΗ.Κ.Υ.Ο. Το 1998 εξελίχθηκε σε Κέντρο Πληροφορικής του Υπουργείου Οικονομικών ΚΕ.Π.Υ.Ο, αξιοποιώντας το ΜΟΠ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ και το Ε.Π. Κλεισθένης και υλοποιώντας σημαντικές δράσεις. Με την αναβάθμιση του Κέντρου το 1997 σε «Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων» αναπτύχθηκαν σημαντικά έργα όπως το Taxisnet, το Icisnet, το Elenxis. Το 2014 το ΚΕ.Π.Υ.Ο μετονομάζεται σε Γενική Διεύθυνση Υποδομών και Υπηρεσιών Πληροφορικής Επικοινωνιών. Με το ΠΔ111 /29-8-2014 δημιουργήθηκε η «Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων και Διοικητικής Υποστήριξης». Το 2019 με το ΠΔ81 μετονομάζεται σε «Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης» και μεταφέρεται στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Η ΓΓΠΣΔΔ διαχειρίζεται τα πληροφοριακά συστήματα όλων των υπηρεσιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του Υπουργείου Οικονομικών και φιλοξενεί τα συστήματα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων καθώς και άλλων φορέων της δημόσιας διοίκησης σε συνεργασία με αυτούς. (ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ n.d.)

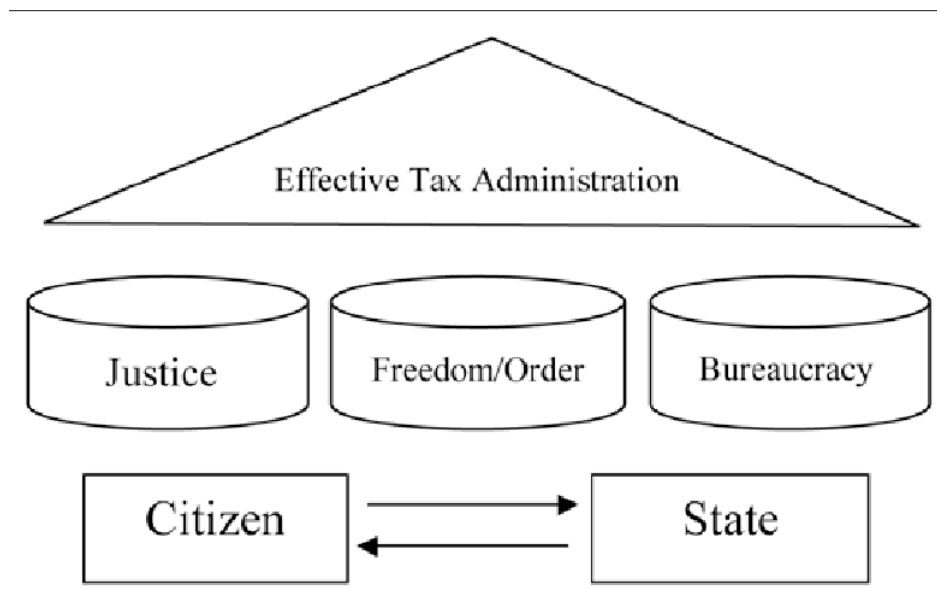
Με την δημιουργία του, το TAXISnet κατάφερε να, εκσυγχρονίσει το φορολογικό σύστημα, να αναβαθμίσει την ενημέρωση των πολιτών, να μειώσει την γραφειοκρατία και να εξυπηρετεί άμεσα τον χρήστη με την 24ωρη λειτουργία του. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2021, ο διοικητής της Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, ανακοίνωσε την αντικατάστασή του από το myAADE.

5.2 Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων ΑΑΔΕ και οι νέες φορολογικές ψηφιακές εφαρμογές

Με τον νόμο 4389/2017 «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» ιδρύθηκε η Α.Α.Δ.Ε., η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, και από 1.1.2017 ανέλαβε τον τομέα της είσπραξης των εσόδων του κράτους και της οργάνωσης των φορολογικών και τελωνειακών ελέγχων ως Ανεξάρτητη Αρχή αντικαθιστώντας τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων. Η Α.Α.Δ.Ε. ως ένας σύγχρονος δημόσιος οργανισμός επιδιώκει με διαφανείς εσωτερικές διαδικασίες, με διαρκή λογοδοσία, καθώς και με έναν διαρκή μεταρρυθμιστικό σχεδιασμό με αξιοποίηση της τεχνολογίας και του ανθρώπινου δυναμικού της να πετύχει τους στόχους της .

Σαφώς και η πανδημία COVID-19 ανέτρεψε όχι μόνο την οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας αλλά και όλου του πλανήτη. Παρόλα αυτά, η λήψη έκτακτων αναγκαστικών μέτρων βοήθησε στην ουσιαστική αναβάθμιση των ψηφιακών υποδομών, της διαλειτουργικότητας και της διασύνδεσης των υπηρεσιών όχι μόνο μεταξύ των διαφόρων διευθύνσεων μέσα στον ίδιο τον οργανισμό της Α.Α.Δ.Ε., αλλά και μεταξύ διαφορετικών δημόσιων φορέων .

Οι δημόσιες υπηρεσίες πρέπει επίσης να προσαρμόζονται στις αλλαγές για το γενικό συμφέρον και συνεπώς, στις ανάγκες της κοινωνίας. Η αρχή της μεταβλητότητας ή προσαρμογής συνδέεται με αυτή της συνέχειας: η δημόσια διοίκηση πρέπει συνεχώς να προσαρμόζεται στις αλλαγές. Εφόσον η υπηρεσία πρέπει να είναι συνεχής, πρέπει απαραίτητα να εξελίσσεται σύμφωνα με τις νέες συνθήκες πρακτικής. Ο εκσυγχρονισμός του δημόσιου τομέα δεν είναι πλέον επιλογή, αλλά αναγκαιότητα ώστε να ανταποκριθεί στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες, μέσα σε ένα αβέβαιο διεθνές περιβάλλον .

ΕΙΚΟΝΑ 3: Πυλώνες της αποτελεσματικής φορολογικής διοίκησης. (Kubátová 2003)

Για τους παραπάνω λόγους ο διοικητής της ΑΑΔΕ, τον Σεπτέμβριο του 2021 παρουσίασε τη «Νέα Ψηφιακή Πύλη της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, myAADE» που έχει τεθεί ήδη σε λειτουργία και συνεχώς αναβαθμίζεται και εμπλουτίζεται με νέες δυνατότητες και εφαρμογές. Πρόκειται για το νέο φιλικό ψηφιακό περιβάλλον, που αντικαθιστά το Taxisnet.

Η νέα ψηφιακή πύλη παρέχει περισσότερες από 250 ψηφιακές συναλλαγές με ένα πολύ πιο φιλικό περιβάλλον τόσο για τους φορολογούμενους όσο και για τους λογιστές. Οι υπηρεσίες του myAADE θα αναβαθμίζονται με τους φορολογούμενους να μπορούν να παρακολουθούν την εξέλιξη της υποβολής του αιτήματός τους, αλλά και το χρόνο διεκπεραίωσής του.

Στο νέο ψηφιακό περιβάλλον της πύλης, οι χρήστες μπορούν να έχουν πρόσβαση σε όλες τις ψηφιακές εφαρμογές της ΑΑΔΕ, να διαχειριστούν το λογαριασμό και τα στοιχεία επικοινωνίας τους, να μεταβάλλουν τα στοιχεία της επιχείρησής τους, να δουν τις οφειλές, πληρωμές και τις επιστροφές τους, αλλά και να ρυθμίσουν και να πληρώσουν τις οφειλές τους. (ΑΑΔΕ n.d.)

Μέσα από την πύλη myAADE, με τη λειτουργία της πλατφόρμας «Τα Αιτήματά μου», οι φορολογούμενοι απευθύνουν ψηφιακά αιτήματα στις Υπηρεσίες μας, ενώ στην πλατφόρμα «Τα Ραντεβού μου» έχουν τη δυνατότητα να προγραμματίζουν ψηφιακά τα ραντεβού για τις υποθέσεις που τους αφορούν.

Μέσω της ψηφιακής μας πλατφόρμας myProperty, υποβάλλονται ψηφιακά οι δηλώσεις Φόρου Μεταβίβασης Ακινήτων, γονικών παροχών και δωρεών.

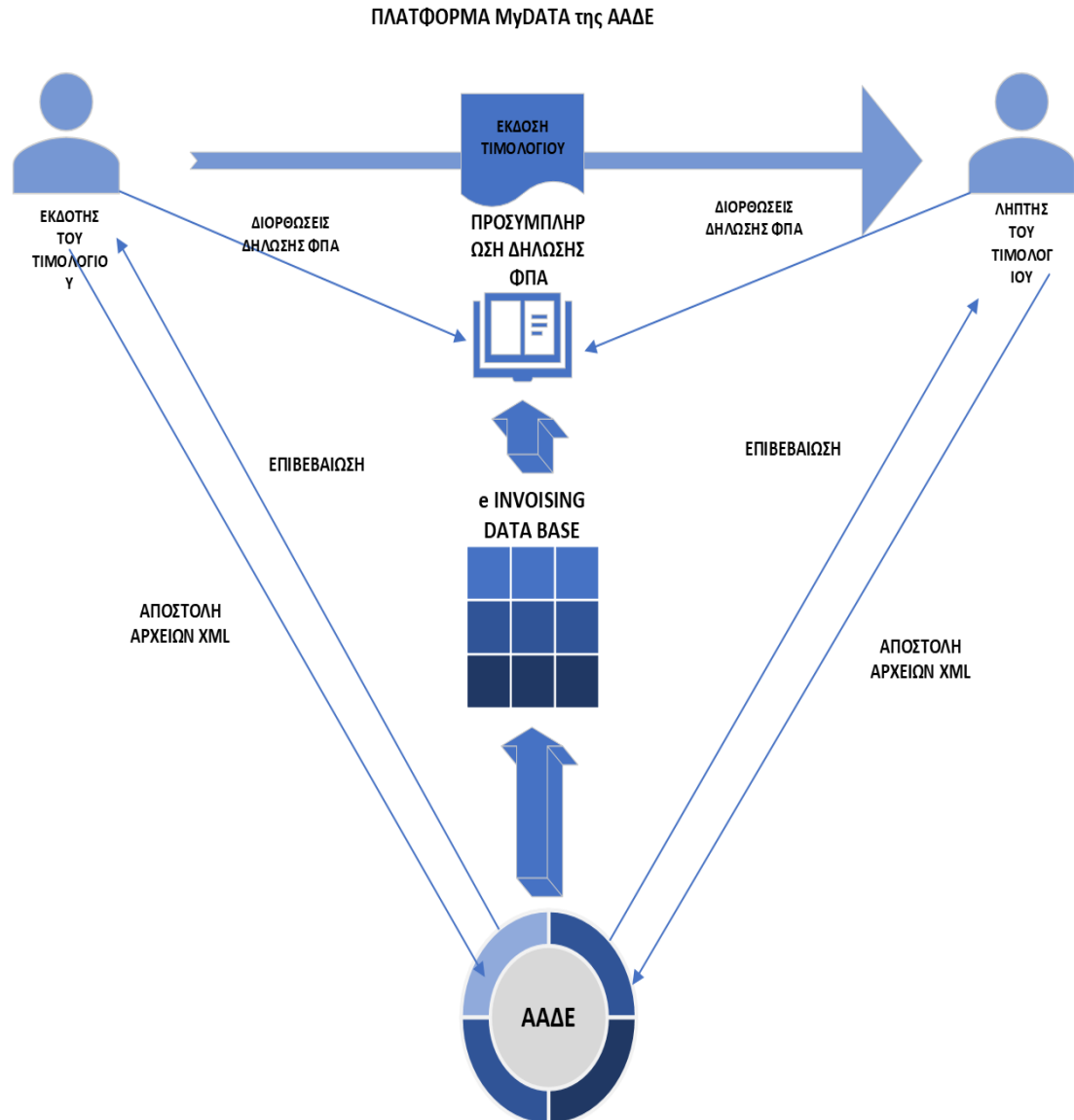
Μέσω της πλατφόρμας myCAR, ο φορολογούμενος μπορεί να παρακολουθήσει την κατάσταση των οχημάτων ιδιοκτησίας του, να θέσει το όχημα του σε ακινησία με ψηφιακή αίτηση και να εκτυπώσει βεβαίωση περί μη οφειλής τελών κυκλοφορίας.

Ακόμη, το νέο περιβάλλον καθιστά πιο εύκολη την απόκτηση ΑΦΜ και κλειδάριθμου, την υποβολή αιτημάτων προς την αρμόδια υπηρεσία της ΑΑΔΕ και τον προγραμματισμό ραντεβού με υπάλληλο της αρμόδιας υπηρεσίας της ΑΑΔΕ.

Μέσω της πλατφόρμας myBusinessSupport, υποστηρίχθηκε κάθε είδους ενίσχυση των επιχειρήσεων λόγω της πανδημίας Covid-19 και μέσα από την ψηφιακή πλατφόρμα Αρωγή (arogi.gov.gr), στηρίχθηκαν τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις που επλήγησαν από τις πυρκαγιές.

Με την θέση σε παραγωγική λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας myDATA, η ΑΑΔΕ εισήγαγε τα ηλεκτρονικά βιβλία και παράλληλα δόθηκε η δυνατότητα στις επιχειρήσεις, μέσω της εφαρμογής timologio, για την ψηφιακή έκδοση των παραστατικών τους και την ταυτόχρονη διαβίβασή τους στο myDATA. Τα ηλεκτρονικά βιβλία καθώς και η προσυμπλήρωση των φορολογικών δηλώσεων και δηλώσεων φπα, προσφέρουν σημαντικά οφέλη στην εκάστοτε φορολογική διοίκηση, όπως βελτιωμένη ακρίβεια, μειωμένο διοικητικό φόρτο, βελτιωμένη συμμόρφωση, αυξημένη διαθεσιμότητα δεδομένων και εξοικονόμηση κόστους. Περαιτέρω τα ηλεκτρονικά βιβλία και η προσυμπλήρωση των δηλώσεων ΦΠΑ μπορούν να δημιουργήσουν πληθώρα δεδομένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις φορολογικές αρχές για να αποκτήσουν πληροφορίες σχετικά με τη συμπεριφορά των φορολογουμένων και να εντοπίσουν περιοχές μη συμμόρφωσης. Τα δεδομένα αυτά μπορούν να αναλυθούν για την ανάπτυξη αποτελεσματικότερων φορολογικών πολιτικών και στρατηγικών.

Με ένα διάγραμμα ροής θα παρουσιάσουμε την διαδικασία μέσα από την οποία με την έκδοση ενός τιμολογίου πώλησης από έναν επιτηδευματία, καταλήγουμε στην προσυμπλήρωση της δήλωσης ΦΠΑ :

ΕΙΚΟΝΑ 4:ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ «ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ My DATA»

Μία μεγάλη αλλαγή που έρχεται να φέρει μια νέα ψηφιακή εφαρμογή , έχει να κάνει με την έκδοση της φορολογικής ενημερότητας για όσους έχουν χρέη προς το δημόσιο αλλά χρειάζεται να μεταβιβάσουν ένα ακίνητο ή να εισπράξουν κάποια χρήματα .

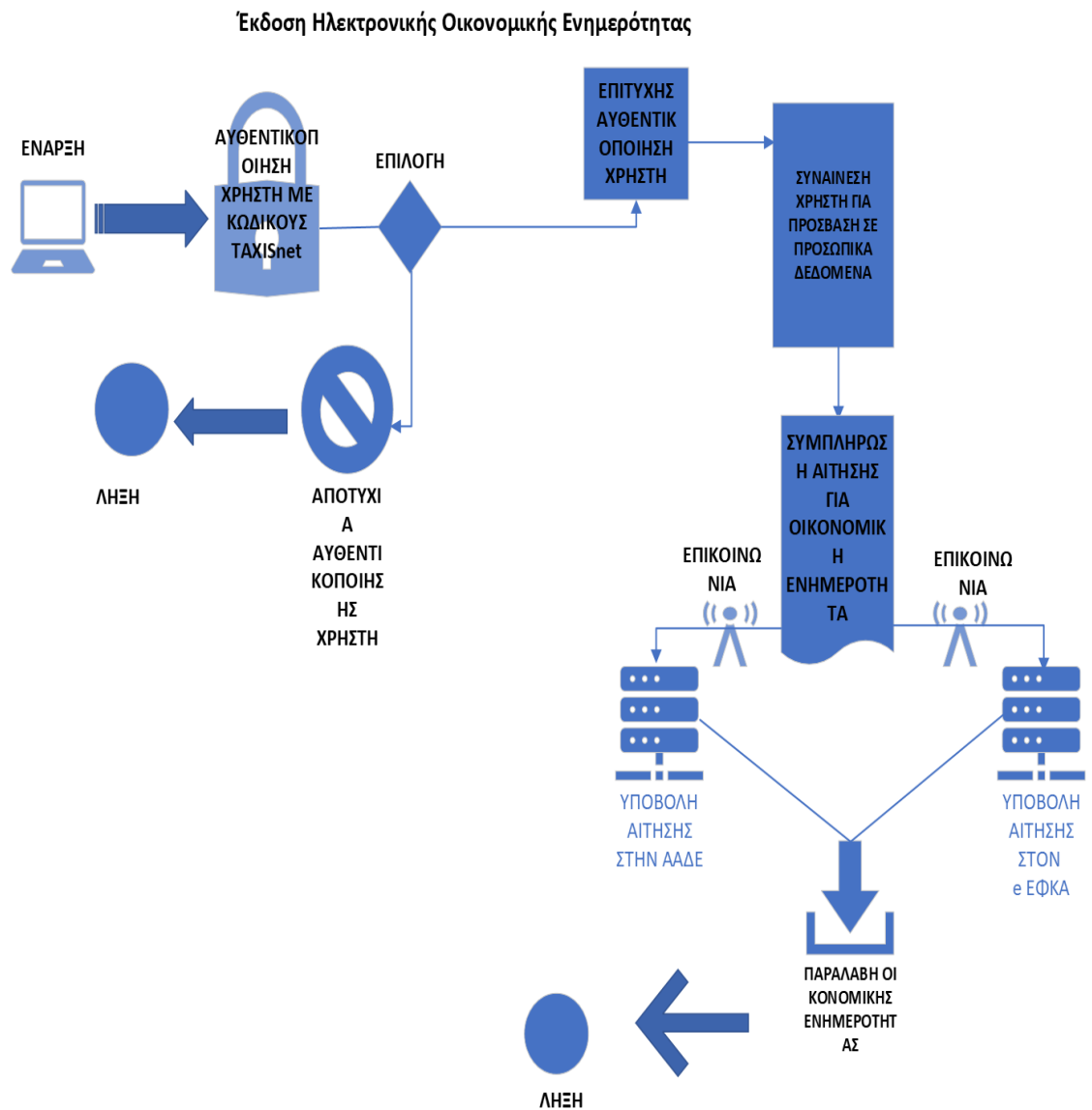
Σε αυτές τις περιπτώσεις , ο πολίτης- οφειλέτης του Δημοσίου έως και σήμερα ,για να μπορέσει να εκδώσει ενημερότητα θα πρέπει να προσέλθει στην ΔΟΥ (Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία) , έχοντας μαζί του όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά και εφόσον ο προϊστάμενος δώσει την έγκρισή του, να μπορέσει να λάβει τελικώς

φορολογική ενημερότητα με παρακράτηση της οφειλής .Κάτι αντίστοιχο χρειάζεται να κάνει αν έχει και οφειλές που αφορούν ασφαλιστικά ταμεία .

Οι δύο παραπάνω αυτές διαδικασίες μετασχηματίζονται και εννοποιούνται ψηφιακά έτσι ώστε ο πολίτης ,να μπορεί πλέον, ο ίδιος ηλεκτρονικά μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα ,του ενός λεπτού, να λάβει ενημερότητα ψηφιακά, με παρακράτηση της οφειλής του τόσο για την πώληση ακινήτου όσο και για την πληρωμή του από εργασίες που πρέπει να κάνει με το Δημόσιο και για το οποίο απαιτείται ενημερότητα ,ακόμα και αν έχει οφειλές φορολογικές, ασφαλιστικές ή ακόμα και τα δύο.

Για την έκδοση του πιστοποιητικού οικονομικής (φορολογικής και ασφαλιστικής) ενημερότητας η πλατφόρμα θα αντλεί μέσω διαλειτουργικότητας τα απαραίτητα φορολογικά στοιχεία από το πληροφοριακό της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) και τα αναγκαία ασφαλιστικά δεδομένα από το πληροφοριακό σύστημα του ηλεκτρονικού εθνικού φορέα κοινωνικής ασφάλισης e ΕΦΚΑ . Οι απαιτούμενες διαλειτουργικότητες διασφαλίζονται μέσω του κέντρου διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνηση.

Μέσα από ένα διάγραμμα ροής, θα παρουσιάσουμε την συγκεκριμένη καινοτόμο για τα ελληνικά έως τώρα, δεδομένα, που έρχεται να δώσει μία τεράστια ώθηση στον εξορθολογισμό των φορολογικών διαδικασιών, στην μείωση της γραφειοκρατίας και στην αύξηση των δημοσίων εσόδων, και όλα αυτά με το χαμηλότερο δυνατόν κόστος για το δημόσιο και για τον πολίτη.

ΕΙΚΟΝΑ 5: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ «ΕΚΔΟΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ»

Είναι σαφές ότι η Ελληνική Φορολογική Διοίκηση έχει αναγνωρίσει τα οφέλη της επένδυσης στην ψηφιακή τεχνολογία για τη βελτίωση των υπηρεσιών της και την αύξηση της αποτελεσματικότητας. Η εκτιμώμενη εξοικονόμηση 2 εκατομμυρίων ωρών ετησίως είναι σημαντική και δείχνει ότι η εφαρμογή ψηφιακών υπηρεσιών μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο τόσο στους φορολογούμενους όσο και στους υπαλλήλους (εφοριακούς).

Ο στόχος του διπλασιασμού του ποσοστού των φορολογικών ελέγχων εντός των επόμενων 3 ετών είναι επίσης φιλόδοξος αλλά εφικτός με την κατάλληλη εφαρμογή της ψηφιακής τεχνολογίας. Επιτρέποντας στους υπαλλήλους να αφιερώνουν

περισσότερο χρόνο στους φορολογικούς ελέγχους, αναμένεται ότι θα υπάρξει αύξηση της συμμόρφωσης και μείωση της φοροδιαφυγής.

Η δήλωση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, Γιώργου Πιτσιλή, δείχνει ότι η Ελληνική Φορολογική Διοίκηση έχει δεσμευτεί να σχεδιάζει και να προσφέρει ψηφιακές υπηρεσίες με επίκεντρο τον πολίτη. Η προσέγγιση αυτή είναι απαραίτητη για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ της Διοίκησης και των πολιτών και την ενίσχυση της διαφάνειας.

Επιπλέον, η καλύτερη αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων θα οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχουν οι εφοριακοί υπάλληλοι. Με τυποποιημένες διαδικασίες, η Ελληνική Φορολογική Διοίκηση μπορεί να επιτύχει συνέπεια και δικαιοσύνη στις δραστηριότητές της.

Συνολικά, η εφαρμογή ψηφιακών υπηρεσιών από την Ελληνική Φορολογική Διοίκηση αποτελεί ένα θετικό βήμα προς τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση των υπηρεσιών της. Αναμένεται ότι αυτό θα οδηγήσει σε αυξημένη συμμόρφωση, βελτιωμένη αποτελεσματικότητα και καλύτερη σχέση μεταξύ των φορολογουμένων και της Διοίκησης. Έτσι θα υπάρξει κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ της Διοίκησης και του πολίτη και περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας και θωράκισή της με την πλήρη τυποποίηση των διαδικασιών.

5.3 Θεσμικό Πλαίσιο

Ο νόμος 4961/27-7-2022 του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης «Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις» ανοίγει τον δρόμο στην Ελλάδα προς μία εποχή γεμάτη ψηφιακές δυνατότητες.

Ο συγκεκριμένος νόμος διαρθρώνεται σε τρία μέρη. Το πρώτο μέρος πραγματεύεται τη δημιουργία θεσμικού - ρυθμιστικού πλαισίου που θα επιτρέψει την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της τεχνητής νοημοσύνης από οργανισμούς και φορείς του δημόσιου τομέα, καθώς και του ιδιωτικού. Πραγματεύεται επίσης τρόπους με τους οποίους θα θωρακιστεί ο δημόσιος τομέας ώστε να μπορέσει να αποφύγει ή να αντιμετωπίσει τυχόν απειλές της κυβερνοασφάλειας. Υπό το πρίσμα αυτό, θεσμοθετούνται ρόλοι, όπως Υπεύθυνος Ασφάλειας Συστημάτων Πληροφορικής και Επικοινωνιών σε κάθε φορέα της Κεντρικής Κυβέρνησης. Και επίσης υπάρχει η πρόβλεψη για την δημιουργία Παρατηρητηρίου Ανάλυσης Υβριδικών Απειλών, όπως και η σύσταση Εθνικής Αρχής Πιστοποίησης Κυβερνοασφάλειας, αλλά και Εθνικού Κέντρου Συντονισμού για την Κυβερνοασφάλεια.

Γίνεται λόγος επίσης για τα προσωπικά δεδομένα. Όσον αφορά την τεχνητή νοημοσύνη, το νομοσχέδιο ορίζει ότι οι δημόσιοι φορείς μπορούν να χρησιμοποιούν συστήματα τεχνητής νοημοσύνης που επηρεάζουν τα δικαιώματα ενός φυσικού ή νομικού προσώπου, μόνο εάν η χρήση αυτή προβλέπεται ρητά σε ειδική νομική διάταξη που περιλαμβάνει κατάλληλες εγγυήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων αυτών των προσώπων.

Επιπλέον, το νομοσχέδιο ορίζει ότι οι οντότητες του ιδιωτικού τομέα που χρησιμοποιούν συστήματα τεχνητής νοημοσύνης, στο πλαίσιο της απασχόλησης, πρέπει να ενημερώνουν τους εργαζομένους για τέτοια χρήση, καθώς και να τηρούν μητρώο των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης που χρησιμοποιούνται είτε στο πλαίσιο του προφίλ είτε στο πλαίσιο της αξιολόγησης όλων των τύπων των εργαζομένων ή άλλων φυσικών προσώπων που συνεργάζονται με αυτήν.

Το δεύτερο μέρος του σχεδίου νόμου αναφέρεται στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν οι τεχνολογίες του Internet of Things, των drones, του

blockchain και της τρισδιάστατης εκτύπωσης τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Όσον αφορά το blockchain είναι μια χωρισμένη –επιμερισμένη σε μέρη, βάση δεδομένων στην οποία μπορούν να έχουν πρόσβαση όλοι οι υπολογιστές ενός δικτύου. Ως βάση δεδομένων, ένα blockchain αποθηκεύει πληροφορίες ηλεκτρονικά σε ψηφιακή μορφή. Η καινοτομία με ένα blockchain είναι ότι εγγυάται την πιστότητα και την ασφάλεια ενός αρχείου δεδομένων .Αυτό που διαφοροποιεί μια τυπική βάση δεδομένων και ένα blockchain, είναι ο τρόπος με τον οποίο δομούνται τα δεδομένα.Ένα blockchain συλλέγει πληροφορίες μαζί σε ομάδες, γνωστές ως μπλοκ , που περιέχουν σύνολα πληροφοριών ενώ μια βάση δεδομένων συνήθως δομεί τα δεδομένα της σε πίνακες.

Τέλος, μέσω του Εθνικού Προγράμματος Απλούστευσης Διαδικασιών σε επιμέρους τομείς,για το οποίο γίνεται αναφορά στο τρίτο μέρος του 4961/2022 , ο νομοθέτης αποσκοπεί σε απλούστευση των διαδικασιών που διέπουν τον δημόσιου τομέα, ώστε ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων να μπορέσουν να βρουν μια λιγότερη γραγειοκρατική βάση για να εφαρμοστούν . (NEWMONEY 2022), (ΚΕΦΗΣ 2014)

Κεφάλαιο 6 Παγίδες και προϋποθέσεις για μια επιτυχημένη ψηφιακή μεταμόρφωση της φορολογικής διοίκησης

Ο Σκωτσέζος φιλόσοφος Adam Smith (1723-1790) έθεσε τέσσερις αρχές (Smith 1776):

Οι φόροι πρέπει να είναι σταθεροί και απαλλαγμένοι από αυθαιρεσίες.

Οποιοσδήποτε φόρος θα πρέπει να εισπράττεται τη στιγμή και με τον τρόπο που κρίνεται καταλληλότερος για τον φορολογούμενο.

Το κόστος συλλογής πρέπει να μειωθεί στο ελάχιστο.

Οι φόροι θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να επιβάλλονται στο εισόδημα ανάλογα με την ικανότητα.

Οι φορολογικές διοικήσεις λοιπόν έχοντας υπόψιν τις 4 αυτές αρχές ενός από τους πιο σημαντικούς στοχαστές και οικονομολόγους όλων των εποχών υπόκεινται αυτή την στιγμή σε αυτό που ονομάζουμε ψηφιακό μετασχηματισμό, ένα παγκόσμιο φαινόμενο που περιλαμβάνει εταιρείες, κυβερνήσεις και ιδιώτες.

Αν και το Tax Administration 3.0 του ΟΟΣΑ δεν είναι πραγματικότητα για όλες τις χώρες, είναι γεγονός ότι η ψηφιοποίηση φέρνει μαζί της και πολλά διλήμματα. Οι φορολογικές διοικήσεις πρέπει να αναλογιστούν τις επιπτώσεις της ψηφιοποίησης όχι μόνο στις εργασιακές τους διαδικασίες, αλλά και κυρίως στη δική τους ταυτότητα, τις επιχειρήσεις, τις στρατηγικές, τις αξίες και τους ανθρώπους τους. Χωρίς να μπορούμε να εξαντλήσουμε το θέμα, παραθέτουμε παρακάτω σύντομους προβληματισμούς σχετικά με ορισμένα διλήμματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν στην προώθηση της ψηφιοποίησης των φορολογικών διοικήσεων.

Δίλημμα 1 – Διατηρεί μετά την ψηφιοποίηση η φορολογική διοίκηση τον χαρακτήρα της;

Τα κύρια προϊόντα που προσφέρουν οι Φ.Δ. στους πολίτες τους είναι η είσπραξη φόρων και η δικαιοσύνη μέσα από την αναδιανομή του εισοδήματος μέσω των φόρων, σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους και την επιβολή κυρώσεων σε όσους δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους. Η ψηφιοποίηση έχει προωθήσει πρακτικές χαμηλότερου κόστους, μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας στη συλλογή εσόδων και μεγαλύτερου ελέγχου, Ωστόσο, οι Φ.Δ. οφείλουν να είναι σε συνεχή επαγρύπνηση ώστε να μην χάσουν την ταυτότητά τους ως κρατικού φορέα που διατηρεί τον έλεγχο της είπραξης των φόρων ώστε να επιτευχθεί η με δίκαιο τρόπο αναδιανομή του εισοδήματος στην κοινωνία.

Δίλημμα 2 – Αλλάζει η ψηφιοποίηση το επιχειρηματικό μοντέλο, τις δομές και τις στρατηγικές των φορολογικών διοικήσεων;

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός θέτει στις Φ.Δ. το δίλημμα της συνεχούς αναθεώρησης του σχεδιασμού των επιχειρηματικών τους μοντέλων, των στρατηγικών και των δομών δράσης τους. Στο βαθμό που από την ψηφιοποίηση προκύπτουν οικονομικές αλλαγές, είναι πιθανό να αλλάξει και η φορολογική πολιτική και, κατά συνέπεια, να υπάρξουν νέες αλλαγές στις φορολογικές διοικήσεις.

Δίλημμα 3 – Ποιες αξίες πρέπει να τονιστούν μετά την ψηφιοποίηση;

Η ακεραιότητα, η αμεροληψία, ο επαγγελματισμός και η διαφάνεια είναι βασικές αξίες κάθε Φ.Δ Η ψηφιοποίηση θέτει την πρόκληση της διατήρησης αυτών των αξιών, αλλά προκύπτουν καταστάσεις που προκαλούν σημαντικές συζητήσεις. Υπάρχει συνεχής έντονη συζήτηση σχετικά με τις ηθικές αξίες πίσω από τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και της ψηφιοποίησης. Για παράδειγμα, ερευνητές ασχολούνται με το θέμα της διαφάνειας, αναφέροντας την ανησυχία όσων δεν θέλουν η γνώση των τεχνολογιών που χρησιμοποιούν οι κυβερνήσεις να περιοριστεί σε λίγους ειδικούς του κλάδου. Με άλλα λόγια, η έλλειψη συμμετοχής του κοινού στις αποφάσεις σχετικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών θα ήταν ανεπιθύμητη και οι κυβερνήσεις δεν θα μπορούσαν να εμπιστευτούν τις εταιρείες για τη ρύθμιση αυτού του τομέα. Στην πραγματικότητα, η γνώση ορισμένων αλγορίθμων φαίνεται να είναι επιθυμητή για ορισμένους, αλλά θα ήταν ανέφικτη για το ευρύ κοινό, το οποίο δεν είναι τεχνικά έμπειρο. Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα αφορά την ευθύνη για αστοχίες. Είναι δυνατόν ένα ρομπότ να είναι υπεύθυνο; Θα μπορέσουν τα δικαστήρια να κρίνουν γεγονότα που προέρχονται από ενέργειες ρομπότ; Αν και δεν υπάρχουν σαφείς απαντήσεις, τα ηθικά ζητήματα γίνονται όλο και πιο σημαντικά στη συζήτηση για την ψηφιοποίηση.

Έτσι, οι Φ.Δ. πρέπει να προχωρήσουν στη χρήση νέων τεχνολογιών που τους επιτρέπουν να αποκτούν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στις διαδικασίες τους, οι οποίες με τη σειρά τους εξαρτώνται όλο και περισσότερο από μεγάλο όγκο δεδομένων, αλλά χωρίς να παύουν να προωθούν εσωτερική και εξωτερική συζήτηση σχετικά με τις συνέπειες της ηθικής αυτοματοποίησης.

Δίλημμα 4 – Ποιες πολιτικές διαχείρισης ατόμων πρέπει να υιοθετήσουν οι φορολογικές διοικήσεις;

Στο έργο του «Going Digital», ο ΟΟΣΑ (ΟΟΣΑ, <https://www.oecd.org/digital/going-digital-project/> 2023) αναγνώρισε την ανάγκη να τεθούν οι άνθρωποι στο επίκεντρο της προσοχής της πολιτικής για την προώθηση της

ψηφιοποίησης. Είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν νέα περιβάλλοντα εργασίας, να εκμεταλλευτούν πλήρως τις δυνατότητες των ανθρώπων και να επενδύσουν στην πρόσληψη και εκπαίδευση ατόμων, ώστε οι εργατικές δυνάμεις τους να γνωρίζουν πώς να χειρίζονται νέες τεχνολογίες για τη δημιουργία μέγιστης αξίας.

Οι οργανισμοί πρέπει να προσαρμοστούν γρήγορα στον ψηφιακό μετασχηματισμό και για αυτό πρέπει να δώσουν έμφαση σε ομάδες επαγγελματιών με πολλές δεξιότητες. Εάν στα επαγγελματικά στελέχη τους, οι Φ.Δ. έχουν εκτιμήσει τη γνώση των νομικών, των οικονομικών και της λογιστικής, μεταξύ άλλων, τώρα πρέπει να επανεξετάσουν τα απαραίτητα ταλέντα των επαγγελματικών προφίλ ώστε να περιλαμβάνουν επιστήμη δεδομένων, προηγμένες στατιστικές, ρομποτική, τεχνητή νοημοσύνη, επιπλέον άλλες δεξιότητες και ικανότητες.

Οι Φ.Δ. αντιμετωπίζουν μια πρόκληση διαχείρισης λόγω των πιέσεων της τεχνολογικής αλλαγής και της μεταβαλλόμενης δομής του εργατικού τους δυναμικού. Επιπλέον, το εργατικό δυναμικό σε πολλές φορολογικές διοικήσεις συνεχίζει να εμφανίζει προφίλ γήρανσης κατά μέσο όρο. (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Digital Economy and Society Index (DESI) 2022). Το έργο δεν φαίνεται εύκολο όταν πρόκειται για τον δημόσιο τομέα, ο οποίος διατηρεί παραδοσιακά την κλασική γραφειοκρατική δομή.

Συνοπτικά, για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της ψηφιοποίησης, οι φορολογικές διοικήσεις πρέπει να αναθεωρήσουν τις πολιτικές διαχείρισης προσωπικού και τα επαγγελματικά τους προφίλ, να ενθαρρύνουν την εργασία σε πολυπαραγοντικές ομάδες με στόχους, αποτελέσματα και αξιολόγηση, να προάγουν τη δημιουργικότητα των υπαλλήλων τους, να προσλαμβάνουν άτομα με γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές που να ξέρουν πώς να αξιοποιούν στο έπακρο τις νέες τεχνολογίες .

Δίλημμα 5 – Πώς να εγγυηθούμε την ασφάλεια των δεδομένων και το απόρρητο των πολιτών;

Η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών των Φ.Δ. είναι πραγματικότητα εδώ και πολλά χρόνια. Οι δρόμοι που μας χαράσσονται, όπως η πρόταση ΤΑ 3.0 του φόρουμ φορολογικής διοίκησης του ΟΟΣΑ, η οποία προωθεί μια διαφανή ενοποίηση με τα φυσικά συστήματα των φορολογουμένων, με τη μικρότερη δυνατή παρέμβαση της φορολογικής διοίκησης, καταδεικνύει ότι από τη μια πλευρά, η ψηφιοποίηση πρέπει να επεκτείνεται όλο και περισσότερο, αλλά από την άλλη, η εμπιστοσύνη στην ίδια τη διοίκηση και τις ψηφιακές υπηρεσίες της πρέπει να είναι πολύ υψηλή. (Barroso, Neto and Ferrei 2022)

Οι Φ.Δ, χειρίζονται ευαίσθητα δεδομένα, που υπόκεινται σε κανόνες φορολογικού απορρήτου, τα οποία πρέπει να προστατεύονται. Αυτά τα δεδομένα είναι ένα ανεκτίμητο πλεονέκτημα, αλλά συνοδεύονται επίσης από σημαντικό κίνδυνο και ευθύνες. Για να διατηρήσουν την εμπιστοσύνη, οι Φ.Δ πρέπει να βελτιώσουν την προστασία δεδομένων, το απόρρητο και να εγγυηθούν στους φορολογούμενους ότι τα δεδομένα τους θα είναι ασφαλή.

Δεν θα υπάρχουν ψηφιακές υπηρεσίες ή ενοποίηση με φυσικά συστήματα, εάν ο φορολογούμενος δεν έχει εμπιστοσύνη στον τρόπο με τον οποίο η φορολογική διοίκηση χειρίζεται τα δεδομένα που του έχει διαθέσει . Οι Φ.Δ. πρέπει να έχουν το υψηλότερο επίπεδο ποιότητας και διαφάνειας στις πολιτικές τους για την ασφάλεια των πληροφοριών. Και όχι μόνο αυτό. Με την άφιξη του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων – GDPR- στην Ευρώπη, η ασφάλεια των πληροφοριών απέκτησε συνεργάτη, τη διαχείριση απορρήτου. Δύο ζητήματα που συμβαδίζουν, το καθένα με τη σημασία και που πρέπει να τηρούνται αυστηρά για το μέλλον των ψηφιακών φορολογικών διοικήσεων.

Κεφάλαιο 7 Η προοπτική της Ελλάδας ,το μέλλον του ψηφιακού μετασχηματισμού και οι προκλήσεις

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει μακροχρόνια φορολογικά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένης της φοροδιαφυγής, της φορολογικής απάτης και του υψηλού επιπέδου μη συμμόρφωσης των φορολογουμένων. Τα προβλήματα αυτά έχουν οδηγήσει σε σημαντικές απώλειες εσόδων για την εκάστοτε κυβέρνηση και έχουν συμβάλει στην κρίση χρέους της χώρας. Τα τελευταία χρόνια, η χώρα μας εφαρμόζει μια σειρά φορολογικών μεταρρυθμίσεων που στοχεύουν στην βελτίωση του φορολογικού της συστήματος και την αύξηση των εσόδων της. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές περιλαμβάνουν μέτρα για την απλούστευση των φορολογικών διαδικασιών, τη μείωση της φοροδιαφυγής και την προώθηση της ανάπτυξης και των επενδύσεων. Επίσης σε μια προσπάθεια να προωθήσει την ανάπτυξη και τις επενδύσεις, η ελληνική κυβέρνηση έχει μειώσει τους φορολογικούς συντελεστές για τις επιχειρήσεις και τα φυσικά πρόσωπα.

Η τεχνολογία μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση μακροχρόνιων φορολογικών προβλημάτων στην Ελλάδα με τη βελτίωση της φορολογικής διοίκησης, την αύξηση της διαφάνειας, την αξιοποίηση της ανάλυσης δεδομένων και της τεχνητής νοημοσύνης, τη χρήση της τεχνολογίας blockchain και τη διευκόλυνση της διεθνούς συνεργασίας.

Οι καιροί επιτάσσουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας και σε αυτόν τον τομέα η Α.Α.Δ.Ε. και σε συνεργασία με το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης έχει κάνει μεγάλα βήματα σε σχέση με την εξυπηρέτηση του πολίτη.

Η αναβάθμιση όλων των πληροφοριακών και ψηφιακών συστημάτων , η καθολική διασύνδεση ταμειακών μηχανών, η προσυμπλήρωση των δηλώσεων εισοδήματος και φπα ,η εισαγωγή και η χρήση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης για τη διενέργεια έξυπνων διασταυρώσεων δεδομένων, η διευκόλυνση του ψηφιακού ελέγχου των συναλλαγών ,θα διευκολύνει όχι μόνο την εισπραξιμότητα των εσόδων αλλά και την διενέργεια στοχευμένων και πιο αποτελεσματικών φορολογικών ελέγχων με σκοπό την πάταξη της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου αλλά και εξίσου σημαντικό θα οδηγήσει σε σταδιακή απαγκύστρωση από την γραφειοκρατία.

Δεν πρέπει να παραβλέψουμε τα προφανή περιβαλλοντικά οφέλη και την μείωση κόστους από την μείωση της κατανάλωσης χαρτιού λόγω της ψηφιοποίησης.

Η ηλεκτρονική εξυπηρέτηση του φορολογούμενου έχει συμβάλει σημαντικά στη μείωση της γραφειοκρατίας, της αναμονής στα φυσικά σημεία παροχής εξυπηρέτησης, στην εξοικονόμηση χρόνου ,στη αποφυγή συνωστισμού και φυσικά στην εμπέδωση συνθηκών διαφάνειας .Γενικότερα συμβάλει θα λέγαμε στην οικιοθελή συμμόρφωσή του. Η ενίσχυση της διαφάνειας στις αποφάσεις και τις ενέργειες του δημόσιου τομέα συμβάλει στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης του πολίτη προς το κράτος.

Άλλα επιπλέον σημαντικά οφέλη για την καθημερινότητα του πολίτη είναι ότι τα έγγραφα του διακινούνται ηλεκτρονικά όπου αυτό χρειαστεί και επίσης σε περίπτωση απώλειας ή καταστροφής εγγράφου ή δήλωσης, είναι εύκολο να αναπαραχθεί έγκυρο αντίγραφο αυτού.

Ακόμα άτομα με αναπηρίες έχουν πλέον ίσα δικαιώματα στην εξυπηρέτηση και δεν χρειάζεται να ταλαιπωρούνται για να διεκπεραιώσουν με φυσική παρουσία μια φορολογική τους υποχρέωση.

Παρά τα όσα σημαντικά βήματα έχουν γίνει στην χώρα μας, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με τη βιωσιμότητα του ελληνικού φορολογικού συστήματος, ιδίως δεδομένων των υψηλών επιπέδων χρέους της χώρας και των συνεχιζόμενων οικονομικών προκλήσεων. Η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να συνεχίσει να εφαρμόζει μεταρρυθμίσεις με στόχο τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης και την αύξηση των εσόδων, προωθώντας παράλληλα την ανάπτυξη και τις επενδύσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του φορολογικού συστήματος.

Κοιτάζοντας μπροστά, το μέλλον της ελληνικής δημόσιας διοίκησης είναι σίγουρο ότι περιλαμβάνει περαιτέρω ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση των υπηρεσιών.. Η ελληνική κυβέρνηση έχει επίσης θέσει ως στόχο να καταστήσει όλες τις δημόσιες υπηρεσίες διαθέσιμες μέσω διαδικτύου έως το 2025, γεγονός που θα απαιτήσει σημαντικές επενδύσεις σε τεχνολογικές υποδομές και κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων. Συνολικά, ο ψηφιακός μετασχηματισμός της ελληνικής δημόσιας διοίκησης αναμένεται να βελτιώσει την παροχή υπηρεσιών, να αυξήσει την αποδοτικότητα και να ενισχύσει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.

Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσει η Ελλάδα για να αξιοποιήσει πλήρως τα οφέλη του ψηφιακού μετασχηματισμού.Στην παρούσα εργασία θα αναφέρουμε τρεις ως πιο κρίσιμες για τα ελληνικά δεδομένα :

A) τη βελτίωση των ευρυζωνικών υποδομών στις αγροτικές και νησιωτικές περιοχές της χώρας,

B) την αύξηση του ψηφιακού αλφαριθμητισμού μεταξύ των μεγαλύτερων γενεών,

Γ) την αντιμετώπιση των ανησυχιών για την προστασία της ιδιωτικής ζωής που σχετίζονται με τη συλλογή και τη χρήση προσωπικών δεδομένων .

Πιο αναλυτικά :

ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Η επέκταση της ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο στις αγροτικές και νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας αποτελεί ένα κρίσιμο βήμα για τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος και τη διασφάλιση ότι όλοι οι πολίτες έχουν πρόσβαση στα οφέλη της ψηφιακής οικονομίας. (ΕΝΩΣΗ n.d.) Ως μέτρα που θα μπορούσε να λάβει η εκάστοτε κυβέρνηση για την επίτευξη αυτού του στόχου μπορούμε να αναφέρουμε τα εξής :

Η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου: Το κράτος θα πρέπει να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο που θα περιγράφει τα βήματα που απαιτούνται για την επέκταση της ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο στις αγροτικές και νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας. Το σχέδιο αυτό θα πρέπει να προσδιορίσει τις περιοχές που δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο και να τις ιεραρχήσει για επενδύσεις.

Η επένδυση σε υποδομές: Το κράτος θα πρέπει να επενδύσει στις υποδομές που απαιτούνται για την επέκταση της ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των καλωδίων οπτικών ινών, των ασύρματων δικτύων και των δορυφορικών συνδέσεων. Η επένδυση αυτή θα πρέπει να κατευθύνεται σε περιοχές που σήμερα δεν εξυπηρετούνται επαρκώς.

Η ενθάρρυνση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα: Η πολιτεία θα πρέπει να δημιουργήσει κίνητρα για επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα σε υποδομές ευρυζωνικού διαδικτύου σε αγροτικές και νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει φορολογικές ελαφρύνσεις, επιχορηγήσεις ή επιδοτήσεις.

Παροχή χρηματοδότησης για κοινοτικά δίκτυα: Το κράτος θα μπορούσε να παρέχει χρηματοδότηση για κοινοτικά δίκτυα που παρέχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο σε αγροτικές και νησιωτικές κοινότητες. Τα δίκτυα αυτά θα μπορούσαν να λειτουργούν από τοπικές κοινότητες ή μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς.

Παροχή κατάρτισης και υποστήριξης: θα πρέπει να παρέχετε κατάρτιση και υποστήριξη σε άτομα και επιχειρήσεις στις αγροτικές και νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας, ώστε να τους βοηθήσει να αξιοποιήσουν στο έπακρο το διαδίκτυο. Αυτό θα

μπορούσε να περιλαμβάνει εκπαίδευση για τον τρόπο χρήσης των διαδικτυακών υπηρεσιών, καθώς και υποστήριξη για μικρές επιχειρήσεις που επιθυμούν να δημιουργήσουν διαδικτυακή παρουσία.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση της προόδου: Η πολιτεία θα πρέπει να παρακολουθεί και να αξιολογεί την πρόοδο προς την κατεύθυνση της επέκτασης της ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο στις αγροτικές και νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας. Αυτό θα επιτρέψει στην κυβέρνηση να προβεί σε προσαρμογές της προσέγγισής της, αν χρειαστεί, και να διασφαλίσει ότι η επένδυση έχει τον επιθυμητό αντίκτυπο.

Η επέκταση της ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο στις αγροτικές και νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας θα απαιτήσει σημαντική επένδυση πόρων, αλλά είναι ένα απαραίτητο βήμα για να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες μπορούν να συμμετέχουν στην ψηφιακή οικονομία και να έχουν πρόσβαση στα οφέλη του διαδικτύου.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο ψηφιακός αναλφαβητισμός, αναφέρεται στην αδυναμία αποτελεσματικής χρήσης της τεχνολογίας και των ψηφιακών εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων των υπολογιστών, των smartphones και του διαδικτύου και αποτελεί σημαντική πρόκληση στην Ελλάδα, όπως και σε πολλές άλλες χώρες. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια σειρά αρνητικών συνεπειών, όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός, οι μειωμένες ευκαιρίες απασχόλησης και η δυσκολία πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες.

Στην Ελλάδα, ο ψηφιακός αναλφαβητισμός αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση για τους ηλικιωμένους πολίτες και όσους ζουν σε αγροτικές περιοχές. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 2021, μόνο το 57% των Ελλήνων ηλικίας 55-74 ετών διέθετε βασικές ψηφιακές δεξιότητες, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 65%. (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Digital Economy and Society Index (DESI) 2022) Επιπλέον, η πρόσβαση στο διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας είναι περιορισμένη σε ορισμένες αγροτικές περιοχές της Ελλάδας, γεγονός που μπορεί να επιδεινώσει περαιτέρω τον ψηφιακό αποκλεισμό.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων, το ελληνικό κράτος οφείλει να υλοποιήσει διάφορες πρωτοβουλίες για την προώθηση του ψηφιακού αλφαβητισμού και τη βελτίωση της πρόσβασης στην τεχνολογία όπως:

Προγράμματα ψηφιακής εκπαίδευσης: Να εφαρμοστούν μια σειρά από προγράμματα ψηφιακού «αλφαβητισμού» για να βοηθηθούν οι πολίτες, να

αναπτύξουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά την τεχνολογία. Τα προγράμματα αυτά πρέπει να απευθύνονται κυρίως σε ηλικιωμένους πολίτες, αγροτικές /νησιωτικές κοινότητες και άλλες ομάδες που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες όσον αφορά την ψηφιακή κατάρτιση.

Η εκπαίδευση των πολιτών στις νέες ψηφιακές εφαρμογές του δημόσιου τομέα είναι ζωτικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι μπορούν να επωφεληθούν πλήρως από τις υπηρεσίες που παρέχει η δημόσια διοίκηση.

Ανάπτυξη φιλικών προς τον χρήστη ψηφιακών εφαρμογών: Το πρώτο βήμα για την κατάρτιση των πολιτών είναι να διασφαλιστεί ότι οι ψηφιακές εφαρμογές είναι φιλικές προς τον χρήστη και εύκολες στην πλοήγηση. Αυτό θα ενθαρρύνει τους πολίτες να χρησιμοποιούν τις εφαρμογές και θα καταστήσει τη διαδικασία κατάρτισης πιο αποτελεσματική.

Επιγραμμικό εκπαιδευτικό υλικό: Η κυβέρνηση μπορεί να παρέχει επιγραμμικό εκπαιδευτικό υλικό, όπως βίντεο-διδασκαλίες και οδηγούς χρήσης, για να βοηθήσει τους πολίτες να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν τις ψηφιακές εφαρμογές. Το υλικό αυτό θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμο και διαθέσιμο σε πολλές γλώσσες.

Παροχή σεμιναρίων κατάρτισης και τεχνικής βοήθειας: Μπορούν να πραγματοποιηθούν σε βιβλιοθήκες, κοινοτικά κέντρα ή άλλους δημόσιους χώρους για να βοηθήσουν τους πολίτες να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν τις ψηφιακές εφαρμογές. Οι συνεδρίες αυτές θα πρέπει να διευθύνονται από εκπαιδευτές που μπορούν να παρέχουν πρακτική βοήθεια στους πολίτες. Το κράτος οφείλει να παρέχει βοήθεια στους φορολογούμενους που μπορεί να έχουν δυσκολία πρόσβασης ή κατανόησης της ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την προσφορά τηλεφωνική υποστήριξη ή προσωπικής βοήθειας στα τοπικά φορολογικά γραφεία

Παροχή κινήτρων για τη χρήση ψηφιακών εφαρμογών: Η κυβέρνηση μπορεί να δώσει κίνητρα στους πολίτες να χρησιμοποιούν ψηφιακές εφαρμογές προσφέροντας εκπτώσεις, ανταμοιβές ή άλλα κίνητρα για τη χρήση τους. Αυτό μπορεί να ενθαρρύνει τους πολίτες να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν τις εφαρμογές και να καταστήσει τη διαδικασία κατάρτισης πιο αποτελεσματική

Πολιτικές ψηφιακής ένταξης: Να εφαρμόζονται όπου και όταν χρειάζεται , πολιτικές για την προώθηση της ψηφιακής ένταξης, συμπεριλαμβανομένης της παροχής επιδοτήσεων σε οικογένειες με χαμηλό εισόδημα για την αγορά υπολογιστών και άλλων ψηφιακών συσκευών. Βέβαια, σημαντικό είναι να υπάρξουν εφαρμογές για

κινητά τηλέφωνα που να επιτρέπουν στους φορολογούμενους να έχουν πρόσβαση στις φορολογικές τους πληροφορίες και να πραγματοποιούν πληρωμές χρησιμοποιώντας τα smartphones τους χωρίς να χρειάζεται οποσδήποτε να έχουν ηλεκτρονικό υπολογιστή ή tablet. Αυτό διευκολύνει τους φορολογούμενους να συμμορφώνονται με τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ

Η εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης εγείρει επίσης σημαντικά ζητήματα σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής, την ασφάλεια και την πρόσβαση στα δεδομένα και είναι σημαντικό η χώρα μας να εφαρμόζει τις κατάλληλες διασφαλίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων και των δεδομένων των πολιτών της.

Σημαντικά μέτρα που μπορεί να λάβει η Ελλάδα ή να ενισχύει τα ήδη υπάρχοντα ώστε να διασφαλίσει την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και την προστασία των προσωπικών δεδομένων, είναι τα εξής:

Ενίσχυση των νόμων και των κανονισμών για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, οι οποίοι επιβάλλουν στους οργανισμούς να λαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα για την ασφάλεια των δικτύων τους και την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Δημιουργία εθνικής στρατηγικής για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο: Μια εθνική στρατηγική κυβερνοασφάλειας μπορεί να βοηθήσει την κυβέρνηση να συντονίσει τις προσπάθειες για την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας, τον εντοπισμό και τον μετριασμό των απειλών στον κυβερνοχώρο και την προώθηση της ευαισθητοποίησης και της εκπαίδευσης στον κυβερνοχώρο.

Επένδυση σε υποδομές κυβερνοασφάλειας όπως τείχη προστασίας, συστήματα ανίχνευσης εισβολών και συστήματα διαχείρισης πληροφοριών και συμβάντων ασφαλείας (SIEM) για την προστασία από απειλές στον κυβερνοχώρο.

Ανάπτυξη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού στον κυβερνοχώρο παρέχοντας ευκαιρίες κατάρτισης και εκπαίδευσης, δημιουργώντας κίνητρα για τους επαγγελματίες του κυβερνοχώρου και προωθώντας την κυβερνοασφάλεια ως καριέρα.

Διενέργεια τακτικών ελέγχων ασφαλείας, των κρίσιμων υποδομών και των κυβερνητικών οργανισμών για να εντοπίζουν τρωτά σημεία και αδυναμίες στη στάση ασφαλείας τους.

Ενθάρρυνση της υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών ,όπως ο έλεγχος ταυτότητας πολλαπλών παραγόντων, η κρυπτογράφηση δεδομένων και οι τακτικές ενημερώσεις λογισμικού, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος επιθέσεων στον κυβερνοχώρο.

Συνεργασία με άλλες κυβερνήσεις και οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις απειλές στον κυβερνοχώρο και τον συντονισμό των αντιδράσεων σε επιθέσεις στον κυβερνοχώρο.

Συμπεράσματα

Από την μελέτη μας σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της φορολογικής διοίκησης, μπορούν να εξαχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός των κρατών ,είναι ένα συγκλονιστικό και παγκόσμιο φαινόμενο, χωρίς ιστορικό προηγούμενο. Ωστόσο, όλη αυτή η τεχνολογική πρόοδος δεν θα είναι επιτυχής αν δεν ξεπεράσει τα διλήμματα που παρουσιάζονται στις φορολογικές διοικήσεις.

Η χρήση της τεχνολογίας στον δημόσιο τομέα είναι συχνά υπερβολικά ενσωματωμένη στις υπάρχουσες οργανωτικές δομές. Υποφέρει από έλλειψη οράματος για το πώς αυτές οι δομές θα μπορούσαν να βελτιωθούν και να υποστηριχθούν από νομοθετικές διαδικασίες και άλλους παράγοντες που συχνά χαρακτηρίζουν επιτυχημένες καινοτομίες του δημόσιου τομέα, όπως η ισχυρή ηγεσία και ο αποτελεσματικός συντονισμός. Η θεώρηση της τεχνολογίας από μόνη της ως στρατηγικού μοχλού για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα οδηγεί συχνά στην αποτυχία των πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη συστημάτων πληροφοριών και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα .

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση δημιουργεί τους δικούς της θεσμούς, οι οποίοι συνδυάζουν παραδοσιακά και νέα οργανωτικά μοντέλα.

Οι δημόσιες διοικήσεις οφείλουν να αναδιαρθρώσουν την οργανωτική τους δομή προκειμένου να προσαρμόσουν τον κυβερνητικό μηχανισμό στο νέο του ρόλο και στις νέες του δραστηριότητες.

Οι διεθνείς θεσμοί οφείλουν να ανταποκριθούν και να επαγρυπνούν στο νέο ηλεκτρονικό περιβάλλον.

Σίγουρα θα προκύπτουν νέα ερωτήματα λόγω των νέων τεχνολογιών, και θα πρέπει πάντα οι άνθρωποι, οι κοινωνίες, οι κυβερνήσεις, να βρίσκουμε απαντήσεις. Οι κυβερνήσεις είναι απαραίτητο να επεκτείνουν την προσπάθειά τους για διαφάνεια, προστατεύοντας παράλληλα το απόρρητο και τα δεδομένα των πολιτών τους.

«Είμαστε αρχαίοι οργανισμοί, έχουμε περάσει από πολέμους και εκατόμβες, αλλά ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι κάτι νέο και ανατρεπτικό.» (Barroso, Neto and Ferrei 2022)

Καθώς πλοηγούμαστε σε αυτές τις προκλήσεις, δεν πρέπει να ξεχνάμε τις αξίες που μας καθοδηγούν και την ανθρώπινη ταυτότητά μας και πρέπει πάντα να ανανταποδίδουμε στην κοινωνία.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ/ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ASIAN DEVELOPMENT, BANK. *LAUNCHING A DIGITAL TAX ADMINISTRATION TRANSFORMATION WHAT YOU NEED TO KNOW*. ΜΑΪΟΣ 2022. <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/792586/digital-tax-administration-transformation.pdf>.

Barroso, José, Tostes Neto, και Aloisio Flávio Ferrei. *The dilemmas of Digitalization*. 2022. <https://www.ciat.org/ciatblog-los-dilemas-de-la-digitalizacion/?lang=en>.

Cipresso, PETRO, IA Giglioli, MA Raya, και G Riva. *The Past, Present, and Future of Virtual and Augmented Reality Research: A Network and Cluster Analysis of the Literature*. 2018. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6232426/>.

COLLOSA, ALFREDO. *USE OF BIG DATA IN TAX ADMINISTRATIONS*. 2021. <https://www.ciat.org/use-of-big-data-in-tax-administrations/?lang=en>.

COUNCIL, EC. *Computer Forensics: Investigating Network Intrusions and Cybercrime*. EC COUNCIL PRESS, 2009.

Estevão, Marcello. *FISCAL POLICY IN TIMES OF CRISIS*. 13 ΜΑΡΤΙΟΣ 2023. <https://internationalbanker.com/finance/fiscal-policy-in-times-of-crisis/>.

Grandviewresearch. *Artificial Intelligence Market Size, Share & Trends Analysis Report By Solution, By Technology (Deep Learning, Machine Learning), By End-use, By Region, And Segment Forecasts, 2023 - 2030*. 2020. <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/artificial-intelligence-ai-market>.

Insider, Business. *The impact of artificial intelligence in the banking sector & how AI is being used in 2022*. 2022. <https://www.businessinsider.com/ai-in-banking-report>.

INTELLIGENCE, BUSINESSINSIDER. *ABOUT BUSINESSINSIDER*. 2022. <https://store.businessinsider.com/pages/business-insider-intelligence>.

INTERAMERICAN, CENTER OF TAX. *CIAT TAX PROCEDURE CODE MODEL:THE IBERO-AMERICAN APPROACH*. 2015. https://www.ciat.org/Biblioteca/DocumentosTecnicos/Ingles/2015_CIAT_tax_code_model.pdf.

INTERNATIONAL, OXFAM. *Inequality and poverty: the hidden costs of tax dodging*. <https://www.oxfam.org/en/inequality-and-poverty-hidden-costs-tax-dodging>.

Jaccard, JulianJang, and Surya Nepal. *A survey of emerging threats in cybersecurity*. ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2014. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0022000014000178>.

Kubátová. *Pillars of Effective Tax Administration Source*. 2003. https://www.researchgate.net/figure/Pillars-of-Effective-Tax-Administration-Source-Kubatova-2003-own-processing_fig2_317748088.

NEWMONEY, NEWSROOM. *Η Ελλάδα μπαίνει στην εποχή της τεχνητής νομοσύνης*. 19 ΙΟΥΛΙΟΣ 2022. <https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/epixeiriseis/i-ellada-beni-stin-epochi-tis-technitis-noimosinis/>.

Novak, Jurica. *The rise of Digital Challengers*. 2018. <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/featured%20insights/europe/central%20and%20eastern%20europe%20needs%20a%20new%20engine%20for%20growth/the-rise-of-digital-challengers.ashx>.

Oel, Florian. *The Netherlands is a top EU tax heaven*. 23 ΜΑΪΟΣ 2016. <https://www.oxfam.org/en/press-releases/netherlands-top-eu-tax-haven-commission-data-shows>.

Osborne, Stephen P. *The (new) Public Governance: a suitable case for treatment*. 2010. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203861684-7/introduction-new-public-governance-suitable-case-treatment-stephen-osborne?context=ubx&refId=607afb24-f1b7-477e-8c4f-322bb0bcbb9a>.

Reitz, Joan M. *Online Dictionary for Library and Information Science*. 12 27, 2022. http://lu.com/odlis/odlis_i.cfm.

Serge, MICHEL, FABRICE LHOMME, και GERARD DAVET. *'SwissLeaks: the backstory of a worldwide investigation*. 12 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015. [/www.lemonde.fr/economie/article/2015/02/08/swissleaks-the-backstory-of-a-worldwide-investigation_4572334_3234.htm](http://www.lemonde.fr/economie/article/2015/02/08/swissleaks-the-backstory-of-a-worldwide-investigation_4572334_3234.htm).

Smith, Adam. *THE WEALTH OF NATIONS*. 1776.

UNIVERCITY, COLUMBIA. *The Case of LuxLeaks*. ΙΟΥΝΙΟΣ 29, 2016. <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/the-case-of-luxleaks/>.

VULETA, BRANKA. *18 CHLLILING PRIVACY STATISTICS*. 17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022. <https://legaljobs.io/blog/privacy-statistics>.

WORLD, BANK. *Taxes & Government Revenue*. <https://www.worldbank.org/en/topic/taxes-and-government-revenue#1>.

ΑΑΔΕ. *ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΜΟΥ*. <https://www1.aade.gr/gsisapps5/myaade/#!/mydiadikasies>.

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ. *GOV.GR*. 2022. <https://www.secdigital.gov.gr/projects/ilektroniki-diakyvernisi/>.

—. *Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-205*. 2020. <https://digitalstrategy.gov.gr/>.

Διγαλάκη, Ελένης. *The impact of artificial intelligence in the banking sector & how AI is being used in 2022*. 2 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2022. <https://www.businessinsider.com/ai-in-banking-report/>.

ΕΝΩΣΗ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ. *ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ*, ΕΛΛΑΔΑ 2.0. https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ. *Digital Economy and Society Index (DESI)*. 2022. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>.

—. *Public administration and governance*. https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/public-administration-and-governance_en.

—. *Η ΕΕ ΣΤΗΝ G20*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-g20_el.

ΕΣΠΑ, Επίσημη διαδικτυακή πύλη του. *Παρουσίαση Νέου ΕΣΠΑ 2021-2027*. 2021. https://www.espa.gr/el/Documents/2127/Parousiasi_neou_ESPA_21-27.pdf.

ΚΕΦΗΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ. *ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΟΛΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ*. ΚΡΙΤΙΚΗ, 2014.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. *Machine Learning / Μηχανική μάθηση*. 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2018. <https://csc.gr/machine-learning-michaniki-mathisi-ti-ine/>.

ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ, ΜΑΡΙΑ. *Επιχειρηματική Αναλυτική: Οδηγός Εφαρμογής στις Ελληνικές Επιχειρήσεις*. 2019. <https://dias.library.tuc.gr/view/manf/80434>.

ΟΟΣΑ. *Artificial Intelligence, Machine Learning and*. 2021. <https://www.oecd.org/finance/financial-markets/Artificial-intelligence-machine-learning-big-data-in-finance.pdf>.

—. *Glossary of Tax Terms*. <https://www.oecd.org/ctp/glossaryoftaxterms.htm>.

ΟΟΣΑ. <https://www.oecd.org/digital/going-digital-project/>. ΟΟΣΑ, 2023.

—. *Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy*. 2021. <https://www.oecd.org/tax/beps/>.

—. *Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration*. 8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020. <https://www.skatteetaten.no/globalassets/om-skatteetaten/analyse-og-rapporter/rapporter/taxadministration-3.0---oecd-2020.pdf>.

—. *Tax Transparency in Latin America, Punta del Este Declaration Progress Report*. 2022. <https://www.oecd.org/tax/transparency/documents/Tax-Transparency-in-Latin-America-2022.pdf>.

—. *What is BEPS?* ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022. <https://www.oecd.org/tax/beps/about/>.

Πολυμέρου, Μαρίνα. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ. 24 Ιούνιος 2022.
<https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/bitstream/handle/11400/2360/DD-%ce%94%ce%9c2021.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.

ΠΡΕΒΕΔΟΥΡΟΥ, ΕΥΓΕΝΙΑ. *Η έννοια της δημόσιας διοίκησης*. 2023.
<https://www.prevedourou.gr/>.

ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ. *Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΑΗΥΖΑΣ*. 2013 ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013.
<https://www.europeanbusiness.gr/page.asp?pid=922>.

Ραχμάν, Φαράχα. *Τι είναι η λίμνη δεδομένων*. 2021. <https://techacute.com/el/data-lake/>.

ΣΙΑΚΟΥΛΗΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. «Σημειώσεις Παραδόσεων περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων.» 3-11. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, 1981.

ΣΤΕΡΓΙΟΥ, ΕΛΕΝΗ. *ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΣΤΕΛΟΡΙΖΟ ΣΤΑ ΤΡΙΑ ΜΝΗΜΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΝΤ*. 2017 ΙΟΥΝΙΟΣ 2022. <https://www.in.gr/2022/06/17/economy/oikonomikes-eidiseis/ellada-kai-mnimonia-itan-2010-otan-ti-simainei-eksodos-apo-tin-enisxymeni-epopteia/>.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ. «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.» <https://gsis.gr/ggpsdd/istoriki-anadromi>.

ΤΖΕΜΟΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ. *ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, 2013.

ΦΕΣΣΑΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ. *ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΕΒ*. 11 ΜΑΪΟΣ 2017.
<https://www.athensvoice.gr/epikairoτητα/politiki-oikonomia/353794/o-dekalogos-toy-sev-gia-na-perasei-i-ellada-stin/>.

ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ. *Κοινό Δελτίο Τύπου*. 5 ΙΟΥΛΙΟΣ 2022.
<https://mindigital.gr/archives/3354>.